

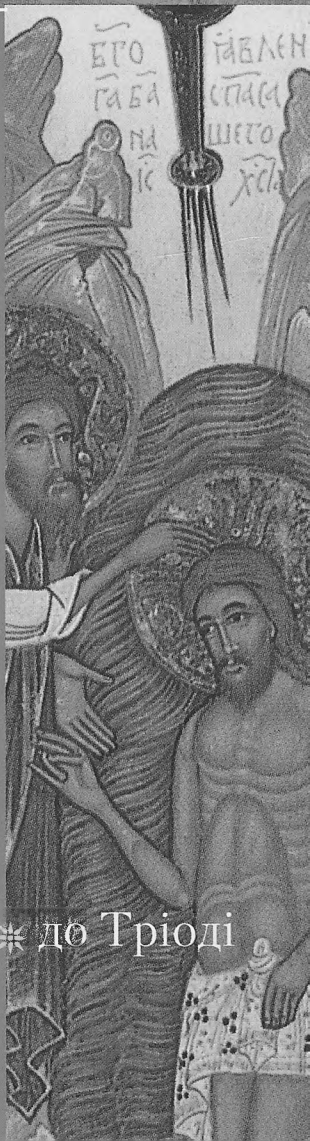
Михайло Димид

РОЗДУМИ

НАД
НЕДІЛЬНИМИ
ЧИТАННЯМИ

СВЯТОГО ПИСЬМА

Від П'ятдесятниці ✨ до Тріоди

КІРІАКО ДРОМІОН

Михайло Димид

РОЗДУМИ

НАД
НЕДІЛЬНИМИ
ЧИТАННЯМИ

СВЯТОГО ПИСЬМА

Від П'ятдесятниці ✨ до Тріоди

ЛЬВІВ
Монастир Свято-Іванівська Лавра
Видавничий відділ «Світадо»

УДК 252

ББК 86.37-5

Д 46

Художнє оформлення

Софії Бурак

Видавництво спирається на
«Український правосис. Проект найновішої редакції» (1999)
Інституту української мови НАН України.

Димид Михайло, свящ.

Д 46 Роздуми над недільними читаннями Святого Письма: Від 1 до 36 неділі по Зісланні Святого Духа. — Львів: Свічадо, 2004. — 152 с.
ISBN 966-561-382-0

Є істини, які не старіють від багаторазового повторювання, а навпаки, зблискують новими гронами. “Роздуми...” свящ. Михайла Димида просто й ненав’язливо супроводжують християнина впродовж значної частини літургійного року.

Розважливі, а подекуди й емоційні міркування автора спонукають до роздумів і закликають до переображення.

Збірник адресовано всім християнам і просто всім.

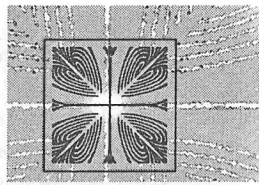
ББК 86.37-5

Д $\frac{0403000000-55}{561-2004}$ Без оголошення

© свящ. Михайло Димид, 2004

© Монастир Свято-Іванівська Лавра, 2004

ISBN 966-561-382-0

Проповідь, гомілія, екзортація – це жанри, які у світовій християнській спадщині, зокрема в українській (православній і греко-католицькій), мали протягом століть особливе моральне значення та чільне місце в культурі. Тексти проповідей ще з часів Київської Русі, з часів великих реформ церковного життя, але також і в новітній період – до часу жакливих тоталітарних репресій – доступно тлумачили Боже слово. Проповідь в усному і друкованому вигляді була основним засобом для поширення Божого слова.

З відомих причин протягом десятиліть жанр проповіді було заборонено; він не розвивався і занепадав. Нових друкованих українських збірників проповідей практично не було, хіба що в діяспорі. Сьогодні, у складний пострадянський і постмодерний час із його духовним та соціальним сум'яттям, політичною нестабільністю і культурною кризою, євангельська проповідь відроджується.

Митрофорний протоєрей доктор канонічного права Михайло Димид ще семінаристом, виявляв палке бажання нести Боже слово до людей. Наприкінці 1970-х і на початку 1980-х років він, питомець Колегії Святої Софії при створеному в Римі патріархом Йосифом Українському Католицькому Університеті, став президентом Союзу Українських Студентських Товариств Європи. “Пан президент”, як його з люб’язною усмішкою називав сам Патріарх, у різний спосіб старався доносити християнські цінності до студентської спільноти, яка після культурних революцій 1960-х років на Заході прохолодно ставилася до традиційного християнства. Будучи докторантом у Папському Орієнтальному Інституті, Михайло Димид набирав досвіду у сучасних засобах масової комунікації, працюючи в українській редакції італійського державного радіомовлення “RAI”. Закінчивши свій докторат, він переїхав на Україну, де став засновником першого єкуменічного християнського радіомовлення (радіо “Воскресіння”) та “API” (Агенції релігійної інформації), які й сьогодні доносять до широких кіл українського населення Боже слово і навчання про Церкву.

Отець Михайло Димид став також піонером у науковій і навчальній сферах. Коли в 1994 році відродилася після півстолітньої заборони Львівська Богословська Академія, він став її ректором і протягом перших важких шести років становлення ніс на собі інколи дуже складну й нелегку моральну відповідальність за цю інституцію, яка покликана відновлювати місце Божого слова в науці та культурі.

Одночасно отець Михайло, як сім'янин і батько, за допомогою своєї дружини – художниці Іванки Крип'якевич-Димид – розвинув дитячий апостолят при парохії Згромадження Сестер св. Вінкентія у Львові. Тут було розпочато служіння перших у Львові систематичних Літургій для дітей та їхніх родин зі спеціальною проповідю, а також видання дитячої церковної газети.

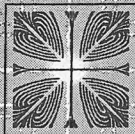
Тепер, з нагоди гарного десятилітнього ювілею свого священнослужіння, отець Михайло підготував до друку збірку проповідей – чергове зусилля для євангелізації й черговий пошук способу нести слово Боже до суспільства, яке так його потребує.

“Роздуми над недільними читаннями” – це гарна назва для циклу проповідей на неділі літургійного року. Тут читач знайде слово заохоти для того, щоб наблизитися до основних істин та моральних норм християнського життя. Мова проповідей проста і безпосередня; це щире висловлення пережитого і правдиве бажання ним поділитися... За духовною пропозицією отця Михайла стоїть його досвід сучасної людини – науковця, організатора, ініціатора, чоловіка і батька чотирьох дітей. За помислом стоїть правдиве усвідомлення спасенного значення церковного календаря, його радісних празників і його біблійних читань.

Виходячи з традиційних засад і традиційного жанру, отець Михайло промовляє дружньо і конкретно. Дай Боже кожному читачеві послухати і призадуматися, зачерпнути щось корисного і цілющого для власного духовного життя.

Нехай Господь благословить цю чергову спробу отця Михайла Димида поділитися з Божим людом тим, що в його житті є найціннішим. Нехай його любов до Бога і його слова передаються усім, кому до рук потрапить ця книга. І нехай ця спроба і ці зусилля отця Михайла будуть прикладом для інших священників та проповідників і заохотою для них опрацьовувати свої гомілії.

Отець д-р Борис Гудзяк,
ректор Українського Католицького Університету

Час після Зіслання Святого Духа розпочинається в Понеділок Святого Духа і триває від 34 до 36 неділей, що становить приблизно дві третіх літургійного року. Він переходить у посну тріодь, і між ними немає чіткого розмежування. Все залежить від того, коли припадає наступне свято Воскресіння.

Після закінчення П'ятдесятниці літургійне життя керується Октоїхом, який ділить неділі по 8, і надає інший воскресний глас, кожний із яких оспівує картину із Воскресіння Христового. Хід неділей від П'ятдесятниці до посної тріоди, грецькою Кириакодроміон, розділений на дві серії євангельських читань.

Читання від Матея починаються в понеділок після Зіслання Святого Духа і тривають аж до Воздвиження Чесного Хреста. Це 17 неділей, які показують нам Дар Святого Духа в житті Ісуса Христа і Христових учнів. Воздвиження Чесного Хреста є символом, через який приходимо до Воскресіння і П'ятдесятниці.

Після Празника Воздвиження, у понеділок починаються Євангельські читання від Луки, що закінчуються аж в період тріоди в Неділю Блудного Сина. Це також 17 неділей, які показують нам убогість людської долі тут, на землі, і допомогу, яку приносить Господь тим, які це переживають в скромності. Бо Христос сам перейшов через ці стани. Церква приймає це навчання й упокоряється перед хрестом, що став знаком Божого Милосердя для нас, перед Різдом ввійшовши в піст і перед Страстями Господніми знову занурившись в піст і покуту. В тому часі відбуваються важні літургійні події, а саме Воздвиження, Різдво Христове і хрещення в Йордані із поступовим входом у Пасхальний піст.

35-та М'ясопусна і 36-та Сиропусна неділі пропонують нам Євангельські читання Матея. Тут мова йде про Дари, отримані від Святого Духа, що якраз вони стануть предметом останнього суду і що тільки через взаємне прощення здобудемо Царство Небесне.

Коли говорити про дні тижня, то в них ми також маємо читання від Марка, починаючи після 11-ої неділі до п'ятниці після 17-ої неділі, а також від понеділка після 29-ої неділі до п'ятниці після 34-ої неділі.

Щодо апостольських читань, то вони поділені на різні періоди. Починаються від послання до Римлян. І так за порядком йдуть інші листи Павла: до Коринтян, до Галатів, до Ефесян, до Филип'ян, до Колосян, до Солунян, до Тимогея, до Тита, до Євреїв. А потім йдуть за порядком послання Якова, Петра, Йоана і Юди. ❧

ВСІХ СВЯТИХ

Ап: Євр. 11, 33–12, 2

“... що вірою підбили царства, чинили справедливість, обітниць осягнули, загородили пащі левам, силу возню гасили, вістря меча уникали, ставали сильні, бувши недолугі, на війні проявили мужність, наскоки чужинців відбивали. Жінки діставали назад своїх померлих, які воскресали. Інші загинули в муках, відкинувши визволення, щоб осягнути ліпше воскресіння. Інші наруг і бичів зазнали та ще й кайданів і в'язниці їх каменовано, розрізувано пилюю, бранна допити вони вмирали, мечем забиті, тинялися в овечих та козячих шкурах, збудовані, гноблені, кривджені, вони, яких світ був невартий, блукали пустиннями, горами, печерами та земними вертепами. І всі вони, дарма що мали добре засвідчення вірою, не одержали обцяного, бо Бог зберіг нам щось краще, щоб вони не без нас осягли досконалість. Тому і ми, маючи навколо себе таку велику хмару свідків, відкиньмо всякий тягар і гріх, що так легко обмотує, і біжимо витривало до змагання, що призначене нам, вдивляючися пильно в Ісуса, засновника й завершителя віри, який, замість радості, що перед ним була, витерпів хрест, на сором не звертаючи уваги, і який возсів праворуч Божого престолу.

Єв: Мт. 10, 32-33

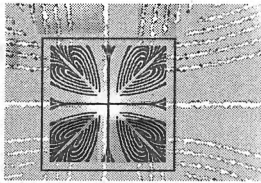
Кожний, отже, хто визнає мене перед людьми, того і я визнаю перед моїм Отцем небесним. Хто ж мене зречеться перед людьми, того й я зречусь перед Отцем моїм небесним.

Єв: Мт. 10, 37-38

Хто любить батька або матір більше, ніж мене, той недостойний мене. І хто любить сина або дочку більше, ніж мене, той недостойний мене. Хто не бере свого хреста й не йде слідом за мною, той недостойний мене.

Єв: Мт. 19, 27-30

Тоді озвався Петро і сказав до нього: “Ось ми покинули все й пішли за тобою; що будемо за те мати?” Ісус відповів їм: “Істинно кажу вам: Ви, що пішли за мною: як новий світ настане, коли Син Чоловічий сяде на престолі своєї слави, сидітимете й ви на дванадцятьох престолах, щоб судити дванадцять поколінь Ізраїля. І кожний, хто задля імені мого покине дім, братів, сестер, батька, матір, жінку, дітей, поля, в сто раз більше одержить і життя вічне матиме в спадщину. Багато з перших будуть останніми, а останні — першими.”

Святість мусить цікавити всіх нас, кожного охрещеного. Хто пройшов через хрещення, ознаменований Святим Духом відповідною силою і благодаттю, щоб прямувати до досконалості. Святість — це природний стан християнина, адже він має постійно перебувати в Божій благодаті. Святість, передана Богом уже в Старому Завіті, відкриває людські серця до Господа й тим самим дозволяє Йому діяти через них. Для того ми маємо світлі приклади впродовж цілої історії людства. Не всі вони нам відомі, але про декотрих знаємо. Між ними Самсон, Ной, Мойсей, брати Макавейські. Кожний із них мав інший шлях, але всі мали одне спільне — безмежну надію на Господа й терпеливе сповнювання Його волі. Вони вірою творили чуда, через віру були переслідувані. Господь їх прославив через свого Сина Ісуса Христа.

Переносити терпіння — це прикмета справжніх християн. Якщо вони її мають, тоді можуть відкрити свою душу на дари Святого Духа і зможуть змагатися за святість. Тут стоїть чітке питання вибору позиції — так, як на спортивному змаганні.

Святий Павло порівнює наш земний шлях від хрещення до смерти як змагання бігуна від старту до фінішу. Час обмежений, правила чітко окреслені. Про це знають як глядачі, так і спортсмени. Але існує різниця між першими та другими, бо перші не вітчують терпіння під час змагання, не вправляються ретельно, регулярно стримуючись від різних протипоказаних атлетам страв і напоїв, тимчасом як спортсмени завжди мають перед собою мету свого зусилля.

Християни мусять пам'ятати, що вони перебувають у такій самій ситуації і їм потрібно постійно дивитися на Христа й жити так, щоб могли з відкритим умом і серцем сприймати Божу науку. А вона легше дається тепер, після Воскресіння і зіслання

Святого Духа, ніж тоді, коли Христос ще не прийшов у світ. Якщо вже в Старому Завіті були добрі приклади до наслідування, то тим більше вони є нині в кожному куточку землі — «велика хмара свідків», які нам мають служити дороговказами в суспільстві. Хоча це суспільство має інші домінуючі вартості, і в ньому «гріх так легко обмотує».

Річ у тім, що таке змагання має бути прилюдним, щоб могли отримати належну нагороду. Про це каже нам Матей словами: «хто визнає мене перед людьми, того і я визнаю перед моїм Отцем небесним». Хоча ми маємо бажання наслідувати Христа, але багато з нас часом соромляться визнати Його перед людьми, особливо перед владними структурами, які не визнають Його.

На жаль, більшість народу нашого краю в минулому пішла на компроміс з атеїстичною владою, і, відповідно, залишилася меншість, яка свідчила про Бога, його визнавала. Нелегко було бути християнином у час панування явного ворога — атеїстичного режиму. Тепер, у час свободи, теж нелегко бути християнином, коли мода визначає різних кумирів. Кожен кумир привласнює собі авторитет і шану, які належні Богові, або це ми йому надаємо їх, і тим самим це «обмотує» нашу свідомість, скеровує у неприродний для неї напрям.

Слово «мир», яке чуємо в Євангелії, подане так, щоб ми над ним замислилися. Слова про те, що Христос не прийшов принести мир на землю, означають, що місцем нашого призначення не є земля. Ми тут Бога прославлятимемо, змагатимемось із собою і здобудемо собі внутрішній мир, не зберігши зовнішнього добробуту, або, навпаки, будемо панувати, хоч це буде лише зовнішня перспектива внутрішнього хаосу й неспокою. Усе залежатиме від того, наскільки ми рівнятимемось із Господнім мечем. Цей меч — не людська зброя, а Боже слово, яке входить до нашого серця й перетворює нас. Інший мир Господній і мир людський, інший меч Господній і меч людський. Це нам треба зрозуміти.

Існує різниця між державними і християнськими законами. Якщо перші не відповідають другим, то вони в жодному разі не можуть бути мірилом поведінки християнина. І тут потрібно вибирати і свідчити перед державною силою про свою незгоду навіть ціною зовнішньої невигоди. Така поведінка вимагає від послідовників Христа не надзвичайного зусилля, а наслідування святих як Старого Завіту, так і «великої хмари свідків» Нового Завіту.

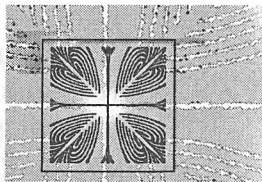
Дорогі брати і сестри, якою буде наша суспільна позиція в ХХІ столітті? Де б ми не були у світі, різні сирени нас приманюють своїми привабливими заспокійливими мотивами. Знаймо, що один лише заклик Господа нашого Ісуса Христа є істинною дорогою, яка нам приготована нашим Богом. Віднайдімо її за допомогою Святого Духа, бо вона простелена для нас, і нам її під силу подолати. Через прихід на світ кожен із нас покликаний перемогти, покликаний бути святим. Заохочуймо один одного прямувати відважно по цій дорозі. Допоможемо собі. Разом буде легше й цікавіше як змагатися, так і отримати обіцяну нагороду. ✎

Ап: Рим 2, 10-16

“... слава ж і честь, і мир усякому, хто чинить добро: юдеєві перше, а потім грекові, бо Бог не вважає на особу. Бо ті, що згрішили поза законом, поза законом і згинуть; а ті, що згрішили під законом, будуть суджені законом. Бо не слухачі закону справедливі перед Богом, а виконавці закону оправдаються. Бо коли погани, що не мають закону, з природи виконують те, що законне, вони, не мавши закону, самі собі закон; вони виявляють діло закону, написане в їхніх серцях, як свідчить їм їхнє сумління і думки, то засуджуючи їх, то оправдуючи, — в день, коли Бог, згідно з моєю Євангелією, судитиме тайні вчинки людей через Ісуса Христа.”

Єв: Мт 4, 18-23

А йдучи попри Галилейське море, побачив двох братів: Симона, що звався Петром, і Андрія, його брата, що закидали сіті у море, бо були рибалки. І до них мовив: “Ідїть за мною, я вас зроблю рибалками людей.” І ті негайно кинули сіті й пішли за ним. Пройшовши звітіль далі, побачив інших двох братів: Якова, сина Заведея, та Йоана, його брата, що в човні з батьком Заведеєм лагодили свої сіті, і їх покликав. Вони зараз же, кинувши човна і свого батька, пішли слідом за ним. І ходив Ісус по всій Галілеї, навчаючи по їхніх синагогах, звіщаючи Добру Новину про Царство й виголюючи всяку хворобу й всяку недугу в народі.

Поряд із нами, християнами, живуть і втішаються тим самим сонцем різні люди. Вони не подібні одні на одних, мешкають у селах і містах, мають різні релігійні та філософські переконання і згідно з тим по-різному поведяться. Про цю різноманітність говорить також апостол Павло в книзі, яку він називає своїм євангелієм, а саме в Листі до Римлян.

Бог має любов і пошану до кожної людини, до якої б традиції вона не належала. Людина має шанувати закони життя, які отримала від своїх батьків, та згідно з ними діяти добре. Якщо ж вона не охрещена і для неї невідомі християнські заповіді любови, тоді вона не зможе бути судженою за тими законами. Так само і християнин, якщо б вирішив сповідувати інший, не проповідуваний Церквою спосіб життя, не зможе віднайти себе в день зустрічі з Богом.

Сьогодні, коли існують різні потужні засоби масової інформації, для нас, християн, важливо мати знання про свій скарб — Боже об'явлення. Це для того, щоб мати сильну основу і знання своєї тотожності. Нині вживають слово *ідентичність*. Людина має бути собою. Народ мусить знати, хто він, яких батьків і яких дідів. Щоб досягти такого знання і відчуття, треба вміти слухати. Слухати тих, які несуть Боже передання, яке завжди актуальне і пристосоване до всіх обставин.

Це потрібно робити багатьма способами. Любов до своєї Церкви, яка виявляється через постійну участь у святих таїнствах, — є основною магістраллю втаємничення у свою традицію і закон життя.

До того додаються: пошана до батьків, учителів, настоятелів та священників. Однак варто пам'ятати, що й між ними можуть бути перебрані злодії, які ввійшли до кошари не передніми, а

задніми дверима. Їх можна впізнати по тому, що вони не виконують приписів, що їх самі проповідують. Тому завжди треба вміти розрізнявати факт, що вони, навчаючи Божого слова, його не заступають. І їхні вади не мають нас знеохочувати йти вперед до висот.

Наука також досягається через читання добрих книг, однак слід зважати на автора. Часом він може бути мудрим, але не мати церковного духу. Читаючи таку книгу, можемо розгубити й те, що маємо.

Важливим також є шукання доброго товариства чи оточення. Добрі друзі — це ті, з якими ми можемо поговорити про святе, які вміють нам звернути увагу й підносити нас до вершин у доброму й милосердному тоні.

А завершує пошук нашого закону постійне входження в динаміку Святих Євангелій, Листів Апостолів і Псалмів і звірвання з ними своїх кроків.

Незрозуміло й боляче зустрічати охрещених людей, що в жоден спосіб не обізнані з Божим законом. Та ж вони будуть суджені за тим законом! Рільник мусить знати етапи в приготуванні поля, сійні пшениці, збиранні урожаю, його збереженні. Так само хірург за точними технологіями оперує людину. Різні приклади можна навести, що кожен, хто думає, має перейняти основні навички буття. Так само і в християнстві. Хто охрещений — мусить знати свій закон життя і за ним жити.

Християнам не треба дивитися на інших. Серед тих інших є певні категорії людей: «погани, що не мають закону, з природи виконують те, що законне», і ті, що не виконують. Перші будуть оправдані, другі осуджені. Це сказано, щоб і християни знали, що тією самою мірою і вони, якщо «виконуватимуть те, що законне», спасуться, а якщо не виконуватимуть — загинуть.

Треба нам, дорогі браття і сестри, жити згідно з Євангелією. Апостол Павло в I Листі до Коринтян пише: «Нею [Євангелією] ви також спасаетесь, коли держите її такою, як я вам пропові-

дував; інакше ви увірували надармо» (15, 2). Це прості, однак ясні слова. Наслідуймо їх.

У нас, християн, є свій закон. Інші люди, якщо добре чинитимуть, будуть спасенні. Нашим обов'язком є так жити і передавати своє бачення життя, щоб ті, які живуть за іншими релігіями, знали, що існує один правильний шлях жити — це мати добре сумління, яке вміє «засуджувати й оправдувати» власні вчинки. Така наука Ісуса Христа як для нас, так і для них.

Великі сподівання покладені на християн. Не тільки слухати, а й виконувати закон, щоб приносив результати. Як для себе, так і для навернення тих, які живуть за схемами, які через моральне заплутання не можуть принести добрих овочів ні собі, ні ближньому.

Бог вселив у серце людини добре сумління, і воно природно розвивається, тож може привести людину до добрих звичок, і це буде її законом. Людина спроможна це робити, тому що Христос воплотився й обожествив цим людську природу. Якщо вона знає про існування Бога, тоді, однак, тільки через уповання на Нього вона зможе діяти для добра свого і ближнього. Причина в тому, що, свідомо людина цього чи ні, але все добро, яке вона чинить, є ділом Божих рук, які створили її, щоб вона брала участь у постійному процесі Божого творіння на землі.

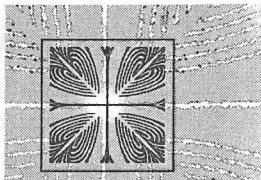
З цього виходить, що великим покликанням християнина є жити й проповідувати так, щоб інша людина свідомо і свobodно зробила найвагоміше відкриття свого життя, а саме те, що Бог створив її на свій образ і подобу, і Він хоче бути присутнім у її житті, бо людина створена для Нього. Це є покликанням християнина у вселенній — освячувати світ, створений Богом. ✠

Ап.: Рим 5, 1-10

Оправдані ж вірою, ми маємо мир з Богом через Господа нашого Ісуса Христа, через якого ми вірою одержали доступ до тієї ласки, що в ній стоїмо і хвалимося надією на славу Божу. Та й не тільки це, але ми хвалимося і в утисках, знаючи, що утиск виробляє терпеливість, терпеливість — досвід, а досвід — надію. Надія ж не засоромить, бо любов Бога влита в серця наші Святим Духом, що нам даний. Христос бо, тоді як ми були ще безсилі, у свою пору, помер за безбожних. Воно навряд чи хто за праведника вмирає; бо за доброго, може, хтось і відважився б умерти. Бог же показує свою до нас любов тим, що Христос умер за нас, коли ми ще були грішниками. Отож, тим більш тепер, оправдані його кров'ю, ми спасемося ним від гніву. Бо коли, будши ворогами, ми примирилися з Богом смертю його Сина, то тим більше тепер, примирившись, спасемося його життям.

Єв.: Мт 6, 22-33

Світло тіла — око. Як, отже, твоє око здорове, все тіло твоє буде світле. А коли твоє око лихе, все тіло твоє буде в темряві. Коли ж те світло, що в тобі, темрява, то темрява — якою ж великою буде! Ніхто не може двом панам служити: бо або одного зненавидить, а другого буде любити, або триматиметься одного, а того знехтує. Не можете Богові служити — і мамоні. Ось чому кажу вам: Не турбуйтеся вашим життям, що вам їсти та що пити; ні тілом вашим, у що одягнутись. Хіба життя не більш — їжі, тіло — не більш одяжі? Гляньте на птиць небесних: не сіють і не жнуть, ані не збирають у засіки, а Отець ваш небесний їх годує! Хіба ви від них не вартісніші? Хто з вас, журичись, спроможен додати до свого віку хоч один лікоть? І про одягу чого ж вам клопотатись? Гляньте на польові лілії, як ростуть вони: не працюють і не прядуть. Та я кажу вам, що й Соломон у всій своїй славі не вдягався так, як одна з них. І коли зілля польове, яке сьогодні є, а завтра викидають його до печі, Бог так одягає, то чи не багато більше вас, маловірні? Отож не турбуйтеся, промовлявши: Що будемо їсти, що пити й у що зодягнемось? Про все те побиваються погани. Отець же ваш небесний знає, що вам усе це потрібне. Шукайте перше Царство Боже та його справедливості, а все те вам докладеться.

Віра в Господа Бога — це справа нашого щоденного життя. Тому й стільки практичних прикладів із сьогодення можна знайти в Євангелії. Зокрема йдеться там про птахів і жнива, про одяг і славу, а також про *око* — дивовижний орган нашого тіла, через який проникає світло. Чим якісніше сприймається і передається світло через око, тим здоровіше наше тіло й барвистіше життя. Не можна заперечити важливості цього органу нашого тіла — ока, про що свідчить, наприклад, медична практика (іридодіягностика), яка дозволяє дізнаватися про стан внутрішніх органів людини і діагностувати захворювання на основі дослідження сітківки ока.

Цей практичний життєвий приклад можна розглядати також і в духовному плані, перенести його на духовне буття людини. Йдеться про нашу душу! Чим є *око* для тіла, тим є *душа* для духовного світу людини! Якщо для ясного зору наше око має бути чистим і прозорим, так і душа повинна мати ті самі якості. А що значить — мати чисту й прозору душу? Насамперед, треба мати чистий і добрий намір. Як для ока найціннішим є світло, так для душі найвищим ідеалом має бути її Творець. Бог втілює найчистіші наміри людини; і чистота наміру приводить до ясного погляду на життя та світ, до простоти й широти в людських взаєминах. А це практично виявляється у виробленні християнської шкали цінностей, у простому й щирому дотриманні тих законів та звичаїв, які ми встановлюємо в нашому житті під благодатним впливом Бога — нашого Творця.

Якщо таким чином визначатимемо для себе пріоритети, то підтвердимо своє справжнє походження і призначення як людини. Ми походимо від Бога й призначені для Бога — і, хочемо ми того чи ні, Бог є найвищою цінністю в нашому бутті, бо Він дав нам життя, Він є Паном життя!

А чого Бог бажає від нас? Бог вимагає нашої повної відданості, щоб ми «в усьому шукали Його впродовж цілого життя»! Ця вимога, хоч і є радикальною, однак зовсім не є непосильною чи вбивчою. Вона вимагає лише правильного вибору тоді, коли, властиво, життя пропонує нам інші цінності, які також вимагають повної відданості, але на протигагу Богів. Дуже важливо, щоб ті перехідні життєві цінності не заступили нам неперехідних цінностей, встановлених Богом, не зайняли місця Бога.

Саме про це йдеться у нинішньому Євангелії. Ісус не протиставляє себе багатим — Він проти того, щоб мати за єдину мету досягнути багатство. Він проти тих, хто для покращення матеріального становища і збагачення нехтує Божі заповіді. Якщо подивитися на наше суспільство і його нинішні негативні сторони, то можемо сказати, що нинішня наука — це нагадування:

- тим, котрі не моляться, бо дуже зайняті;
- тим, котрі дають хабарі, щоб отримати послугу;
- тим, котрі беруть хабарі, щоб збагатитися;
- тим, котрі в неділю і свято не йдуть на Службу Божу, бо зайняті своїми справами чи відпочивають;
- тим, котрі вбивають дитину у своєму лоні, щоби вона не заважала в подальшій кар'єрі, не створювала тісноти в помешканні чи інших незручностей тощо.

Подібних прикладів можна навести чимало, і кожен з нас мусить пильно поглянути у своє око, глибоко зазирнути в душу й самому собі поставити діагноз.

Суть Божої науки впливає з того питання, яке поставлене нам нині: «Хто з вас, журачись, спроможен додати до свого віку хоч один лікоть?» Хто з нас, віддаючи свій розум для Божої науки, може бути щасливим? Як би ми не старалися, не мудрували й не хитрували, однак неспроможні заперечити Божих Законів, нам поданих. Отож, якщо хочемо бути щасливими й мати Боже щастя, будьмо мудрими й стараймось досягнути Божу

мудрість, і дотримуйтесь Його рецепту в житті: «Шукайте перше Царство Боже та його справедливість, а все те вам доклядеться».

Зберігаймо дух і букву Божих заповідей у нашому щоденному житті, і ми будемо щасливими, будемо мати Боже щастя! ❧

ВСІХ СВЯТИХ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

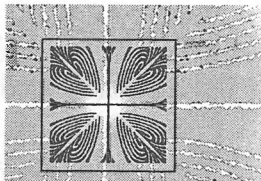
Ап.: Рим 6, 18-23

“...та що, звільнившись від гріха, стали слугами праведности.” Я говорю по-людському, через неміч вашого тіла. Бо так, як ви колись віддали ваші члени на служіння нечистоті і беззаконно, щоб жити беззаконно, так тепер віддайте ваші члени на служіння праведності, на освячення. Коли ж ви були слугами гріха, ви були вільні від праведності. Які ж плоди ви тоді мали? Того ви тепер соромитеся, бо кінець їхній — смерть. Тепер же, звільнившись від гріха і ставши слугами Богові, маєте ваш плід на освячення, а кінець — життя вічне. Бо заплата за гріх — смерть, а дар ласки Божої — життя вічне в Христі Ісусі, Господі нашім.

Єв.: Мт 8, 5-13

Коли Ісус увійшов у Капернаум, приступив до нього сотник, благючи його словами: “Господи, слуга мій лежить дома розслаблений і мучить ся тяжко.” Ісус каже до нього: “Я прийду й оздоровлю його.” Тоді сотник у відповідь мовив: “Господи, я недостойний, щоб ти ввійшов під мою покрівлю, але скажи лише слово і слуга мій видужає. Бо і я теж підвладний чоловік, маю воjakів під собою, і кажу цьому: Іди, — і йде, а тому: Ходи, — і приходить; і слугі моєму: Зроби це, — і він робить.” Почувши це Ісус, здивувався і сказав тим, що за ним ішли: “Істинно кажу вам: Ні в кого в Ізраїлі я не знайшов такої віри. Кажу вам, що багато прийде зо сходу й заходу, і засядуть з Авраамом, Ісааком та Яковом у Царстві Небеснім, а сини царства будуть викинуті геть у темряву кромішню, де буде плач і скрегіт зубів.” І сказав Ісус сотникові: “Іди, хай тобі станеться за твоєю вірою!” І видужав слуга тієї ж години.

ПРОПОВІДЬ ПРО ЯКІСТЬ ВІРИ

Ми поступово звикли до нових економічних і маркетингових вимог, які прийшли до нас із Заходу і яких не було за соціалізму. Одна із таких новинок, що їх ми самі часто вимагаємо від продуктів чи послуг, — це якість. Ми говоримо про якість продуктів, також говоримо про якість повітря і якість життя. Церква такими термінами говорить століттями, і поняття якості в християнстві завжди було актуальне. Нинішні апостольські та євангельські читання саме на це звертають увагу.

Христос наголошує нам на якості віри сотника і виповнює його прохання згідно з його вірою. Віра — це дар, який ми отримуємо в таїнствах християнського втаємничення — хрещенні, миропомазанні та Євхаристії. Ці святі таїнства мають відзначати час перелому від нашого старого життя до нового. Хрещення можна назвати наверненням до Господа. Деякі автори називають сповідь новим хрещенням, щоб показати точку прориву до нового життя.

Віра, якщо вона якісна, — говорить нам апостол Павло, — має провадити від смерти до вічного життя. Річ у тім, що Бог не створив смерти для людини. Сама людина через непошанування гідності свого Творця і Добродія — Бога — спричинилася до проникнення смерти на землю. Гріх людини спричинює смерть донині, а до гріха провадить неякісна віра. Усе це має перевірятися по плодах нашого життя.

Завдання поставлене так: «Як ви колись віддавали ваші члени на служіння нечистоті і беззаконню, щоб жити беззаконно, так тепер віддайте ваші члени на служіння праведності, на освячення»!

Якість християнської віри — це перебування в Божій благодаті, що-не допускає ненависти до ближнього чи нехтування

ним в інтелектуальній, матеріальній чи душевній площині. Віра провадить до вічного життя, яке заснував Бог.

Визнавати нашу віру, як сотник: «Господи, я недостойний, щоб Ти ввійшов під мою покрівлю, але скажи лише слово, і слуга мій видужає», — означає мати цілковите довір'я до Христових слів.

Євангеліє показує нам образ римського сотника, щоб ми, як члени УГКЦ, зрозуміли, що покликані до Божого Царства не лише українці, а й інші люди. Не вистачає «купити квиток до неба» і тримати його у своїй кишені. Треба постійно відновлювати наше життя через сокрушення серця й добрі діла. Бо якщо ми, християни, забудемо це робити, то двері будуть відчинені для когось іншого, і напевно, що він з того скористається, і такою буде Божа воля. Це не питання «або-або». Тут ми можемо відіграти роль місіонерів, мати бодай гірчичну віру й передавати її іншим народам для наслідування.

Треба передусім самим навернутися, бо гріх, який панує по наших селах і містах, є плодом віддавання наших членів «нечистоті і беззаконню».

А плодом смиренного життя є любов, радість, мир, які ми можемо отримати тільки від Святого Духа. І для цього, крім смиренности, нам потрібно також вмотивованости й наполегливости, щоб Христос допомагав нам у боротьбі зі злом, над яким тільки Він і Його прибічники мають силу і владу.

Така поведінка ставить людину в іншу категорію — категорію щасливих людей. Апостол пише про них: «ми знаємо, що тим, які люблять Бога, — покликаним за Його постановою, усе співдіє на добро». Від цієї любови ніхто не може нас, охрещених, відділити, бо «ми маємо повну перемогу завдяки тому, хто полюбив нас».

Зараз довкола нас не такі чесні й добрі обставини, які можуть нам дозволити мати добре товариство, що підносило б нас до висот, а не притягало до нечистоти, проте ми маємо в нашому

народі святих, які були вірні Богові у своєму житті й серед неприхильних для такої вірності оточення та обставин довели, що вся сила в Бозі.

Вони мали якісну віру, яка відображена в євангельських блаженствах. Вони були й залишаються сіллю, яка заправляє суспільство своїм смаком, і вони є світилами, які після відходу до неба через десятиліття і століття можуть нам вказувати шлях спасіння. Вони близькі до нас, бо належать до нашого українського народу. Кожен з нас мав би взяти собі одного з них за покровителя, а вони візьмуть за честь допомогти нам дійти до якісної віри, до чистоти серця, щоб і ми побачили Бога. Наше щастя, що всі ці святі є далі живими учасниками нашої Церкви, як і були за життя. Просімо нині їх усердно, щоб вони допомагали нам відкривати свої серця дії Святого Духа, щоб ми могли настільки вірити в Бога, що через нас не одна душа навернулася б до Нього й що ми могли б нарешті створити Боже Царство тут, на землі, як це і призначене для християнських народів.

Світіться нам, святі українського народу, покажуйте нам і нашим дітям правдиву суть християнства, дайте нам вашої смиренності і впевненості в Бозі. Нам тяжко зорієнтуватися в наших буднях: що нам робити, які світила є миродайними і життєносними. Часом нам видається, що існують різні альтернативи до щастя і що воно може прийти не тільки від Бога. Допоможіть Ви, які вже пройшли життя на українській землі, щоб ми, ваші нащадки, зрозуміли, побачили й відчули, що в нас є тільки одна дорога, яку ви правильно й переможно пройшли і яка провадить до Вічності. Вона проходить через сокрушення серця, через послух своїй Церкві, через постійну участь у таїнствах, через шукання Бога.

Звірно, дорогі брати і сестри, якість своєї віри з вірою святих, змагаймося до висот через молитву і наслідування тих наших батьків і матерів, які вже пройшли випробування у своїй любові до Бога на цій землі. Вони заслужили собі Царство Небесне, ми теж за їхніми слідами з Божою допомогою осягнемо успіху. ✠

Ап.: Рим 10, 1-10

Брати, бажання мого серця і моя молитва до Бога за них, щоб вони спаслися. Я бо їм свідчу, що вони мають ревність Божу, та вона не розумна. Не розуміючи Божої справедливості й шукаючи установити свою власну, вони не покорилися справедливості Божій. Бо мета закону — Христос, на оправдання кожного, хто вірує.

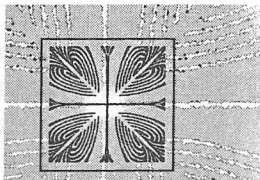
Мойсей про праведність, що від закону, пише: “Той, хто його виконує, буде ним жити.” А справедливість, що від віри, так говорить: “Не кажи у твоїм серці: Хто зійде на небо?” — тобто: Христа звести додолю; або: “Хто зійде в безодню?” — тобто: щоб вивести Христа з мертвих. Що, отже, вона каже? “Близько тебе слово: в твоїх устах і в твоїм серці”, тобто, слово віри, що його проповідуємо. Бо коли ти своїми устами визнаватимеш Господа Ісуса і віруватимеш у твоїм серці, що Бог воскресив його з мертвих, то спасешся, бо серцем вірується на оправдання, а устами визнається на спасіння.

Єв.: Мт 8, 28 — 9, 1

Коли ж він прибув на той бік, у край гадаринський, зустріли його два біснуваті, що вийшли з гробниць, але такі люті, що ніхто не міг перейти тією дорогою. І почали кричати: “Що нам і тобі, Сину Божий? Прийшов еси сюди, щоб нас мучити перед часом?” Оподаль же від них паслося велике стадо свиней. Біси попросили його: “Як ти нас виганяєш, пошли нас в оте стадо свиней.” “Ідіть!” — сказав їм. І вийшли з них, і ввійшли у свиней. Тоді то все стадо кинулося з кручі в море й утопилося в хвилях. А пастухи повтікали й, прибігши в місто, все розповіли, а й про біснуватих. Тоді все місто вийшло Ісусові назустріч і, побачивши його, попросили, щоб відійшов з їхніх околиць.

Сівши у човен, він переплив назад і прибув у своє місто.

НЕРОЗУМІННЯ БОЖИХ ДІЙ

Ісус Христос, попри свою велич, — молода й оригінальна людина. Він часто діє непередбачувано, допускає події, яких ми не планували, які нам виглядають навіть трагічними.

Отож, прийшов пророк із Назарету й занапастив річну людську працю, погубивши стадо свиней. От вони Його й вигнали. Ми так само вчинили б — вигнали б, бо не зрозуміли б, що Він зробив. Правду кажучи, ми не вповні розуміємо або й взагалі не усвідомлюємо, чому Ісус пожертвував тими свиньми. Він, напевно, міг якось інакше вчинити. Ми в невіданні, але знаємо, що Він — Бог, і Бог цього не захотів. А чому — це вже інше питання, на яке немає відповіді!

І тут криється наука нам, людям, сотвореним для того, щоб уподібнюватися до Бога. Ніхто з нас не знає Божої волі щодо свого життя, однак для того щоб почуватися щасливою людиною, треба бути готовим підкорятися Божій волі, треба вміти все належно сприймати — і те, що піддається нашому розумінню, і те, що виглядає нам нелогічним чи несправедливим.

Ісуса вигнали, і, що дивно, — Він пішов: без суперечки, без з'ясувань, без філософування.

У житті є багато питань і різних моментів, на які немає ні словесних відповідей, ні людських вирішень — вони вимагають чогось іншого. Мова, матеріальні речі — це лише засоби, інструменти, які назагал допомагають, хоч подекуди й шкодять у людській діяльності. У таких випадках від людини вимагається інше, щось більше.

Сьогодні Ісус не дає нам рецепту, Він тільки вказує на проблему: в житті можуть бути моменти, коли ми не розумітимемо Божої волі. Бо, справді, людині важко й тривожно збагнути, що в нашому житті є стільки такого, що не в наших руках. І тоді нам

треба твердо знати й бути переконаним, що Бог — наш Батько, який зарадить, а не посилатись на долю чи злий дух. За словами митрополита Андрея (Шептицького), нам треба шукати Божої Мудрости: «Господи, дай мені мудрість ходити стежками Твоїєї святої волі». Божа Мудрість — це дар, якого ми можемо просити й до якого нам треба постійно змагати, старатися осягнути його. І в тому допомагає нам Святий Дух, посилаючи свої дари. Божа Мудрість допомагає нам не лише краще молитися, відкривати своє серце Сотворителеві, а й у щоденних справах: у відпочинку, у веселості і сміхові, у чуйності й обережності, у добрих знайомствах і ділах.

Дорогі брати, сестри! Маймо певність, що Бог — наш Батько і Творець, Він нас любить і готовий прийти на поміч; зважмо на науку митрополита Андрея, що скрізь, де нам потрібна мудрість, у незначних чи важливих моментах нашого практичного життя, ми дістанемо її, якщо зуміємо випросити це в Бога.

Маємо чудову ранішню молитву:

«Господи, дай мені зустріти з душевним спокоєм усе, що принесе мені цей день.

Дай мені цілковито віддатися на волю Твою святу.

На всяк час для цього в усьому настав і підтримай мене.

Які б я не дістав вістки сьогодні, навчи мене прийняти їх із спокійною душею і твердим переконанням, що на все Твоя свята воля.

У всіх непередбачених випадках не дай мені забути, що все Ти послав».

Ця молитва — для кожного з нас, бо всі ми створені, щоб бути щасливими! Молитва, як і наука, є шуканням правди, вона вимагає від людини повного відкриття свого розуму. Мудрість і розум — це дари Святого Духа, а Дух діє лише там, де панує щирість, куди Його пускають, де відкривають Йому розум, серце і душу. Одним зі способів відкритися на дію Святого Духа

є навчання, черпання надбань культури, бо ж людський геній, як і все, належить Сотворителеві.

Користайте вповні з цього капіталу, знайте: кожен з вас, раніше чи пізніше, мусить постати перед Богом, буде давати Йому одвіт. Нам належить передати свої знання іншим у ще вищій, досконалішій формі, аніж отримали ці знання самі. Ваша місія — провадити й просвічувати свій народ, вести його дорогою Правди.

Шукаймо, отже, у нашій спільній молитві Божу волю для кожного з нас; і якою б вона не була ясною, маймо переконання, що так діється найкраще — Господь сотворив нас для щастя і по-всякчас любить нас. ✨

Ап.: Рим 12, 6-14

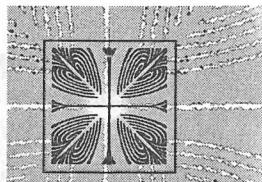
Маючи ж, згідно з даною нам благодаттю, різні дари: коли то дар пророцтва, виконуймо його мірою віри; хто має дар служіння, нехай служить; хто навчання, нехай навчає; хто напоумлення, нехай напоумляє. Хто дає — у простоті; хто головує — дбайливо; хто милосердиться — то з радістю.

Любов нехай буде нелицемірна; ненавидівши зло, приставайте до добра. Любіть один одного братньою любов'ю. Пошаною один одного випереджайте. В ревності не будьте ліниві, духом горіть, Господеві служіть; веселі в надії, в горі терпеливі, в молитві витривалі; святих у потребах спомагайте і дбайте про гостинність.

Благословляйте тих, що вас гонять; благословляйте, не проклинайте.

Єв.: Мт 9, 1-8

Сівши у човен, він переплив назад і прибув у своє місто. І от принесли до нього розслабленого, що лежав на ношах. Побачивши їхню віру, Ісус сказав розслабленому: "Бадьорися сину, твої гріхи відпускаються." Та тут деякі з книжників заговорили між собою: "Він хулить." Ісус, знавши їхні думки, каже: "Чого лукаве думаєте в серцях ваших? Що легше сказати: Твої гріхи відпущені, — чи сказати: Встань і ходи! Та щоб знали, що Син Чоловічий має владу на землі гріхи відпускати", — каже розслабленому: "Встань, візьми твої ноші та й іди до свого дому." Встав той і пішов до свого дому. Народ же, бачивши це, настрахався і славив Бога, що дав таку владу людям.

Нинішнє Євангеліє говорить нам про зв'язок душі й тіла. Як каже апостол Матей, важливіше й трудніше вилікувати людську душу, аніж людське тіло. Душа є центром, довкруги якого збудована людина, і якщо її оздоровити, то людина може досить добре себе почувати. Сьогодні багато людей не зовсім щасливі, не відчують гармонії тіла й нутра, не ладнають зі своїм сумлінням. Ми переживаємо стреси, нервові розлади, шарпаємось у різні боки в пошуках себе. Причина цього — розрив між людиною внутрішньою та зовнішньою!

Нині, як і за часів Ісуса Христа, не прийнято бути чесним і віруючим. Це не те, щоб було немодно, але не приносить, на перший погляд, жодного тимчасового зиску й насолоди. Коли я вживаю термін «віруючий», то не думаю про людину, яка знає про існування Бога, охрещена і принагідно ходить до храму. Ні, така особа не є «віруюча», радше — це традиційна *зовнішня* людина. «Віруючий» — людина, яка прислухається до сумління й постійно живе за його вказівками та покликом, незалежно від зовнішніх обставин. Згадаймо, як грецький філософ Діоген, ще до народження Ісуса Христа, ходив у світлий день із запаленим ліхтарем і шукав людину на людному майдані і не міг її знайти.

Суспільство так влаштоване, що людина вірить тимчасовим обіцянкам, тягнеться до того, що блищить, наслідує більшість, розчиняючись у загальній масі. І коли *інші* не є вірними своєму сумлінню, не сповнюють Божих заповідей; коли *інші* розлучаються, зраджують свого партнера в родині та у праці; коли *інші* через аборти вбивають ненароджених дітей, — ми, в масі, утримуючи подібний соціальний статус, творимо те саме. При цьому, звісно, ми втрачаємо свою індивідуальність, свою гідність, свою людяність і гуманність. Таким чином ми уподібнюємося до тих книжників-чиновників, про яких сказано в Євангелії, — вони

знають букву закону, але не поважають його духу. Чиновники стверджували, що Ісус «хулить», і тим виказували, що Христос не шанує їхніх двояких норм поведінки, що Ісус впроваджує інші закони — закони простого щирого способу життя. Господь не наслідує «моди», як-от: у законі написано одне, а на практиці твориться інше; для щоденного життя віруючого притаманним є одне, а чинить він інакше (як йому вигідніше); представляти себе патріотом України, але не будувати спільно своєї держави; вдавати із себе одну людину, а фактично бути зовсім іншою тощо.

Таких прикладів можна навести чимало, коли люди, фактично, не є вповні людьми, — їм не суджено будувати вічність. *Людині* призначено слухати голос свого сумління і приготувати вічність, а згадані вище люди не оригінальні, бо не вміють «хулити» світ — вони належать масі, є книжниками-чиновниками. Такі люди можуть бачити лише зовнішні явища, вони не здатні піднятися до висот, заглибитись у сенс життя. Вони «лукаве думають у серцях своїх!» Занизько вони літають, не є такими, як себе показують, вони нещасливі й ведуть себе до загибелі.

А людина ж призначена для щастя!

Сумління і душа створені для того, щоб бути відблиском Божої волі в нашому житті, щоб позитивно впливати на наш інтелект та емоції, на наші практичні рішення. Коли ж, однак, ми не звертаємо наших намірів до Бога, коли ми Його відкидаємо, — мовляв, я сам собі пан і господар, ніхто не має права мною керувати, йтиму шляхом найменшого опору, як, зрештою, чинять багато, — то душа тоді не сприяє, а навпаки, допомагає руйнації нашої особистості.

Євангелист Іван звертається до нас: «Істинно, істинно говорю вам: Хто слухає моє слово й у того вірує, хто послав мене, — живе життям вічним, і на суд не приходять, бо від смерті перейшов у життя» (Йо. 5, 24).

Я можувилікувати твоє немічне тіло, — промовляє нині Ісус, — але спочатку я хочу оздоровити твою душу. Кожній людині дано можливість спастися, але вважайте, бо якщо не навер-

петесь, будете засуджені на вічне нещастя, а це незрівнянно гірше, ніж неміч тіла.

Молімося нині так: Господи, навчи мене відкидати все зло, яке пропонує мені суспільство; навчи мене «хулити» дволиччя так, як Ти це робив; навчи мене слухатися голосу свого сумління, яке мені дав Отець; навчи мене бути оригінальним, пам'ятаючи при цьому, що я лише Твоє сотворіння; навчи мене бути щасливим; дай, щоб я і вся моя родина знайшли вічне життя в небі, бо за це Ти помер на хресті і воскрес.

Навчімося не зважати на сильних світу цього, а, за Господнім прикладом, відверто відкидати все, що є недобре в суспільстві.

Навчімося відмовлятися від чарки на роботі. Шануймо життя і віруймо, що коли в лоні жінки зачинається дитина, то Господь дасть душевні й матеріальні сили, щоб її виростити та виховати. Не зважаймо на хибні уявлення, що дитина спричиняє погіршення матеріального становища, приносить муки й страждання. Будьмо насправді самими собою, як Христос; маймо переконання, що діти — це велике щастя й багатство.

Неухильно дотримуймося принципів: навіть якщо всі чинять інакше, я маю цінувати життя, маю будувати своє щастя на Божій основі; незважаючи на всіх, я маю приготувати собі та своїм рідним вічне життя — а для того мені потрібно бути собою, твердо йти вперед і не звертати уваги на намови інших людей, дослухатися лише до свого сумління; мені треба протиставитися світові, як це робив Христос.

Наука про розслабленого в Капернаумі звернена нині до кожного з нас — щоб здоровий глузд життя постав над культурою смерти, а це можливо через Боже чудо в кожному серці, у глибині кожної душі. Не біймося і прямуймо сміливо, щоб кожна душа знайшла визволення від своїх гріхів, щоб зло нас не притягало, щоб ми поборювали його й наvertsали до добра. Хай це непопулярно й не вигідно — але будьмо добрими і щирими, виконуймо наші слова, будьмо тверезими. І ми осягнемо щастя не лише в небі, а й на землі. ✎

Ап.: Рим 15, 1-7

Ми, сильні, мусимо нести немочі безсильних, а не собі догоджати. Кожний із нас нехай намагається догодити ближньому: на добро, для збудування. Бо й Христос не собі догоджав, а як написано: "Зневаги тих, що тебе зневажають, упали на мене." Все бо, що було написано давніше, написано нам на науку, щоб ми мали надію через терпеливість й утіху, про які нас Письмо навчає. Бог же терпеливості й утіхи, за прикладом Христа Ісуса, нехай дасть вам, щоб ви між собою однаково думали за Христом Ісусом; щоб ви однодушно, одними устами славили Бога й Отця Господа нашого Ісуса Христа.

Тому приймайте один одного, як і Христос прийняв вас у Божу славу.

Єв.: Мт 9, 27-35

І як Ісус відходив звідти, слідом за ним пустилися два сліпці й кричали: "Помилуй нас, сину Давидів!" І коли він увійшов до хати, сліпці приступили до нього, а він спитав їх: "Чи віруєте, що я можу це зробити?" — "Так, Господи!" — кажуть йому ті. Тоді він доторкнувся до їхніх очей, мовивши: "Нехай вам станеться за вашою вірою!" І відкрилися їхні очі. Ісус же суворо наказав їм: "Глядіть, щоб ніхто не знав про це." Та ті, вийшовши, розголосили про нього чутку по всій країні.

А як вони виходили, приведено до нього німого, що був біснуватий. Коли ж він вигнав біса, німий почав говорити, і люди дивувалися, кажучи: "Ніколи щось таке не об'являлося в Ізраїлі!" Фарисеї ж говорили: "Він виганяє бісів князем бісівським!"

Ісус обходив усі міста і села, навчаючи в їхніх синагогах, проповідуючи Євангелію царства та вигоюючи всяку хворобу й недугу.

Євангельські оповідання ставлять нам перед очі різні картини із життя Ісуса Христа, Його життєвих досвідів та зустрічей із різними людьми. Людська природа багата й водночас складна, так що переважно кожна із тих розповідей подана для нашої особистої застанови. У своїй багатостолітній традиції Церква підбрала до євангельських читань апостольські листи, що доповнюють та уточнюють межі євангельської науки. Бо важливо, щоб ця наука принесла плоди для кожної особи, яка належить до християнської громади. Слово Боже має приносити плоди в житті охрещеної людини, інакше даремним є зусилля християнського подвигу.

Нині євангелист Матей говорить про двох сліпих і про німого біснуватого. Ми також довідуємося, що є два роди сліпоти, а найважчий її вид — це темнота стосовно віри. Ісус виліковує тілесну хворобу, упевнившись попередньо, що в двох чоловіків відкриті очі віри. Так, вони вірять, що Христос є тим, хто дає зір, і згідно з цим отримують дари. Віра — це дар, який християни отримують у день святого хрещення, коли священник також помазує чоло нововведених у Церкву, щоб їхній ум був відкритий «на розуміння і прийняття таїнств віри Христової».

Так чомусь трапляється, що багато з нас розуміють, але не приймають таїнства Христової віри. І в тому, дорогі браття й сестри, полягає сліпота, про яку нам треба задуматися відносно себе. Наше покликання — спасатися в спільноті, у Церкві, про що говорить апостол Павло, і воно полягає у двох моментах. Перше — що Христос — це єдиний Посередник між Отцем і людьми. Він є Бог, і з ним треба постійно спілкуватися через молитву. Друге — що «мусимо нести немочі кволих, а не самим собі догоджати». Наше перебування в спільноті хрещення не полягає тільки в тому, щоб користати з духовних дібр для свого

спасення, а також щоб допомогти іншим духовно збагачуватися. Це ознаки, що ми маємо задовільнити не тільки свої духовні уподобання, а й своїх ближніх! А вони нерідко ризикують!

Приймати таїнство Христової віри своїх ближніх не завжди просто, особливо різні рівні свідомості самого таїнства. Можна навіть сказати, що в християнській громаді її члени мають різні уявні дороги, без яких їм важко уявити себе у «своєї» Церкві. Христос нас просить діяти проти власних смаків, уподобань і робити такі поступки іншим, які не приємні і не корисні нам. Вірний християнин не має робити лише те, що йому на користь, а мусить приймати й інші погляди, «намагаючись догодити ближньому на добро, для збудування». Скільки-то існує різних нетерпимостей серед християн саме в таких моментах, де переважає духовна сліпота. У такому середовищі неможливо зазнати «терпеливості і втіхи», через які можемо «мати надію», діючи проти власних уподобань, упокорюючись задля збудування тієї людини, якої ми, у принципі, не любимо. А такі ситуації нетерпимості існують, і ми, прийнявши цю істину, визнаємо, що ми грішні, і вже налаштовуємо себе просити Божої допомоги для цього діла, щоб ми були тими, які «вступляться», бо лише така поведінка провадить до єдності. Це правило є актуальним як для родини, суспільства, парохії, так і для народу.

«Сліпий християнин» хоча знає заповіді любови, однак його проблема в тому, що він не може їх виконувати. І тут треба кричати до Христа: «Господи, Ісусе Христе, Сину Божий, помилуй мене грішного» — так, як нам показують нинішні євангельські сліпці. Цю молитву серця треба завжди і скрізь промовляти, для того щоб могли думати по-Божому і в будь-якій життєвій ситуації бути гідним свого хрещення. Якщо ми будемо постійно тихо молитися, тоді входимо в Божий світ, і не так просто дияволіві нас спокусити чи нами заволодіти.

Сліпота часто поєднується з німотою, спричиненою дияволом. Христос легко розправляє з дияволом, який не має над Ним жодної влади, хоч ми і знаємо, що Йому дошкуляє. Але не

так все просто, коли йдеться про християн. Якщо вони живуть у Божій благодаті, тоді проблеми легко вирішуються. Але, на жаль, ситуація не така позитивна, і багато з нас тримають гріх і назбирують інші до наступного Різдва чи Великодня. Але до того празника багато часу спливає і відбувається багато життєвих подій. Подумаймо, чому в нашому суспільстві існує німота, коли йдеться про поборювання різних виявів нехристиянської поведінки на вулицях, у школах, шпиталях, місцях нашої праці чи деінде?

Окрім того, що багато християн перебувають у подібному стані, коли вони визнають себе «негідними йти до святого Причастя» або коли вони спаралізовані й не реагують на явні антихристиянські явища в суспільстві, в якому вони є більшістю, ще більш явний спосіб нерозуміння небезпеки диявола і його сили — це вдавання до різних ворожбитів і забобонних практик для вирішення життєвих проблем. Цю хворобу, так, як і кожную іншу, Господь Бог бажає вигоїти, якщо ми до Нього звернемося і будемо виконувати те, що Він нам говорить через Церкву.

Не біймося, дорогі брати й сестри, бо Господь з нами, і ми маємо до кого закричати по допомогу. Кличмо до Нього, так, як писав у своєму «Поученні дітям» Володимир Мономах: «Навіть і на коні їздячи, ... “Господи помилуй” благайте безперестанку потай, — бо ся молитва єсть ліпша од усіх».

Йдімо тими слідами традиції нашої віри, яка нам каже, що молитва серця — це крик душі до Господа і щит перед дияволом. Ця молитва допоможе нам постійно підносити свою думку до Бога, визнавати Його велич, а також просити в Нього допомоги. Будьмо переконані, що Божа любов і милосердя — більші й сильніші від наших упадків. А очі віри освітять правдивою красою навіть спотворене наше обличчя. ✎

Ап.: 1 Кор. 1, 10-18

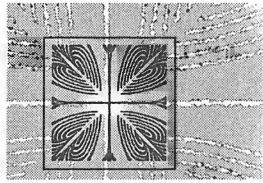
Благаю вас, брати, ім'ям Господа нашого Ісуса Христа, щоб ви всі те саме говорили; щоб не було розколів поміж вами, але щоб були поєднані в однім розумінні й у одній думці. Я бо довідався про вас, мої брати, від людей Хлої, що між вами є суперечки. Кажу ж про те, що кожен з вас говорить: "Я — Павлів, а я — Аполлосів, а я — Кифин, а я — Христов." Чи ж Христос розділюється? Хіба Павло був розп'ятий за вас? Або хіба в Павлове ім'я ви христилися? Дякую Богові, що я нікого з вас не охрестив, крім Криспа та Гая, щоб не сказав хтось, що ви були охрищені в моє ім'я. Охрестив я теж дім Стефана; а більш не знаю, чи христов я когось іншого.

Христос же послав мене не христити, а благовістити, і то не мудрістю слова, щоб хрест Христа не став безуспішним. Бо слово про хрест — глупота тим, що погибають, а для нас, що спасаємося, сила Божя.

Єв.: Мт. 14, 14-22

А вийшовши Ісус, побачив силу народу і змилосердився над ними та вигоїв їхніх недужих. Якже настав вечір, підійшли до нього його учні й кажуть: "Пусте це місце та й час минув уже. Відпусти людей, нехай ідуть по селах та куплять собі поживи." А Ісус сказав їм: "Не треба їм відходити: дайте ви їм їсти." Вони ж мовлять до нього: "Ми маємо тут тільки п'ять хлібів і дві риби." Тоді він каже: "Принесіть мені їх сюди." І, звелівши народові посідати на траві, взяв п'ять хлібів і дві риби, підвів очі до неба, поблагословив і розламав ті хліби, і дав учням, а учні — людям. Всі їли до насити й назбирали куснів, що zostалися, дванадцять кошів повних. Тих же, що їли, було яких п'ять тисяч чоловіків, окрім жінок та дітей.

І зараз же спонукав учнів увійти до човна й переплисти на той бік раніше від нього, тим часом як він відпускав народ.

Як у повсякденному житті, так і серед християнської громади саме слово не завжди є визначальним чинником народження в нас нової ідеї чи переконання. Переважно слово має бути підкріплене звичайною природною поведінкою людини. А така поведінка визначається власним переконанням, взаємною допомогою і діленням хліба, що приносить часто «поєднання в одним розумінні й у одній думці». Саме тому апостол Павло остерігає від «мудрости слова, щоб хрест Христа не став безуспішним».

Хліб тут означає Христа, який є джерелом єдності всього Небесного Царства. Слова, які походять від людини, навіть посвяченої Господеві, не мають впливати настільки, щоб вірні прив'язувалися радше до цієї людини, ніж до Христа, який присутній у цілій Церкві, незалежно від того, хто в ній править чи проповідує.

Якщо слово не провадить до Ісуса, незалежно від того, де Він перебуває, — у власній чи іншій громаді, всередині чи ззовні Церкви, — то приходить реальна небезпека, «щоб хрест Христа не став безуспішним», щоб він не був позбавлений свого первісного значення любові, ділення, єдності.

Щоб так не сталося, християни, а особливо ті, що віддають себе яким-небудь чином апостольському служінню, отримують несподівану команду від Ісуса: слово має творити громаду. Перед 5-ма тисячами людей, які почули Його слово, Ісус раптом каже своїм учням: «Не треба їм відходити: дайте ви їм їсти».

Апостоли не знали, як поводитися. Ніби не жарт. Однак вони швидко навчилися Божий дар — хліб — помножувати, ділити, роздавати і збирати решту, щоб знову його давати. Отож, християни впродовж століть розуміли потребу передавання

одні одним досвіду як творити громаду. Вони й нині по цілому світі допомагають бідним, відкривають шпиталі, заснують школи і т. п. — усе в ім'я того, що слово вимагає помноження хліба, який є прообразом як Господньої трапези, так і людської.

Такий спосіб діяння відбувається в кожній Літургії, коли ми спочатку причащаємося Слова, а згодом Євхаристії. А молитва «Отче наш» щоденно впроваджує нас у логіку переплітання духовного й тілесного. Вони так взаємно пов'язані, що не може одне належно спрацьовувати без іншого.

Розподіл хліба — це творення єдності, це спільна праця, це діалог, це складання мозаїки всіх людських поглядів та інтересів. Саме до цього має провадити нас слухання і проповідання Божого слова.

Помноження хлібів пригадує християнам, що їхня віра має бути плідною, відкритою для всіх членів християнської громади без винятку, бо ж сказано, щоб «всі їли до наситу».

Єдність громади навколо Слова і Тіла, якщо Їх належно пережити і сприйняти, завжди провадитиме до одного знаменника — Ісуса, творячи Його нерозділене Тіло. Проповідання Євангелія має мати за наслідок ламання і споживання Хліба, а це можна широко зробити лише в пошані до всіх братів і сестер як певної громади, так і цілої Церкви, поширеної по вселенній. Пошана — це любов, а любов діє всупереч людській логіці і справедливості. Любов, яка черпається зі Слова і Хліба, є плодом жертви Христа і запліднює в нас жертвні почуття, які не бояться себе применшити, щоб віднайти брата. Цей процес віднайдення і наближення до брата відбувається, однак, не в ім'я брата, а в ім'я Христа.

Євангеліє про розмноження хлібів вчить нас давньої істини, що Церква, як Божий задум, існувала до початку світу і є нашою ціллю як спільнота всіх християн, які стануть на суд перед Господом при кінці віків. Церква як громада, якщо вона ефективно розуміє свою місію, що полягає у справжньому братерстві її

членів і розподілі дібр, стає й економічною дійсністю, де люди не можуть залишитися голодними як духовно, так культурно й матеріально. Ми вже бачимо на початку християнства згадки про спільне господарювання, коли св. Петро зловив нечесних працівників, що крали з громадського добра, і строго їх покарав. Слуга Божий Митрополит Андрей (Шептицький) організував, наприклад, Студитський монастир у Боснії із думкою про дальше працевлаштування українських емігрантів на його плантаціях виноградників.

Для того, дорогі браття і сестри, щоб ми правильно споживали Хліб Христовий, треба вміти творити таку Церкву, яка була б маленьким світом, де все можна полагодити між собою без потреби йти до інших. Це не є неможливо. Ми бачили, як різні емігрантські громади, коли компактно приїжджали до якоїсь країни, на початку все між собою полагоджували. Така єдність, на жаль, часто відбувається перед лицем спільного ворога. В еміграції — чужинців, у підпіллі — загарбників.

То який перед нами, християнами, виклик? Як починати творити Церкву, в якій ми зможемо голодних нагодувати, не відсилаючи їх до інших — нехристиян, бо в нас, мовляв, немає матеріальних дібр? Думаю, що відповідь написана в Суспільному дороговказі вірних — 7-ий пункт: «Практикую безкорисливість»! Так, щоб нам наслідувати Христа, щоб слова помноження хліба мали реальний наслідок у наших родинах і громадах, стежмо за кожним своїм кроком, будучи впевненими, що кожна наша рука, простягнута до ближнього, обернеться нам на благословення, і ми зможемо серед дикого капіталізму творити християнські громади, де кожен, хто б не прийшов, знайде гідне для себе місце серед Ісусових братів і сестер. ✎

Ап.: 1 Кор 3, 9-17

Ми бо співробітники Божі, ви — Божа нива, Божа будівля.

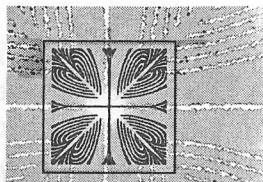
За благодаттю Божою, даною мені, я, мав мудрий будівничий, поклаю основу, а інший на ній будує. Нехай же кожний вважає, як він будує. Іншою бо основи ніхто не може покласти, крім покладеної, якою є Ісус Христос. Коли ж хтось на цій основі будує з золота, срібла, самоцвітів, дерева, сіна, соломи, — кожного діло стане явне; день бо Господній зробить його явним; бо він відкривається в огні, і вогонь випробує діло кожного, яке воно. І коли чиєсь діло, що його він збудував, устоїть, той прийме нагороду; а коли чиєсь діло згорить, то він зазнає шкоди; однак він сам спасеться, але наче крізь вогонь.

Хіба не знаєте, що ви — храм Божий, і що Дух Божий у вас перебуває? Коли хтось зруйнує храм Божий, Бог зруйнує того, бо храм Божий святий, а ним є ви.

Єв.: Мт 14, 22-34

І зараз же спонукав учнів увійти до човна й переplistи на той бік раніше від нього, тим часом як він відпускав народ. І коли відпустив народ, пішов на гору помолитися на самоті. Як звечоріло, він був там сам один. Човен уже був посеред моря і його кидали хвилі, бо вітер був супротивний. О четвертій сторожі ночі (Ісус) прийшов до них, ступаючи морем. Учні, побачивши, що він іде морем, жахнулися. “То привід!” — заговорили й закричали з переляку. Та Ісус тієї ж миті мовив до них: “Заспокойтесь, — це я, не страхайтеся!” Аж тут Петро озвався до нього й каже: “Господи, коли це ти, повели мені підійти водою до тебе!” “Підійди!” — сказав Ісус. І вийшов Петро з човна, почав іти по воді і підійшов до Ісуса; але, побачивши, що вітер сильний, злякався, почав топтати й крикнув: “Господи, рятуй мене!” Ісус же притямом простягнув руку, вхопив його і мовив до нього: “Маловіре, чого засумнівався?” І як увійшли до човна, вітер утих. А тоді ті, що були в човні, вклонилися йому до ніг, кажучи: “Ти істинно — Син Божий!”

І переplивши, прибули в землю генезаретську.

У житті Церкви маємо різні постаті. Петро є унікальною особою, у якій поєднується велич духу і людська слабкість і хисткість. Не знати, чи Петро вірив, що Ісус Йому допоможе ходити по воді, чи лише таким викликом поборював свій страх перед бурею і появою духа на озері. Христос прийняв виклик Петра і дозволив йому піти до Нього, але замість зосередити свою увагу на Божому Синові, він настрашився сили вітру й почав тонути. Як вода, так і море, а також вітер — це елементи природи, що послухні Богові Сотворителеві більше, ніж людина. Увага до Бога, пошана, почитання, послух є елементами, які дозволяють Божій благодаті перетворювати людину і природу на свій спосіб. Озеро і вітер слухали Ісуса, але не Петро. Ось тема для роздумів.

Зважте, дорогі браття і сестри, що Євангеліє про ходіння Ісуса по воді не можна зрозуміти, якщо випустити з уваги маленьке речення, яке міститься на початку: «І коли відпустив народ, пішов на гору молитися на самоті. Як звечоріло, він був там сам один» (Мт. 14, 23).

Це справа молитви. Це питання основи. Христос йде на самоту, щоб віддатися Отцеві. Така молитва полягає в поставленні себе в Божій присутності, у прославленні й величанні Бога за те, що Він Бог, у проханні Духа Утішителя допомогти перед невідомим і святим, у подяці за великі й дивні Божі діла.

Святий Павло в посланні до Коринтян називає таку поставу співпрацею з Богом. Так, це вже не служіння чи рабство, а співучасть у побудові Божого Царства. Така велика для людини гідність отримується нею у таїнстві св. хрещення і називається благодаттю. Ця благодать скріплюється живою участю в житті Церкви через постійне приймання таїнств і через добрі плоди, які народжуються із такого сопричастя з Богом. Людина стає Божим

храмом. «Хіба не знаєте, що ви — Храм Божий, і що Дух Божий у вас перебуває? Коли хтось зруйнує храм Божий, Бог зруйнує того, бо храм Божий святий, а ним є ви» (1 Кор. 3, 16–17).

Коли так наслідувати молитву Христа і ставати одним із Отцем, тоді неможливо втрапити в пастку, в яку впав Петро. Він знав, що Бог керує природою, знав, що Ісус є учителем, однак не зміг ці дві істини злучити в одну. Не була в ньому опанована вся дійсність його буття, про що свідчить і те, що Христос його називає маловіром. Про що тут йдеться?

Треба нам, християнам, постійно думати по-Божому, наприклад: а що Христос думає про цю подію, чи про мою поведінку. Але, на жаль, багато разів трапляється, що ми, так, як Петро, знаючи Христові заповіді, думаємо, як неоцерковлена людина. Велика проблема, коли християни носять свої гріхи і не йдуть сповідатися. Тоді відбувається феномен поступового віддалення від християнської поведінки, і навіть шляхетні життєві відрухи приносять шкоду душі.

Петро для нас близький, бо він вмів виходити зі скрутного людського становища упадку і зради й кричить: «Господи, рятуй мене!» А цей заклик — це те, на що Бог Отець чекає, щоб людину ущасливити і спасати. Бо треба нам зрозуміти, що хоч Бог створив природу, яка годує й одягає поганих і добрих, Він, однак, спасе тільки тих, які до Нього прибігають і стараються про спасіння. Спасіння отримають ті, які впізнають Бога, ті, які Його визнають Тим, ким Він є. А визнавши Його Богом, зрозуміють свій стан і житимуть згідно з Його заповідями.

Вміти закричати: «Господи, рятуй мене», — рівнозначне молитві. Молитва — це розмова з Богом, це співпраця з Отцем. Така молитва вимагає нашої особистої участі і внеску душі й тіла. Молитва вимагає зосередженості, мовчання, спокою. Молитва відбувається в храмі душі і в храмі Церкви. Молитва — це визнання, що ці храми нам не належать, а є власністю Бога і що вони є тільки мертвим каменем, якщо в них не буде Божого Духа. А Дух Божий приходить, коли Він хоче і яким способом Він

здумає, лиш би в нас були відчинені двері нашого серця, розуму й душі.

Така дорога нашого спасіння. Петро, «малої віри чоловік», багато ходив коло Ісуса, багато знав і бачив Ісусових діл. Це йому не допомогло. Аж поки він не отримав Святого Духа, що перетворив його на зрілого християнина, в якого знання, думка й діло були однозгідні з Божою волею.

Просім і ми сьогодні Господа, який всю природу підкорив, щоб ми, усвідомивши великі чуда й Божу могутність, не пройшли повз нашого Бога, не будували іншої основи, окрім тої, яку нам подала Церква, тобто — Ісуса Христа. Будуймо наше духовно-моральне життя на святій вірі в Нього і з такого матеріалу, який пройде пробу вогню, не із дерева, соломи чи сіна, а золота, срібла чи самоцвітів для спасіння нашої душі і на славу Божу. ✂

Ап.: 1 Кор 4, 9-16

Мені бо так здається, що Бог поставив нас, апостолів, останніми, немов призначених на страту; ми бо стали видовищем і світові, й ангелам, і людям. Ми нерозумні Христа ради, ви ж у Христі розумні; ми немічні, ви ж — міцні; ви славні, ми ж без честі. До сього часу ми голодуємо і спрагли і нагі; нас б'ють, і ми скитаємось. Ми трудимося, працюючи власними руками; нас ображають, а ми благословляємо; нас гонять, а ми терпимо; нас ганьблять, а ми з любов'ю відзиваємося; ми мов те сміття світу стали, покидьки всіх аж досі.

Не щоб осоромити вас я це пишу, але щоб як дітей моїх улюблених навести на розум. Бо хоч би мали тисячі учителів у Христі, та батьків не багато; бо я вас породив через Євангелію в Христі Ісусі. Отож благу вам: Будьте моїми послідовниками.

Єв.: Мт 17, 14-23

Коли ж прийшли до народу, тоді приступив до нього один чоловік і, припавши йому до ніг, каже: "Господи, змилуйся над моїм сином, бо він причинний і тяжко нездужає: часто кидається в огонь, часто й у воду. Я був привів його до твоїх учнів, та вони не могли його зцілити." "Роду невірний та розбещений", — відповів Ісус, — "доки мені з вами бути? Приведіть мені його сюди!" Ісус погрозив йому, і біс вийшов з хлопця; тож видужав юнак тієї ж миті. Тоді підійшли учні Ісуса насамоті й спитали: "Чому ми не могли його вигнати?" Ісус сказав їм: "Через вашу малу віру; бо, істинно кажу вам: Коли матимете віру, як зерно гірчиці, то скажете оцій горі: Перенесися звідси туди — і вона перенесеться; і нічого не буде для вас неможливого. А щодо цього роду бісів, то його виганяють лише молитвою і постом."

Як вони зібралися в Галилеї, Ісус мовив до них: "Син Чоловічий має бути виданий у руки людям, і вони його уб'ють, але третього дня він воскресне." І вони тяжко зажурились.

Небагато в нас батьків (отців) — таким є вирок апостола Павла, звернений до Коринтян. Батьками можуть бути тільки ті, які наслідують Ісуса Христа.

Таке твердження походить від того, що Дателем життя є Господь. Це життя, що його дає Сотворитель, є повноцінне і єдине вповні охоплює людину. Іншого повноцінного життя, яке приносить Боже щастя для людини, не може бути на цій землі.

Це значить, що не вистачає тільки фізичного запліднення, щоб бути батьком. Не досить матеріального добробуту й достатку вихованцеві, а треба йому ще й християнської духовости.

Батьківство, оскільки воно створене Батьком всесвіту, є насамперед духовним. Щоб його пережити і здійснювати, треба наслідувати Ісуса Христа, якого Отець дав як проводиря й агнця для спасіння людей. Якщо нема наслідування Ісуса Христа, нема батьківства. Ця істина тривожна, але правдива.

Згідно із таким роздумуванням багато людей на цій планеті є безбатченками. Їхні природні батьки неспроможні піднести їх до висот для обожествлення, для відблиску на їхніх лицах небесної радості.

Кожний монах чи монахиня мусять мати духовного батька або матір, людину із досвідом, яка живе боговгодним життям, щоб вона провадила іншого впродовж цілого життя. Так само й деякі вірні християни розуміють вагу духовного проводу і віддаються під провід свого побожного й мудрого пароха. Таке вітцівство є великою та відповідальною працею, цінним скарбом.

Дуже важко стати добрим християнином і проходити різні випробування життя та витримувати їх на цій дорозі до святости самостійно. Хто має вищі пориви й хоче добре прожити на цій землі і продовжити це життя в Божому Царстві, що на небі,

обов'язково мусить слухати своїх пастирів і виконувати їхні розпорядження. Останні мають надаватися і прийматися в глибокій смиренності на взір відносин між Христом зі своїм Отцем.

Наскільки батьківство важливе й відповідальне явище для людей, показує віра батька, який приступає до Ісуса, щоб Він вилікував його біснуватого сина. Хвороба сина полягає в тому, що його схопив диявол і, заволодівши ним, викривив у ньому Божу ікону. Не було по цій дитині видно, що Бог її батько. Христос, який є милостивий, відразу віддав дитині її гідність. Бог у Новому Завіті зобов'язав себе допомагати людині спасатися. Він це робить постійно й досягає своєї мети, якщо сама людина Йому не перешкоджає.

В такому своєму плані спасіння Бог надає кожному хрещеному віру як базу для співпраці з Ним через визнання Його батьківства. Визнання цього батьківства полягає в проханні Його допомогти скріпити цю віру. Такий процес посилення віри — це головний доказ визнання Бога нашим батьком.

Найбільшим ворогом цього процесу є диявол, який цілеспрямовано працює проти Бога і Його дітей — людей. Він робить це, навіюючи всякі поради — логічні й нелогічні.

Факт, що апостоли не змогли вилікувати хлопчину, свідчив про те, що в них мала віра. Ісус занепокоївся з приводу такого їхнього нерозуміння Його дії. В такому разі замість того щоб робити різні спроби оздоровлення, їм треба було взятися спершу до молитви й посту.

Мати віру, щоб собі та іншим допомогти, щоб «нічого не було для нас неможливо», — це відчутти батьківство Отця через молитву й піст. Молитва — це постійний стан благодаті й діалог із Богом, піст — це різного роду зречення для очищення душі й тіла.

Люди позбуваються батьківства задля багатства, задля успіху, задля нечистоти. Це різні диявольські спокуси, що їх приносять наш час. Одна із таких ран на живому тілі родин — це коли

батьки виїжджають на заробітки, залишаючи своїх дітей напризволяще. З вини самих батьків ці діти стають безбатченками в духовному розумінні, при живих родичах. Мають хату, багатства, але не мають любови, тепла, опіки, виховання, духовости. Вони втрачають вираз Божої ікони, якою пишалися до того, як батьки виїхали на заробітки далеко від рідної оселі. Це страшний приклад біди, яка коїться по оселях багатьох країн світу, зокрема й України. Інші біди: коли живі батьки позбавляють дітей свого батьківства, коли вони потрапляють під вплив алкоголю, коли самі гонять алкоголь, коли розлучаються, коли перебувають у постійній гонитві за багатством чи славою.

Практична наука для багатьох із нас тут може бути такою: слід відкидати спосіб думання, що нема часу на молитву, бо є забагато праці. Нехай така праця, яка не дає часу на молитву, буде проклята. Старе прислів'я, яке говорить, що «Без Бога ані до порога», вказує нам, що без благословення Бога не потрібно людині трудитися, бо така праця не веде до добра.

Це ж стосується дозвілля чи відпочинку без молитви. Нехай, отже, щоденна приватна молитва, недільна спільна молитва, участь у святих таїнствах, практикування посту допоможуть нам віднайти Боже Вітцівство, і тим самим бути гідними батьками наших дітей, не так завдяки нашим зусиллям, як завдяки вірному синівству Господа нашого Ісуса Христа. ✎

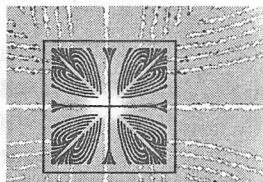
Ап.: 1 Кор. 9, 2-12

Коли іншим я не апостол, то бодай вам, бо ви, у Господі, є достовірним доказом мого апостольства. Ось моя оборона перед тими, що мене судять. Хіба ми не маємо права їсти й пити? Хіба ми не маємо права водити (з собою) сестру-жінку, як інші апостоли, брати Господні, і Кифа? Чи може один я і Варнава не маємо права не працювати? Хто колись власним коштом ходив у похід? Хто садить виноградник, і не їсть із нього плоду? Хто пасе стадо, і не живиться молоком від стада?

Хіба я не говорю тільки як людина? Хіба й закон не каже цього? Таж у законі Мойсея написано: "Не зав'язуй рота воліві, як молотить." Чи Бог турбується про волів? Чи, може, ради нас говорить? Бож ради нас написано, що, хто оре, мусить орати в надії, і хто молотить, — молотить теж у надії, що матиме щось із того. Коли ж ми сіяли у вас духовне, то чи велика річ, коли пожнем ваше тілесне? І коли інші мають це право над вами, чому радше не ми? Однак, ми не користуємося цим правом, а весь час терпимо, щоб не робити ніякої перешкоди Євангелії Христовій.

Єв.: Мт 18, 23-35

"Тому Царство Небесне схоже на царя, що хотів звести рахунки з слугами своїми. Коли він розпочав зводити рахунки, приведено йому одного, що винен був десять тисяч талантів. А що не мав той чим віддати, то пан і звелів його продати, а й жінку, дітей і все, що він мав, і віддати. Тоді слуга, впавши йому в ноги, поклонився лицем до землі й каже: Потерпи мені, пане, все тобі поверну. І змилосердився пан над тим слугою, відпустив його й подарував йому борг той. Вийшовши той слуга, здибав одного з своїх співслуг, який винен був йому сто динарїв, схопив його й заходився душити його, кажучи: Віддай, що винен. Тож спів слуга його впав йому в ноги й почав його просити: Потерпи мені, я тобі зверну. Та той не хотів, а пішов і кинув його в темницю, аж поки не поверне борг. Якже побачили товариші його, що сталося, засмутилися вельми, пішли до свого пана й розповіли йому про все сподіяне. Тоді його пан покликав його і сказав до нього: Слуго лукавий! Я простив тобі весь борг той, бо ти мене благав. Чи не слід було й тобі змилосердитись над твоїм товаришем, як я був змилосердився над тобою? І розгнівавшись його пан, передав його катам, аж поки йому не поверне всього боргу. Отак і мій Отець Небесний буде чинити вам, якщо кожний з вас не прощатиме братові своєму з серця свого."

Христос вчить нас дуже важливого принципу, без якого немає християнства, а саме: любови до Бога і ближнього. Цей принцип викладено в різний спосіб під час відвідин міст і сіл Палєстини. Нині євангєлист Матей переповідає притчу про борг у 10 тисяч талантів, з якої напрошується дуже однозначний виновок: немає прощення наших довгів перед Богом, якщо ми не зуміємо простити своїм довжникам серед людей. Це істина, яку ми повторюємо в Господній молитві «Отче наш»: — «і прости нам довги (провини) наші, як і ми прощаємо довжникам (винуватцям) нашим».

Якщо ми зуміємо збагнути велич прощення наших провин Богом, нашу постійну до Нього невдячність і Його безмежне милосердя до нас, зрозуміти, що все від Нього отримали, то зможемо частково скерувувати цю добросердність на свого ближнього, який нам завинив значно менше, ніж ми Господеві.

Коли подумати, перед ким ми в боргу, то на перше місце поставимо нашого Сотворителя, який дав нам душу й тіло, розум і почування. Для того щоб ми гідно жили, дав нам землю зі всіма ресурсами, потрібними для богоподібного життя. Так само дав Він нам Віру, скріплену приходом свого Сина Ісуса Христа, якого пожертвував на хресті, щоб відкупити нас від гріха. Після цього Бог дав нам Церкву, через яку виливає на нас свої благодаті у вигляді святих таїнств.

Нічого доброго на цій землі не є овочем наших власних зусиль, без того щоб перед тим не було Божого на те провидіння.

Багато ми отримали даром, однак цього не цінуємо. Ось наша перша поважна проблема. Це буває на всіх площинах людського буття: дітей відносно батьків, учнів до вчителів, вірних до священників, а священників до єпископів і т.п. При цьому отримані духовні блага набагато цінніші від матеріальних дібр.

Апостол Павло говорить, що в Церкві має бути взаємообмін між духовними та матеріальними цінностями на користь тих, які є

посвяченими людьми. Останні ж нехай з того користають, скільки потрібно, однак так, щоб поширювалося Боже Царство на землі, а не щоб зароблене перекривало ідеали й було причиною згіршення інших. Усе має служити для евангелізації ближніх. Павло вказує на принципи, але, однак, ставить питання катехизації на перше місце. Якщо не було б грошей, місія все одно не мала б припинятися. Бо це Боже діло.

Крім важливого принципу, що все добро на цій землі походить від Бога, треба ще розуміти, що для всіх прийде час здати одвіт за свою поведінку. Людина отримує від Бога дуже багато ласк, яких вона не заслужила. Вона їх так уживає і надживає ними, часто ризиковано, що потім не зможе віддати Богові за все належний одвіт. Але Господь очікує від нас, що коли Він прощатиме, то Його довжник також прощатиме своєму боржникові, бо на землі всі одні одним щось винні.

Тільки подумаймо про чисту воду, яку п'ємо, чи про газ, який споживаємо, чи різні харчові продукти, що доходять до великих міст, — який то ланцюг людської співпраці сюди залучено, щоб ми могли спокійно обмінюватися Божими дарами, які завдяки здібностям і розумові, отриманим від Нього, можемо виготовити й обміняти на інші дари. В такому розумінні навіть комерція чи економічні відносини не є просто питанням права людини щось придбати за власні гроші, а взаємною послугою і взаємодопомогою.

Такий спосіб думання провадить нас до свідомости однієї людської родини, де немає між нами кредиторів і боржників, але всі — злісні боржники перед Богом, які потрапили під амністію завдяки смерті й воскресінню Ісуса Христа.

Наша молитва не зможе мати успіху перед Богом, якщо ми не простили своєму ближньому перед тим, як звернулися до нашого Бога. Він не може нас вислухати, якщо ми не примирилися із людьми.

Виглядає, що прощення і любов приходять перед молитвою, бо якщо ми пригадуємо, що брат за щось ображений на нас, то нам треба припинити молитися і піти примиритися з ним, а згодом молитися.

Злобність чи людська справедливість не мають місця в такій Господній логіці. Це для християн є великою пересторогою, бо вони, не так поводячись і маючи багато претензій одні до одних, і далі спокійно моляться. Це також поважне потрясіння для людських порядків тих суспільств, де багатства землі зосереджені в руках небагатьох, які, використовуючи інших людей, не дають їм можливості гідно жити із плодів своєї праці. Вони вважають себе господарями і розподільцями цих дібр, які, натомість, дані Богом усьому людству. Не можна і не згадати народів, які через недозрілість не можуть простити своїм сусідам історичних злочинів, сильно гальмуючи свій політ у безжурний розвиток свого буття, так, як Бог передбачив для всіх народів світу.

Умовою Божої благодаті для людей, родин, Церков і народів є жити братерською любов'ю і пошаною до собі подібних, інакше неможливо буде їм доступити до Його милосердя.

Найбільшим болем для Бога є гріхи християн. Як багато вони собі приписують? Як довго вони є невдячними вибраними синами й дочками? Скільки егоїстичних інтересів вносять серед них поділ? Скільки разів вони проповідують себе замість Христа, від якого будь-яка влада походить? Скільки вони відкидають Божу благодать? Скільки вибирають матеріяльного перед духовним?

Якби ми, християни, жили своїм покликанням і радше любили б, ніж шукали справедливості, то через Божу благодать змогли б настільки наповнити людський рід радістю, що не було б такої духовної і матеріяльної скрути, яку ми бачимо на кожному кроці.

Найбільше добро, яке ми мусимо старатися досягнути в цім житті, — це святість. Визнавати наші гріхи перед Богом і людьми. Просити за них прощення. Прощати тим, які нам значно менше завинили, ніж ми перед Богом. Любити їх, щоб таким чином ми самі мали відкрите серце. Шукати справедливість, але не ціною любови. Лише в такому разі, через відкрите серце, Бог зможе значно більше уділяти дібр, які єдині перетворюють нашу долю на стан Божих дітей, гідних такого звання. ✠

Ап.: 1 Кор. 15, 1-11

Пригадую вам, брати, Євангелію, яку я вам проповідував, яку ви і прийняли, в якій і стоїте. Нею ви також спасаетесь, коли держите її такою, як я вам проповідував; інакше ви увірували надармо.

Я бо вам передав найперше те, що й сам прийняв був: що Христос умер за наші гріхи згідно з Писанням; що був похований, що воскрес третього дня за Писанням; що з'явився Кифі, потім дванадцятьом; отісля ж з'явився він більш, як п'ятистам братів разом, більшість яких живе й досі, деякі ж померли. Опісля з'явився Якову, згодом усім апостолам. А наостанку всіх, немов якомусь недоносові, з'явивсь і мені; бо я найменший з апостолів, я недостойний зватись апостолом, бо гонив Церкву Божу. Благодаттю Божою я є те, що є, а благодать його в мені не була марна; бож я працював більше всіх їх, та не я, але благодать Божя, що зо мною. Чи то я, отже, чи то вони, — так ми проповідуємо, і так ви увірували.

Єв: Мт 19, 16-26

Аж ось один приступив до нього й каже: “Учителю! Що доброго маю чинити, щоб мати життя вічне?” Ісус сказав до нього: “Чому мене питаєш про те, що добре? Добрий є один тільки (Бог). Як хочеш увійти в життя, додержуй заповідей.” “Яких?” — питає його. А Ісус до нього: “Не вбивай, не чини перелюбу, не кради, не свідкуй криво, поважай батька-матір і люби ближнього твого, як себе самого.” Каже юнак до нього: “Все це я зберіг ізмалку. Чого мені ще бракує?” “Якщо хочеш бути досконалим”, — сказав Ісус до нього, — “їди, продай, що маєш, дай бідним, і будеш мати скарб на небі; потім приходь і йди за мною.” Почувши це слово, юнак відійшов сумний, мав бо велике майно. Тоді Ісус сказав до своїх учнів: “Істинно кажу вам: Трудно багатому увійти в Небесне Царство. Іще кажу вам: Легше верблюдові пройти через вушко в голці, ніж багатому увійти в Божє Царство.” Почувши це, учні здивувалися вельми і сказали: “Хто ж тоді може бути спасений?” Ісус глянув на них пильно й мовив: “У людей це неможливо, Богові — все можливо.”

Відколи існує світ — є люди, які з великою наполегливістю шукають щастя, і багато з них вбачають його в туземному багатстві. Статки й відповідна матеріальна розкутість надають їм відчуття впевненості й сили, усвідомлення того, що життя переходить не даремно.

Існує безліч способів для збагачення, і тут не варто про них усіх оповідати. Наприклад, існують люди віку євангельського багача, які займають відповідальні посади в різних відомствах. Так ось, вони, вступаючи на свої посади, заявляли, що займають ці керівні крісла для того, щоб мати змогу побудувати дім, купити авто, вишколити дітей тощо. А чимало молоді провадить ризикований гандль, обходячи сплату податків і мита, займається навіть продажем наркотиків, зброї чи радіоактивних речовин. Також є такі, що навчаються і здобувають професію лишень заради грошей та збагачення.

Але є й інші люди, котрі будують своє щастя інакше: вони полишають усе, щоб віддатися якійсь меті, — і чинять це в євангельському дусі. Наприклад, молодий хлопець навчається в педагогічному інституті, щоб стати добрим учителем і вихователем майбутнього покоління справжніх патріотів. Такими в минулому були наші гімназійні вчителі, про яких донині із вдячністю говорить старше покоління. Або візьмімо дівчину, яка чесно навчається медицини і стає лишень акушеркою, бо не може надалі продовжувати студії через відмову давати хабара. Потім вона з любов'ю сповнює своє покликання, свято оберігаючи й підтримуючи життя молодих жінок та їхніх дітей.

Людина, котра в пошуку вічного життя прийшла до Ісуса, була заможною. А запитаймо себе, що в тім поганого, — вона ж дотримувалася Божих заповідей. Свій маєток, можливо, нажила важкою працею чи отримала багатство через спадок. Бог дав

кожному з нас розум і силу, щоб господарювати у світі, збирати докупи своє нажите добро. Чому ж тоді багатому важко буде увійти до Царства Небесного, бути щасливим? Апостоли були непомірно здивовані такою відповіддю Учителя. Хто ж тоді спасеться? Невже всі заможні люди втратять Царство Небесне?

Суть сьогоднішнього Євангелія полягає в тому, що Ісус хоче показати нам справжню вартість матеріальних цінностей. Для нього вони — як морський пісок, як каміння, що стирається на порох. Це проминаючі вартості, які не заслуговують прив'язаності й поклоніння.

Св. Василій Великий зауважує: «Мінлива природа багатства! Воно біжить попри своїх власників скоріше від бистрого потоку. Як річка, що спадає згори, зближається до того, що стоїть на березі, і, тільки діткнувшись його хвилею, негайно відпливає, — так і задоволення від маєтку має дуже коротку й непевну тривалість. Ти скоріше потрапиш затримати у своїй руці воду, що її ти зачерпнув, як на постійно задержати при собі багатство. Отож добре сказано: “Якщо прибуває вам багатство, не прив'яжуйтесь серцем до нього”».

Ми живемо в матеріальному світі, і нас оточують матеріальні речі. Ісус воліє, щоб ми, володіючи цими речами, не залежали від них, не підкорялися їм, не ставали їхніми рабами, не терпіли й не переймалися їхньою втратою. Важливим є питання: коли ми, нарешті, навчимося ставитися до речей, як до пороху? Василій Великий щодо цього дуже категоричний: «Нахилися над гробом! Чи зможеш пізнати, хто слуга, а хто пан, хто нуждар, а хто багач. Чи зможеш відрізнити в'язня від царя?»

Матеріальні речі потрібні нам для того, щоб служити іншим, а значить — служити Богові. Скажімо, друкарська машинка чи комп'ютер потрібні письменникові для того, щоб описати людям світ; добрий костюм потрібен дипломатові для того, щоб належно представляти свою державу і відстоювати її честь; якісні інструменти потрібні хірургам для того, щоб проводити

складні операції. Пізнаймо справжню вартість речей! Тоді не будемо боятися втратити їх, зуміємо ділитися ними.

Багатство заради багатства породжується людською сліпотою, за своєю сутністю таке багатство є злом, і воно не може привести до Бога. Саме тому й сказано: «Легше верблюдові пройти через вушко в голці, ніж багатому ввійти в Боже Царство» (Мт. 19, 24).

Лише дбаючи про чесноту й вічне добро, станемо гідними тих багатств, які Господь нам пообіцяв. І ніяка повінь, війна чи смерть не відберуть у нас цього справжнього багатства. Амінь! ✠

Ап: 1 Кор 16, 13-24

Чувайте, стійте у вірі, будьте мужні, кріпійтеся. Нехай усе у вас діється в любові.

А благодаю вас, брати: Ви знаєте родину Степани, що вона первісток Ахаї і що вони віддали себе святим на службу; то щоб і ви також піддавалися таким людям і кожному, хто трудиться та працює з ними. Я тішуся приходом Степани, Фортуна та й Архаїка: вони вашу неприязність заступили, бо заспокоїли мій дух і ваш. Отож, шануйте таких.

Вітають вас Церкви азійські. Вітають вас у Господі сердечно Акіла і Прискилла з їхньою домашньою Церквою. Всі брати вас вітають. Вітайте один одного святим цілуноком.

Привіт моєю рукою, Павловою.

Як хтось не любить Господа, анатема на нього! “Маран ата!”

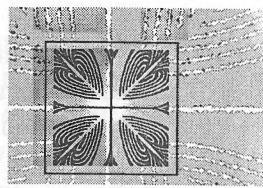
Благодають Господа Ісуса з вами!

Любов моя з усіма вами у Христі Ісусі!

Єв: Мт 21, 33-42

Слухайте іншу притчу. Був один чоловік-господар, що насадив виноградник. Він обвів його огорожею, видовбав у ньому чавило, вибудував башту, винайняв його виноградарям і відійшов. Коли ж настала пора вино збору, послав він слуг своїх до виноградарів, щоб узяти від них плоди, йому належні. А виноградарі, схопивши його слуг, кого побили, кого вбили, кого ж укаменували. Тоді він послав інших слуг, більше від перших, але ті вчинили й з ними те саме. Наприкінці послав до них свого сина, кажучи: Матимуть пошану до мого сина. Та виноградарі, узрівши сина, заговорили між собою: Це спадкоємець. Нумо, вб'ємо його й заберемо собі його спадщину. І взявши його, вивели геть з виноградника й убили. Отож, коли прибуде господар виноградника, що зробить з тими виноградарями?” “Лютих люто вигубить”, — відповіли йому, — “а виноградник винаймають іншим виноградарям, що будуть давати йому плоди своєчасно.” Тоді Ісус сказав їм: “Чи в Письмі не читали ви ніколи:

Камінь, що відкинули будівничі, став каменем наріжним? Від Господа це сталося і дивне в очах наших.

Хочу, щоб ви пам'ятали, що кожне євангельське слово стосується до нас особисто, так само, як і листи апостолів. Це особливо актуально, коли нам, християнам, представлені досить неспокійні і навіть моторошні притчі.

Ніхто не скаже, що йому приємно чути історію, яка стосується до нього особисто і в якій розповідається про несумлінних працівників виноградаря, котрі не лише не склали звіту з виконаної роботи, а й прибрали собі плоди, хоч ні земля, ні виноградар не були їхньою власністю. Їхнє нахабство вирросло настільки, що вони змовились убити вірних працівників і навіть самого сина господаря.

Однак ця страшна картина не викликає надмірного обурення в євангелиста Матея, її пояснено як нормальне людське явище, що не всі, які є «колонами» Церкви й суспільства, такими залишаються. І це залежить не стільки від господаря, як від готовності кожного до служіння і любови.

«Моє життя, моє здоров'я, мій розум і віра — це Божий дар, який має принести плоди Господареві, а біля нього я й сам можу розвинути як окрема особа. Сам я не можу світити, як сонце, а тільки можу відбивати сонячні промені, бо вони походять не від мене, а від сонця».

Апостол Павло ніби дає відповідь тим, хто хоче слухати слова Господні й постійно на них реагувати, як на сонячні промені: «Чувайте, стійте у вірі, будьте мужні, кріпіться». При цьому він додає: «Вітайте один одного святим поцілунком».

Історія недобрих виноградарів повторюється в Церкві й суспільстві впродовж століть. Ми, наприклад, можемо згадати фальшивий собор, який зорганізували нечесні люди у Львові в 1946 році, де проголосили про позбавлення влади греко-католицьких

єпископів і ліквідацію Української Греко-Католицької Церкви. Упродовж історії не один святий чоловік, що пробуджував в християн совість, був побитий чи вигнаний своїми ж церковними колегами, бо не дозволяв затупитися совісті, перешкоджав неодноразовій появі хвороби фарисейства серед християн. Один із таких світлих прикладів, який згадуємо дуже часто, це Архiepіскоп Царгорода Іван Золотоустий, який і помер у вигнанні. Із цих прикладів бачимо, що Господь вірний своїм вибранцям.

Те, що Господь не полишає своїх вірних, навіть якщо вони першими Його залишили, також бачимо із життя Адама і Єви, Петра-Кифи, Марії Магдалини, Павла-Савла та інших.

Іншим мотивом цієї притчі є ідея, що «чужі» прийдуть, а отже, Царство Боже призначене не лише вибраним людям і навіть народам. Це може означати, що і в неприхильних до нас (греко-католиків) Церквах існує спасіння, що в чужого є така ж сама гідність, а може, і вища від моєї. Іван Золотоустий тішився, коли «насміхалися з нього», сам сприяв, щоб «публічно понижували» його. Чужий — це не член нашої родини, не член нашої релігійної спільноти, а, можливо, батько-алкоголік чи мешканець нашого району...

Віддавши урожай наших дарів чужим людям, котрі не свої, а, однак, представляють Господа, ми торкаємося до ікони Ісуса Христа. Через молитву і самозречення маємо як єдиний предмет любови — Христа.

Це важливо для нашого сьогодення! Господь посилає свої знаки різними способами: через нові голоси в Церкві, через часті катаклізми у світі, через вимирання нашого народу, через розділення християнських Церков, через особисті плідні зустрічі... Усе це промовляє до нашого приспаного сумління (яке скоро зникає до компромісів між правдою і неправдою) і закликає нас до пробудження.

І тут є два можливі варіанти поведінки: або не послухати голосу сумління і далі вважати себе мірилом навколишнього

суспільства, або полинути за покликом Всевишнього й бути втягнуеному Його любов'ю, розквітати як людина, насправді подібна до Бога. Кожен із нас пройшов через упадки і пориви, тим самим несучи радість чи наругу Господеві, нашому Господареві.

Так і метою нинішніх читань Літургії Слова є те, щоб ми, доторкнуті Святим Духом, поставили собі кілька важливих запитань щодо наших взаємин із Господом Богом. Як Він сприймає нашу молитву? Чи Він розуміє наше намагання з Ним спілкуватися? Як нам молитися взагалі: легко чи важко? Чи Господь бачить наші намагання стати кращими, наприклад, від минулого року і до сьогодні? Чи є у ставленні до нашого ближнього хоч маленький, але позитивний поступ? Чи Господь відчуває наші діла і наші старання? Чи взагалі вони є для Нього? Який присуд Він виніс би на сьогоднішній день?

Це все має нам допомогти знову і знову піддатися купелі та сопричастю святих таїнств, щоб вони могли просвітити всі темні закомарки нашої душі. Слово Господнє — це слово любови, але деколи і слово перестороги, щоб ми знали, що кожному з нас треба трудитися в Господньому винограднику і з належною поставою, щоб не опинитися без плодів і з душею, наповненою пустими вартостями. А це стосується насамперед християн, тих вибраних; і краще, щоб ми зробили мало, але перед Господом, зробили згідно з нашими силами, з усмішкою і серцем, аніж здобули багато перед людьми, ставши порожніми у своїх думках і почуттях.

Все є нам позичене: і достаток, і час, і гроші, і саме життя. І з усіма цими вартостями треба поводитися, як із позиченими, пам'ятаючи, що колись доведеться стояти перед Суддею, який позичив нам усе це.

І ще одна річ — плоди належать Господареві. Не турбуймося — Він нам заплатить за працю кожному індивідуально. ❧

Ап: 2 Кор. 1, 21 – 2, 4

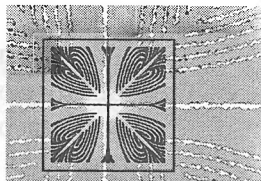
Той же, хто утверджує нас з вами во Христі і хто помазав нас, то Бог, який поклав на нас свою печать і дав у наші серця завдаток Духа.

А я прикликаю свідком Бога на мою душу, що я, щадивши вас, не прийшов більше в Корінт. Не начебто ми панували над вашою вірою, але ми хочемо співпрацювати — вам на радість; бо ви щодо віри стоїте міцно.

Я постановив собі не приходити до вас знов у смутку; бо коли я вам задаю смутку, то хто мене розвеселить, як не той, що зазнає від мене смутку? Тож, написав я те, щоб, прийшовши, не мати смутку від тих, від яких мені належалася б радість; бо я відносно вас певний, що моя радість — радість усіх вас. З великого бо горя та туги серця написав я вам і крізь ревні сльози мою до вас любов надмірну.

Єв: Мт. 22, 1-14

Ісус, озвавшись, знову заговорив до них у притчах: “Царство Небесне схоже на царя, що справив своєму синові весілля. Він послав своїх слуг кликати запрошених на весілля, але вони не хотіли прийти. Тоді він знову послав інших слуг, кажучи: Мовте запрошеним: Ось я обід мій зготував: зарізано волів та підготовану худобу все готове, ідіть на весілля. Та ті тим знехтували й пішли собі, хто на власне поле, хто до свого крамарства; інші ж, схопивши слуг, познущалися з них і повбивали. Розгнівався цар і вислав військо, яке вигубило тих убивців, а їхнє місто спалило. Тоді він мовив своїм слугам: Обід — готовий, але запрошені були негідні. Підіть, отже, на роздоріжжя і, кого лише здибаєте, кличте на весілля. Вийшли ці слуги на дороги й зібрали всіх, кого тільки спіткали — злих і добрих, так що весільна світлиця була гостей повна. Як же ввійшов той цар щоб подивитися на гостей, побачив там чоловіка, що не був убраний у весільну одіж, і сказав до нього: Як то ти ввійшов сюди, друже, не маючи весільної одежі? А той мовчав. Тоді цар промовив до слуг: Зв'яжіте йому ноги й руки та й киньте геть у темряву кромішню! Там буде плач і скрегіт зубів. Багато бо покликаних, але вибраних мало.”

В сучасному світі, коли існує багато неформальностей, може видатися старомодним говорити про відповідний одяг. Він, однак, від віків відігравав величезну роль у різних цивілізаціях нашої планети, зокрема коли йде мова про релігійні почуття людини. Одяг у християнстві теж є важливим елементом, який може нам допомогти звернутися до нашого Сотворителя, а може нас від Нього відвернути. Уже Отець наш Іван Золотоуст повчав, як нам одягатися, щоб не спокушати один одного. Одяг духовенства, особливо під час богослужень, є старанно продуманий. Відкритими залишаються лише голова й кисті рук. До більшості храмів усіх монотейстичних релігій світу не пускають чоловіків у коротких штанах і в сорочках з короткими рукавами, а жінок у спідницях вище колін і з оголеними руками та надто декольтованими грудьми. А яка велика вага вбрання в різних літургійних торжествах — християнських чи навіть поганських! Що вже говорити про форму школярів чи поліцейських — у деяких країнах вона у великій пошані.

У цій притчі чуємо також про одяг. Усі, що прийняли запрошення на весільний бенкет, переодягнулися зі звичного одягу, крім одного чоловіка. Одяг тут означає наш душевний стан перед Господом, нашу відповідальність за прийняття запрошення діяти в Церкві та суспільстві. Напевно, не вистачає просто прийти на бенкет, а треба до того приготуватися. Одяг означає також нашу відповідальність перед іншими за образ, який ми випромінюємо серед свого довкілля. Одяг — це наше ставлення до інших людей: чи ми думаємо такою міркою — нехай інші будуть вдячні, що ми прийшли на зустріч; чи інакше — нехай ми відповідно приготуємося, щоб могли як слід скористатися зі спільної зустрічі, щоб мати змогу вшанувати своїх ближніх.

Коли вникнути у зміст сьгоднішнього Апостола, знаходимо таке речення, яке нам ілюструє ще інший вимір одягу: «Той же, хто утверджує нас з вами во Христі і хто помазав нас, то Бог, який поклав на нас свою печать і дав у наші серця завдаток Духа». Це божественний вимір одягу нашої душі, яка огорнута благодаттю. Цей вимір навіть є троїстим, вказуючи при тому на гідність, що її осягає людина, правильно одягнувшись у Бозі. Хто живе Святим Духом, посідає всю божественну спасаючу науку.

З того треба нам розуміти, що одяг має відрізнати нас, християн, від інших. Ми не можемо вносити в наше християнське спілкування вартості обману, заздрости, корисливости, брехні, зверхности, нечистоти, обмовляння, що ми бачимо в щоденному житті. Навпаки, ми мали б бути як мати Тереза з Калькутти чи Франциск з Ассізі — прикладами, які через свій одяг (внутрішній і зовнішній) є мирними каменями спотикання. Це значить, що ми не маємо ненависти до більшости суспільства, яка не живе за нашими вартостями, а через простоту й безмежну пошану до свого ближнього, навіть найбільшого грішника чи зрадника, зуміємо передати зміст нашого вірування й закріпити пошану до нашого вбрання, яке в Господі.

Вбрання — це відповідальність за запрошення, це особистий образ, образ себе, який ми випромінюємо в нашому середовищі, це присутність або відсутність благодаті в нашій душі, це пошана до наших ближніх чи погорда ними.

Від таких моментів залежить, чи достойні ми Божого запрошення, Божого поклику до Його царства. Це має нас турбувати. Різні святі на чолі з Богородицею часто представлені нам у непорочних шатах. Вони недаремно прожили своє життя і справді у відповідному вбранні дійшли до Агнця, який теж, воскреслий, представлений у всьому білому. Вони, напевно, можуть нам допомогти віднайти путі покаяння і смиренности для заміни нашої брудної одежі на чисту, скромну й боговгодну.

Притча про весільний бенкет теж вказує нам на істину, що ми безкоштовно отримуємо дар. Цей дар від запрошених нічого

не вимагає, а лише живої участі. Не дбати про Боже запрошення, про Божий поклик — це самознищення, це втеча і шлях до руїни.

Господь не починає бенкету відразу, Він чекає на всіх та запрошує знову й знову. Але настає той момент, коли бенкет мусить розпочатися, хоч запрошені не всі готові й не всі «гідні». Запрошення лунало неодноразово й було звернене до «злих і добрих», яких сам Господар подивляв у їхніх шатах, бо ж вони — ці шати — це Його дар, як про це писав пророк Ісая: «Я веселюся в Господі, душа моя радіє в моїм Бозі, бо він зодягнув мене в шати спасіння, окрив мене плащем справедливости...» (Іс. 61, 10). Через відповідне вбрання Бог прославляє нас, а ми потверджуємо велич нашого Сотворителя, бо ж тут ідеться про «плащ Божої правди» і «вінець величі Предвічного» (Вар. 5, 2).

Зрештою, ми ясно бачимо в притчі образ спільноти Церкви, куди ми прийшли, запрошені, й отримали шати таїнств хрещення, миропомазання. «Ризу світлу подай мені, Господи! Ти, що одягнувся світлом, наче ризою», — співаємо при хрещенні. Ми мусимо зберегти ці шати чистими через обмивання одежі в «крові Агнця» (Од. 7, 14), себто у Євхаристії, та через «праведність святих» (Од. 19, 8).

Так що суть цієї притчі для нас така: постійно чувати й боротися, щоб жити на Господній хвилі, щоб постійно берегти Господню одягу, яку ми одного дня отримали, — а це є нашим життєвим покликанням. ✠

Ап: 2 Кор. 4, 6-15

Бо Бог, який сказав: “Нехай із темряви світло засяє”, — він освітлив серця наші, щоб у них сяяло знання Божої слави, що на обличчі Ісуса Христа.

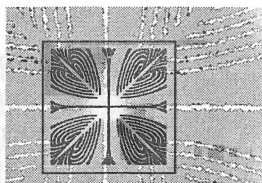
А маємо цей скарб у глиняних посудинах, щоб було видно, що велич сили є від Бога, а не від нас. Нас тиснуть звідусіль, але ми не пригноблені; ми в труднощах, та ми не втрачаємо надії; нас гонять, та ми не покинуті, ми повалені, та не знищені. Увесь час носимо в тілі мертвоту Ісуса, щоб і життя Ісуса в нашій житті було явним. Нас бо весь час живими віддають на смерть із-за Ісуса, щоб і життя Ісуса було явним у нашій смертній тілі. І так смерть діє в нас, а життя у вас.

Та мавши той самий дух віри, про який написано: “Я вірував, тому й говорив”, — то й ми віримо, тому й говоримо; бо знаємо, що той, хто воскресив Господа Ісуса, — воскресить і нас з Ісусом і поставить з вами. Бо все це ради вас, щоб розмножена благодать через багатьох збагатила подяку на славу Божу.

Єв: Мт. 22, 35-46

І от один із них, законовчитель, спитав його, спокушаючи: “Учителю, котра найбільша заповідь у законі?” Він же сказав до нього: “Люби Господа, Бога твого, всім твоїм серцем, усією твоєю душею і всією думкою твоєю: це найбільша і найперша заповідь. А друга подібна до неї: Люби ближнього твого, як себе самого. На ці дві заповіді весь закон і пророки спираються.”

Коли фарисеї були вкупі, Ісус спитав їх: “Що ви думаєте про Христа? Чий він син?” Кажуть йому: “Давидів.” Він до них мовить: “Як же Давид у патхненні називає його Господом, кажучи: Господь промовив Владиці моєму: Сідай праворуч мене, доки не покладу твоїх ворогів тобі під ноги. Коли, отже, Давид його Господом називає, то як він може бути його сином?” І ніхто не міг йому відповісти й слова, і від того дня ніхто не важився більше його запитувати.

Коли вникнемо в містерію нинішних літургійних читань, то можемо назвати цю неділю неділею практичного богослов'я, яка перетворюється в ойкономію. Ойкономія — це Любов Бога, яка перевершує справедливість. Це Божа дія, Божий план нашого спасіння. Апостол Павло нам говорить про те, що ми — глиняні посудини, в яких є невимовно високе, а саме Божественна благодать. Далі апостол порівнює наше життя з гирею на вазі, де з одного боку утиск, а з іншого не відчувається пригноблення, є свобода дітей Божих. Хоч у нас труднощі, однак надія в нас постійна, хоч «нас гонять, та ми не покинуті; ми повалені, та не знищені».

Усе це ми з вами, дорогі брати й сестри, не один раз відчували, коли, за людськими оцінками, мали б впасти у зневіру (і так було), та, вступивши в живий контакт з Богом через таїнства, осяяні Святим Духом, віднаходили сенс і велич життя.

Ще один вияв рівноваги і гармонії, які є дороговказами християнського життя: коли діє в нас смерть Христова, вона стає інструментом життя для інших, котрі перебувають з нами в Божому сопричасті. Відкривши такий скарб віри, ми говоримо про це всім, щоб знали, що й вони воскреснуть, бо ж з нами Той, «хто воскресив Господа Ісуса». У стихирах на стиховні посвяття Воздвиження ми співаємо: «З божественного боку Христового явно витекло життєдайне джерело, що напоює душі тих, що з вірою поклоняються його божественним стражданням, хрестові й воскресінню».

Євангеліє подає нам ще славніші елементи збалансованого людського життя, показуючи, що неможливо любити Господа Бога, не люблячи свого ближнього, а також що немає любови до ближнього без Бога, який і є джерелом життя ближнього і любови до нього. Це все висловлено в заповіді любови, яку немож-

ливо не повторити, — так, як ми переповідаємо собі гарні вірші чи пісні: «Люби Господа, Бога твого, всім твоїм серцем, усією твоєю душею і всією думкою твоєю: це найбільша й найперша заповідь. А друга подібна до неї: Люби ближнього твого, як себе самого». Треба нам знати, що ця заповідь не лише суто християнська — вона важлива для всіх, хто приймає книги Старого Завіту за святі, бо ця заповідь походить звідти. Ісус це potwierдив словами: «на ці дві заповіді весь закон і пророки спираються», — тобто Старий і Новий Завіти. А це породжує для нас точний список вартостей: почитання, справедливість, соціальне життя, економічне життя, моральне життя.

Останнім прикладом збалансованої і всеохопної християнської думки є те, що лише маючи віру у воскресіння й розум, можна зрозуміти, чому Ісус Христос є Сином Божим і Господом. Бо, справді, не могли ті, котрі не вірили, що Ісус з Назарету є Месією, відповісти на питання, чому «Давид у надхненні називає Христа Господом», якщо вони вірять, що Христос — це лише нащадок Давида. Господь — це ім'я, яким Бог себе називав у Старому Завіті.

У християнстві все пов'язане. Немає недоречностей чи приватного трактування — є Господь, на обличчі якого Святий Дух відблискує ікону Отця, і є знову Господь Ісус, який воплочується в нашу людську плоть, щоб таким чином освятити все наше туземне буття і зробити його знову причетним до цієї ікони, якою Він є. Людина мусить скористатися з того для справжньої гармонії зі собою, з природою, з подібними собі, з минулим і майбутнім.

Любов виступає тут як спосіб ушляхетнення людської справедливості. Любов — це Божа прикмета, яка належить виключно Йому. А щодо ближнього, то ми маємо його любити, бо через нього ми повертаємо дар любови Тому, хто її нам дав, тобто Богові. У такий спосіб ми творимо єдину справедливість у світі, якщо зуміємо віддати Богові хоча б частину любови, яку ми отримали від Нього, через свого ближнього, який є іконою Бога.

Бог є причиною і метою всякої любови, а це означає, що Йому належить уся любов. Про це, властиво, йдеться в першій заповіді із Мойсеєвого декалогу, де сказано: «Я — Господь Бог твій. Нехай не буде в тебе інших богів, окрім мене».

Молімося до новомучеників отця Миколи Конрада і Володимира Прийми, щоб ми, як і вони, любили Господа свого у нашому ближньому й не боялися віддати за те навіть життя. Вони йшли супроводити помираючу жінку в останню путь, хоч знали, що цей вияв любови до Бога може їм коштувати земного життя. Так і сталося. А віддати себе для своїх ближніх, любити і тоді, коли треба вмирати, — це гармонія і рівновага, від якої лише ми, що віримо в єдиного Бога, маємо ключ. Радіймо з того і плекаймо пам'ять про це «всім своїм серцем, усією душею і всією думкою своєю», даючи приклад такого життя всьому суспільству, а головню — молодшому поколінню, яке спрагле живих конструктивних ідеалів. ✎

Ап: 2 Кор. 6, 1-10

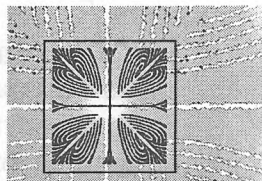
Як співробітники, ми закликаємо вас, щоб благодаті Божої не приймати марно. Бо каже: "Сприятливого часу я вислухав тебе, і в день спасіння я допоміг тобі. Ось тепер — час сприятливий, ось тепер — день спасіння."

Ми не даємо нікому ніякої нагороди до спотикання, щоб не виставляти на глум наше служіння; але в усьому виявляємо себе, як слуг Божих, у великій терпеливості, скорботах, у нуждах, у тіснотах, під ударами, в темницях, у заколотах, у трудах, у неспанні, у постах, у чистоті, у знанні, у довшо терпеливості, у лагідності, у Святому Дусі, у щирій любові, у слові правди, в силі Божій, у зброї справедливості в правиці й лівиці, у славі й безчесті, у наклепах і в добрій славі; як обманці, однак правдиві, як незнані, а проте надто знані; як ті, що змирають, а все живі; як карані, та не забиті; як сумні, та завжди веселі; як бідні, а багатьох збагачуємо; як ті, що нічого не мають, а все посідаємо.

Єв: Мт. 25, 14-30

І немов той чоловік, що, пускаючись у дорогу, прикликав своїх слуг і передав їм своє майно. Одному він дав п'ять талантів, другому — два, а третьому один, кожному за його збідністю, і від'їхав. Той, що взяв п'ять талантів, негайно пішов і орудував ними, і придбав других п'ять талантів. Так само і той, що взяв два, також придбав два других. А той, що взяв лише один, пішов, викопав у землі яму та й сховав гроші пана свого.

По довгій часі приходить пан слуг тих і зводить з ними обрахунок. Приступив той, що узяв був п'ять талантів, і приніс других п'ять талантів: Мій пане, — каже, — ти мені дав п'ять талантів, — ось я придбав других п'ять талантів. Сказав до нього його пан: Гаразд, слуго добрий і вірний. У малому ти був вірний, поставлю тебе над великим. Увійди в радість пана твого. Приступив і той, що взяв був два таланти та й каже: Пане, два таланти передав ти мені. Ось других два я придбав. Сказав до нього пан його: Гаразд, слуго добрий і вірний! У малому був ти вірний, поставлю тебе над великим. Увійди в радість твого пана. Приступив і той, що взяв був лише один талант, і каже: Пане, знав я тебе, що ти жорстокий чоловік: пожинаєш, де не сіяв, і визбируєш, де ти не розсилав. Тому, зо страху, я пішов і закопав талант твій у землю. Ось він — маєш твоє. Озався його пан і каже до нього: Лукавий слуго й лінивий! Ти знав, що я пожинаю, де не сіяв, і визбирую, де не розсилав. Тож треба було тобі віддати мої гроші торгівцям, і я, повернувшись, забрав би своє з відсотками. Візьміть, отже, талант від нього й дайте тому, хто має їх десять. Бо кожному, хто має, додасться, і він матиме над міру; а в того, хто не має, заберуть і те, що має. А нікчемного слугу того викиньте в темр'яву кромішню. Там буде плач і скрегіт зубів.

Знову звертаємося до відомої притчі про таланти. Вона стосується особливо до нас, християн, як категорії людей, що отримали щось від Господа. Ми переконані, що ми вибраний народ і маємо дари й знання, які іншим не дані. Але чим більше ми отримали, тим більше від нас буде вимагатися.

Насправді Господь дає залежно від спроможності кожного, щоб людина отримала від Господа те, що їй потрібно. Євангеліст Матей говорить нам про передачу «майна», а апостол Павло в Посланні до Коринтян згадує про безмежність дарування, нагадуючи при цьому, щоб ми «Благодаті Божої не приймали марно».

Скільки й коли ми отримали тих талантів? Добре полічімо їх, щоб при слушній нагоді могли віддати Господеві плід нашої праці на цій землі.

Очевидно, що Бог дуже щедрий і дає безмежно, так само, як те, що Він дає кожному, бо має до всіх велике довір'я. Він це робить сам на сам, у відповідний час, згідно з нашими здібностями.

Якщо ми отримали, то це означає, що зможемо виконати. Бо отримати — означає знати застосування отриманого. Ми всього не отримали, отже, це все для досягнення нашої мети нам не потрібне.

Як нам розпочинати працю? Насамперед слід обміркувати справу, оцінити ситуацію, щоб мати оптимальну спроможність виконувати Божу волю. Після застанови настає виконання. Тут дуже важливо не перекидатися на інші справи — вони не допоможуть для зростання в Бозі. Наша мудрість має полягати в тому, щоб не перешкоджати Богові нам допомогти. Це можна досягнути через любов і вдячність за отримані дари. На практиці це називається співпрацею. Коли ми відкриваємо себе до Отця,

то Він може прилучити нас до своєї радості, яку переживає разом із Сином і Духом. Зібрані разом, ми можемо шукати шляхи для власного вдосконалення, можемо краще прославляти Отця і, таким чином, приймати дари Святого Духа. Тим, котрі Його слухають, Він дає ще більше. Хто не слухає Господа — осуджений на основі свого знання і свідомого спротиву, але не з причини Божого осуду людини як особи. З огляду на це важливі слова 140 псалма із Вечірні: «...ані чинити лихі вчинки з людьми, що творять беззаконня, — ні ласощів їхніх я не хочу їсти».

«Бо кожному, хто має, додасться, і він матиме над міру; а в того, хто не має, заберуть і те, що має».

Через те слугу, який не використав даного йому таланту, Бог називає такими словами, як «лукавий, лінивий і нікчемний». Пильнуймо, щоб до нас, християн, не були звернуті такі ж Господні слова. Бо ніхто з нас не має права сказати для свого виправдання: «Пане, знав я Тебе, що Ти жорстокий». Крім знання про справу, Господь дає нам досить «довгий час» для того, щоб ми могли «звести з ним рахунки». Це час, наданий нам для власного навернення, для принесення добрих плодів.

Про такий час нагадує апостол Павло, даючи вказівку: «Ось тепер — час сприятливий, ось тепер — день спасіння». Він нас вчить, «щоб ми не давали нікому ніякої нагоди до спотикання, щоб не виставляли на глум наше служіння» і, таким чином, «як бідні, а багатьох збагачували; як ті, що нічого не мають, все посідали».

Дар дається одноразово, і тому треба глибоко вдуматися, зберігати й розвивати його. У цій притчі це видно, коли йде мова про десять дів (Мт. 25). Усі вони отримали лампади з оливою. Одні взяли їх і засвітили, вийшовши назустріч молодому, а інші забули свої посудини з оливою. Цей дар не повторювався. Так само один раз ми отримуємо таланти, і вже від того початкового дару, який належить Господеві, розбудовуємо їх далі. У майбутньому, якщо на це ще буде час і наша спроможність прийняти, Бог даватиме вже інші дари на розмноження. До отриманих

талантів зможемо повернутися, відзискати їх і на цій основі знову будувати. Поки живемо на цій землі, це можливо, але не однозначно. Через притуплення розуму та совісти ми витворюємо собі інші правила і вже викривляємо Божі скрижалі відповідно до них. Через самообман думаємо, що маємо слухність. Але це не так, тому що будуємо вже не на Божій основі, а на своїй, нам бракує особистої відповідальності, яка виявляється передусім через брак молитви за принципами, вказаними Церквою. Скажете, чому саме Церквою? Апостол Павло нам пояснив, що якраз їй даний «сприятливий час», щоб через неї, у громаді, благодать могла послужити нам. Існує дуже промовиста молитва-тропар до апостола Івана Богослова, яка починається так: «Апостоле, Христом Богом возлюблений, визволи людей, що не можуть виправдатися, бо приймає тебе Той, хто прийняв тебе, як ти припав був Йому на груди».

Молімся і робимо добрі діла всім тим, котрі не можуть нам за це віддячитися, щоб кожен із нас міг «сумлінно виконувати свої обов'язки» так, як до цього нас закликає 4-та заповідь Суспільного дороговказу віруючого: «Докладаю зусиль до подолання розбрату, злоби і ненависті між людьми. Вчуся цінувати суспільну єдність через участь у громадському і політичному житті».

Отже, наші таланти не є нашими. Вони належать Богові, котрий доручив їх нам, щоб, віддаючи їх на благо свого ближнього, ми розмножували їх і знову Йому принесли — не в однині, а в множині. Роздумуймо над цими істинами, над нашим ставленням до цих заповідей і над конкретною відповіддю, яку ми вже нині принесемо на цей виклик долі, котра уособлена в нашому Бозі — Отцеві, Синові і Святому Дусі. ✠

Ап: 2 Кор. 6, 16 – 7, 1

Які взаємини між храмом Божим та ідолами? Ми бо храм Бога живого, як сам Бог сказав був:

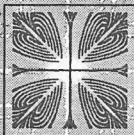
“Я поселюся в них, і (посеред них) буду ходити. Буду їхнім Богом, вони ж будуть моїм народом.

Тож вийдіть з-поміж них і відлучіться, — каже Господь. Нечистого не дотикайтесь, і я вас прийму. Я буду вам Отцем, ви ж будете мені синами та дочками — каже Господь Вседержитель.”

Маючи ж такі обітниці, о любі, очистьмо себе від усякої скверни тіла і духа, довершуючи наше освячення в Божому острасі.

Єв: Мт. 15, 21-28

Ісус вийшов звісти їй пішов в околиці мирську та сидонську. Коли це жінка ханаанянка вийшла з цих околиць і почала кричати: “Змилиуйся надо мною, Господи, Сину Давида! Біс мучить мою дочку страшенно.” Він же не озвався до неї і словом. Тут приступили його учні й почали його просити: “Відпусти її, бо вона кричить за нами.” А він у відповідь промовив: “Я посланий лише до загиблих овець дому Ізраїля.” Та ж підійшла і, вклонившись йому в ноги, каже: “Господи, допоможи мені!” Він відповів їй: “Не личить брати хліб у дітей і кидати щенятам.” А вона каже: “Так, Господи! Але й щенята їдять кришки, що падають зо столу в панів їхніх.” Тоді відповів їй Ісус: “О жінко, велика твоя віра! Хай тобі буде, як бажаєш.” І видужала її дочка від тієї години.

Нинішня Літургія Слова вказує нам на силу і шляхетну роль жінки-матері в історії людського роду і його прагненні обожествлення. Незалежно від стану й суспільного походження матері вона здатна прийняти Боже світло й породити не лише плоть, а й дух. Очевидно, що тут не обійтися без Святого Духа. Він наштовхує і завжди готовий просвічувати і провадити немічних, сліпих і відкинутих до нашого Господа Ісуса Христа. Отож, говорячи про дух, народжений жінкою, я маю на увазі те, що походить від Святого Духа, і ніщо інше, бо инакший конструктивний дух, як мені видається, не може існувати й розвиватися на користь людини без повної відданості Сотворителеві. Усе, що будує в людській історії, може походити тільки від Святого Духа.

Апостол Павло в Посланні пише до Коринтян про те, що Божий храм — це не зовнішня дійсність, а внутрішній стан спільноти вірних. Не можна не навести Божих слів, які він цитує зі Старого Завіту (Лев. 26, 12): «Я поселюся в них, і (посеред них) буду ходити. Буду їхнім Богом, вони ж будуть моїм народом».

І справді, те, що ханаанянка, не будучи донькою вибраного юдейського народу, може голосом віри, який походить із її глибокого внутрішнього переконання, від Христа, вимолити оздоровлення власної дитини, є натхненням самого Святого Духа. Бо сам Бог так хотів і штовхав ту жінку, щоб вона кричала: «Змилуйся надо мною, Господи, Сину Давида!» — і вона зробила це.

Бо хто міг її навчити, що Ісус — це Син живого Бога, хто міг її навчити, що молитися по-богословському, тобто молитися, як цього навчав сам Бог, означає бути до кінця щирим, бути наполегливим, завжди очікувати на Божу волю, яка не противиться

шляхетним поривам нашої власної волі. Бо говорити серед свого народу прилюдно про те, що «біс мучить мою дочку страшенно», було ганьбою і приниженням. Хто міг вказати матері, що в житті є неповторні нагоди, такі, як можливість зустріти Христа, навернутися.

Хто є той, який дозволяє нам, людям, звідусіль могли з такою великою наполегливістю кричати до Господа словами 140 псалма: «Господи, взиваю я до Тебе, вислухай мене. Вислухай мене, Господи. Господи, взиваю я до Тебе, вислухай мене. Почуй голос моління мого, коли взиваю до Тебе. Вислухай мене, Господи»? Цей стих ми повторюємо на Вечірні щоразу. Так можемо молитися задля нашого покликання від самого Святого Духа і звертатися до Бога.

Дивним є те, що ми не завжди сприймаємо такі наші почуття як молитву. І прикладом цього є факт, що апостоли просили Ісуса віддалити від нього цю жінку, яка «кричить» за ними. А цей крик — це молитва. Це щира й цінна молитва, яку Бог хоче від нас почути, і якщо вона наполеглива, то не може бути не вислухана.

Раз випробувана, матір кличе вдруге: «Господи, допоможи мені!». А втретє — лемент, який виявляє її віру, такий сильний, що викликає похвалу від Ісуса Христа: «О жінко, велика твоя віра!» Казала вона, що не тільки можуть спастися вибрані сини й дочки Ізраїля, але й попри них ті, що скористаються зі Слова і повірять.

Так само й ми сьогодні. Яка б не була наша ситуація, народність, рівень бідности, духовної чи матеріальної, ми теж можемо скористати з того, що Бог захотів «поселитися» і «ходити» посеред тих, яких зробить своїм народом.

Він чекає, щоб ми зверталися до нього, щоб висловлювали Йому свою віру: «Зверни увагу на моє благання, бо я вельми нещасний». Він хоче нам сказати, як матері-ханаанянці: «Хай тобі буде, як бажаєш». Це значить, хай буде згідно з плодами твоєї

віри. Господь сповнює волю своїх вірних, коли ця воля згідна з його волею.

Молімся нині силою віри матері-ханаанянки, яка через своє уподібнення до Христа стала Його іконою. Таким чином вона була спроможна давати життя тілесне і духовне, що є двома різними вимірами одного стану, без якого немає правдивого життя людини на цій землі.

Матері є вибраними представниками людства, щоб нести благословення Господнє на весь людський рід, на всяку родину і громаду, які в ньому є сотворені. Допомагаймо й ми, щоб наші сучасні громади, організації, парохії, школи, родини були наповнені такими жінками, як ці жінки, про котрих згадує Святе Письмо, як, наприклад, Марія — Мати Господа, Марія Магдалина, жінка-ханаанянка, про яких знаємо.

Знаймо, що це не одинокі жінки. Є, наприклад, Лідія, «купчиха кармазином з міста Тіятир» (Ді. 16, 14), чи Дамаріса, ате-нянка (Ді. 17, 34), чи інші «поважні грецькі жінки» (Ді. 17, 12). Зараз настав час всім нам з відвагою повернутися до Господа, який замешкав серед нас з власної волі і з нас створив свій народ. Одним із явних прикладів цього є святі таїнства. Приймаймо їх гідно, бо вони — для нас і для нашого тілесного та душевного оздоровлення. Вони для нашого нового і повного життя. Вони для підкріплення нашого материнства і надання йому єдиного виміру — Божого. ✠

Ап: 2 Кор. 9, 6-11

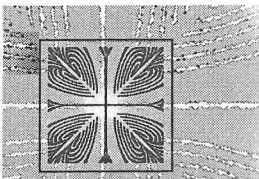
Але я кажу: Хто скупо сіє, скупо буде жати; хто ж щедро сіє, той щедро жатиме. Нехай дає кожний, як дозволяє серце, не з жалю чи примусу: Бог любить того, хто дає радо. А Бог спроможний обсыпать вас усякою благодаттю, щоб ви у всьому мали завжди те, що вам потрібне, та щоб вам ще й зосталось на всяке добре діло, як написано: "Розсипав, дав убогим; праведність його перебуває вічно."

Той, хто достачає насіння сіячеві, додасть і хліб на поживу, і примножить ваше насіння та зростить плоди вашої справедливості, щоб ви у всьому збагатилися всякою щедротою, яка через нас складає Богові подяку.

Єв: Лк. 5, 1-11

Одного разу, коли народ юрмився коло нього, щоб почути слово Боже, і він стояв біля Генезаретського озера, побачивши два човни, що стояли край озера; рибалки вийшли з них і полоскали сіті. Він увійшов в один з човнів, що належав Симонові, і попросив його відплисти трохи від землі, а сам, сівши, з човна почав народ учити.

Коли він перестав говорити, сказав до Симона: "Відчали на глибіню та й закиньте ваші сіті на ловитву." Озвався Симон і каже: "Наставнику, всю ніч трудилися ми й нічого не піймали, але на твоє слово закину сіті." Так вони й зробили, і піймали велику силу риби, і їхні сіті почали рватися. Тоді вони кивнули до своїх товаришів, що були в другім човні, щоб ті прийшли й допомогли їм. Прийшли вони й наповнили обидва човни, аж почали потопати. Побачивши це Симон Петро, припав до колін Ісуса й каже: "Іди від мене, Господи, бо я грішна людина." Жах бо великий огорнув його й усіх, що були з ним, із-за риб, що їх піймали; також і Якова та Йоана, синів Заведея, які були стільниками Симона. Ісус же промовив до Симона: "Не бійся! Віднині люди́ будеш ловити." І витягнувши човна на берег, кинули все й пішли слідом за ним.

Ми завжди дивуємося, глибше занурившись у Боже Слово, наскільки воно багате й життєдайне. Слухати й уважно читати недільного Апостола і Євангеліє — це так само, як брати участь своїми човнами в чудотворній ловитві риб разом із нашим Господом Ісусом Христом. Христос — наш Учитель і Бог, який нас вчить і виховує через проповідь; це і Брат наш на ім'я Ісус, який, закотивши рукави, власним прикладом показує, як треба щедро й відважно ставитися до життя. Як мати спокійну впевненість, що все в Божих руках, і ловитва риб разом з Ним неминуче принесе свої плоди.

Проповідь, ловитва риб, щедрість плодів, спокій, покликання і знову проповідь, але вже з боку покликаних — стриженві слова, над якими нам з вами треба молитися і замислюватися цього тижня. Як усе це пов'язане в притчі про перше покликання із довір'ям тих, що слухають проповідь? Через це довір'я вони втягнуті в нову реальність, яка їх перетворює і дозволяє діяти Божою свободою.

Божий народ побудований на принципі дару і благодарення. Ми отримуємо дар від Господа і через вдячність Йому молимося і служимо своїм ближнім. Таким чином існує сопричастя Церкви, а тут йде мова про нас, братів і сестер однієї великої християнської громади, як, наприклад, Української Греко-Католицької Церкви. Тут замало лишень слів, необхідні конкретні діла.

Апостол Павло запевняє (2 Кор 9, 12), що «виконання цього служіння не тільки задовольнить потреби святих, але воно стане ще обильнішим завдяки чисельним подякам Богові». Іншими словами, це означає, що Літургія якраз і є втіленням спільної молитви і скоординованих добрих діл.

Оскільки ми, слухаючи Боже Слово, спроможні разом з Ісусом бути обдарованими великою ловитвою риб і стати провісниками цієї прекрасної новини серед нашого народу, так само маємо щедро роздавати зі своїх матеріяльних багатств для того, щоб стати насправді свобідними, довести свою віру в Господа нашого Ісуса Христа та отримати ще більше дарів. Для нас, християн, Літургія творить Боже Царство — як на небі, так і на землі.

І воно справді є в програмі людського життя, яку нам пропонує наш Учитель — Ісус Христос. Все залишити означає все отримати. Померти — це жити вічно. Печать хреста знаменує Воскресіння.

При кінці Ісус, — каже нам євангелист Лука, — промовив до Симона: «Не бійся!» Він сказав це, мабуть, тому, що ми не такі спокійні та відважні, коли нам доводиться проповідувати нашу віру й роздавати з наших матеріяльних, інтелектуальних чи інших дїбр, не рахуючи їх, своїм ближнім. Ми не сприймаємо серйозно радикальності Божого Слова. Нам, людям, тяжко жити лише в надії, яку нам дарує Бог, без інших, захисних, еґоїстичних думок.

В історії нашого народу маємо приклади святих ченців, які все залишили, від усього відмовилися задля Божого Царства. Маємо приклад переслідуваних, які терпіли задля вірності Христові супроти атеїстичної науки. Маємо приклад скромних християнських родин, які воліють жити за Божими правилами чесности і працьовитости, ніж іти на компроміси із сумлінням задля дочасних вигод.

Молімся громадою, щоб ми всі відважно могли сповнювати 10-ту заповідь Суспільного дороговказу віруючого, де сказано: «Живу в надії, яку мені дає Бог. Мужньо й терпеливо переноси випробування. Намагаюся своїми добрими ділами наблизити Царство Боже».

Таким чином кожен з нас зможе відповісти на запрошення-покликання Ісуса Христа — безбоязно закидати сіті для ловит-

ви риб і людей. Усі ми будемо це робити як усередині нашого храму і християнської громади через Літургію Слова і Євхаристії, так і в суспільстві через літургію добрих діл для свого ближнього. ✠

Ап: 2 Кор. 11, 31 – 12, 9

Бог і Отець Господа Ісуса, — благословен вівіки! — знає, що я не говорю неправди. В Дамаску правитель царя Арети стеріг місто дамащан, щоб мене схотити; та мене спущено віконцем у коші з муру, і я втік з його рук.

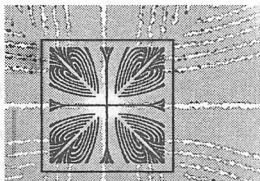
Чи треба хвалитися? Воно й не личить, але я таки приступлю до видінь та до об'явлення Господа. Я знаю чоловіка в Христі, що чотирнадцять років тому, — чи то було в тілі, не знаю, чи то було без тіла, не знаю, Бог знає, — був він узятий аж до третього неба. І знаю, що той чоловік — чи в тілі, чи без тіла, не знаю, Бог знає, — був узятий у рай і чув слова несказанні, яких годі людині вимовити. Таким буду хвалитися, собою ж не буду хвалитися, хіба лиш моїми немочами. А коли я захочу хвалитися, я не буду безумний, бо скажу правду; але я стримуюся, щоб про мене хтось не сказав більше, ніж у мені бачить або від мене чує.

А щоб я не загордів надмірно висотою об'явлень, дано мені колючку в тіло, посланця сатани, щоб бив мене в обличчя, щоб я не зносився вгору. Я тричі благав Господа ради нього, щоб він від мене відступився, та він сказав мені: "Досить тобі моєї благодаті, бо моя сила виявляється в безсиллі." Отож, я краще буду радо хвалитися своїми немочами, щоб у мені Христова сила перебувала.

Єв: Лк. 6, 31-36

І як бажаєте, щоб вам чинили люди, чиніть їм і ви так само. Коли ви любите тих, що вас люблять, яка вам заслуга? Таж бо й грішники люблять тих, що їх люблять. І коли чините добро тим, що вам чинять, яка вам заслуга? Та й грішники те саме чинять. І коли ви позичаєте тим, від кого маєте надію назад узяти, яка вам заслуга? Адже і грішники позичають, щоб відібрати від них рівне. Ви ж любіть ворогів ваших, добро чиніть їм, і позичайте, не чекаючи назад нічого, а велика буде ваша нагорода, й буде Всевишнього синами, бо він благий для злих і не вдячних. Будьте милосердні, як і Отець ваш милосердний.

ХРИСТИЯНСЬКІ ПРИНЦИПИ

Через віру, яку вперше отримуємо через таїнство хрещення ми стаємо дочками і синами Всевишнього. Це перший крок до нашого розвитку як людини, що має мету стати подібною до самого Бога, свого Творця. Ця віра має з плином часу перетворюватися в діла любови до ближнього свого. І ось про це нині говорить Ісус.

Передусім остаточно з'ясовується, що ближній християнин — це не раз «ворог», «злий» і «невдячний», і що якраз йому потрібно служити, його любити, йому чинити добро, йому позичати і за нього молитися!

Це межує із перекрученням всякої здорової логіки, всякої справедливости, за якою ніякий людський суд не пішов би. Ніяке суспільне чи державне законодавство не могло б собі щось такого дозволити. Люди говорять, що треба втікати від ворога, його знищити, якщо можливо — помститися. Як би то могло існувати суспільство, в якому б благословляли тих, які нас ненавидять, які нас проклинають (пор.: Лк. 6, 28) і підставляли ліву щоку, коли тебе вдарять у праву...

Ісус Христос, який приніс нам хрест як знамено Воскресіння, показує інші шляхи й перспективи: жити Божим життям — жити инакше від інших та справді благословляти тих, що ненавидять нас, або молитися за тих, що на нас наговорюють.

Чому це так? Яка в тому справедливість? Яка логіка?

Насамперед треба почати з того, що така ментальність не дана кожному, бо це Божя прикмета. Сам Бог обожествлює людину якраз таким чином. Тих, що живуть Його благодаттю, Він звільняє від гріха через любов і милосердя. Усі ті, яких Бог зробив милосердними, можуть так само вчинити іншим. Вони це зможуть робити за умови, що діятимуть виключно в Його імені.

Ті, котрі не живуть благодаттю, не зможуть такої поведінки ні зрозуміти, ані, тим більше, наслідувати.

Щодо суспільства, то тут треба признатися нам, християнам, що ми не зуміли його створити християнським. Ми не змогли протиставитися дуалістичному баченню світу, який ділиться між добрими і злими і в якому існує чітке розмежування між власним моральним життям і суспільною поведінкою. Ми не виплекали для нього достатньо провідників, що творили б візію, за якою інші могли б прямувати без розчарувань і які ставили б на перше місце спільне добро, маючи для цього сильну основу власного морального сумління, котре могло б цементувати наснагу й компетентність, щоб досягнути суспільний добробут. *«Де общее добро в упадку, забудь отца, забудь и матку, лети повинність ісправлять...»* — писав І. Котляревський.

Ми надто прив'язані до поганського звичаю любити й шанувати тих, котрі нас люблять і шанують. Насправді це не та любов, про яку навчає Господь. Проблемою є те, що ми не готові перевірити нашу віру на практиці й переконатися в реальності євангельського заклик: *«Будьте милосердні, як і Отець ваш милосердний»*.

У тому вислові вже міститься аксіома, що тут йдеться про Божу прикмету, про Святість Бога. Ця Святість полягає в Доброті. А ми часто не хочемо її приймати, відхиляємо її. Ми відхиляємо милосердя як для себе, так і для інших. Наше внутрішнє рішення відносно Божої Любові автоматично впливає на наших родичів, на Церкву, на світ. Ми, як Божі ікони, покликані бути відблиском Його милосердя. Наскільки ми проєктуємо в суспільство інший образ, настільки схиблюємо і віддалюємося від сприймання Бога.

Духовний добробут суспільства, а тим самим і політично та економічно налагоджене життя національної спільноти починається із власного вміння бути послідовним у малих справах. Бути вірним Богові, родині, приятелям, дружині, власному слову — це набагато важча праця, ніж виголошувати палкі про-

мови про загальне добро чи про речі, які перевищують нашу сутність.

Євангеліє закликає нас уподібнитися до Бога. Наш образ zdeформований, а наша подоба втрачена. Лише Хрещення визволяє нас через дари віри й надії, які допомагають нам сягнути любови. Любов допоможе нам знову бути подібними до Отця.

Молімося, щоб ми могли, як апостол Павло, повторити: «Я краще буду радо хвалитися своїми немочами, щоб в мені Христова сила перебувала». А це означає, щоб ми могли перетворювати суспільство і світ через власну любов до ближнього, який, може, не заслуговує на любов, через упокорення перед незаслуженою критикою, через вдячність за несповнену обіцянку, через вірність тим, які нам не зможуть віддячитися, через чесність супроти безборонних. Такі дії будуть мати ширший резонанс і вплив на суспільство, вони почнуть змінювати нас, а довкола нас і світ. *«Допомогти, зарадити, вступитись. Стражденного в нещасті прихистить. І зважитись, щоб жити. І зважитись померти, аби жити»* (Василь Стус).

Така зброя є основою життя, в якому не страшні жодні вороги і кривдники, бо ж вони віддані в руки Того, хто остаточно є відповідальним за нашу і чужу свободу, за людське щастя, за дочасне і вічне життя. Ми це досягнемо через співмірність наших діл і наших слів, через залучення нашого ближнього до цієї простої Божої логіки любови, через християнські принципи малих, щоденних добрих діл, які довкола нас спричинять дивну перемену людей, що стануть вже тут, на землі, учасниками Божого Царства. Простіше кажучи, будуть вповні щасливими людьми. ✠

Ап: Гал. 1, 11-19

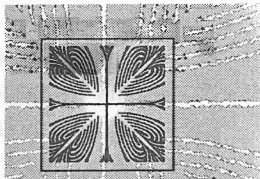
Звістую вам, брати, що Євангелія, яку я вам проповідував, не є за людською мірою; бож я її не прийняв, ані навчився від людини, лише — через об'явлення Ісуса Христа. Ви чули про мою поведінку колись у юдействі, про те, як я несамовито гонив Божу Церкву та руйнував її. Я перевищував у юдействі багатьох ровесників з мого роду, будши запеклим прихильником передань моїх предків.

Та коли той, хто вибрав мене вже від утроби матері моєї і покликав своєю благодаттю, зволив об'явити в мені Сина свого, щоб я проповідував його між поганами, то я негайно, ні з ким не радившись, ані не подавшись в Єрусалим до тих, що були апостолами передо мною, пішов в Арабію, а потім знову повернувся в Дамаск. По трьох роках по тому пішов я у Єрусалим відвідати Кифу і перебув у нього п'ятнадцять день. А нішого з апостолами я не бачив, крім Якова, брата Господнього.

Єв: Лк. 7, 11-16

Потім пішов у місто, що зветься Наїн, а з ним ішли його учні й сила народу. Коли ж вони наблизились до міської брами, якраз виносили мертвого сина, єдиного в матері своїй, що була вдовою; і було з нею досить людей з міста. Побачивши її, Господь зглянувся над нею і сказав до неї: “Не плач.” І приступивши, доторкнувся до мар, і ті, що несли, зупинились. Тоді Ісус сказав: “Юначе, кажу тобі, встань!” І мертвий підвівся і почав говорити. І він віддав його матері. Страх огорнув усіх, і вони прославляли Бога та й говорили: “Великий пророк устав між нами, і: “Бог навідався до народу свого.”

ЗНЕВІРА І БЛАГОСЛОВЕННЯ

Не раз у житті людина чує доброзичливі слова від батьків чи ближніх, які, «доторкаючись» до душі, кажуть: «Не плач!» Це дуже приємно й потрібно, це стає таким благодатним ліком, який надовго запам'ятовується. Цей жест разом із напутнім благословенням супроводжує і супроводжуватиме людину ціле життя.

Так само і євангелист Лука оповідає нині про плач матері з Наїну, сина якої Ісус воскресив через дотик і слово.

Святі дні і місця, неділя і храм — це нагода для кожної людини бути доторкнутим, що означає бути благословленим.

Оскільки ми з вами істоти тілесні, то нам потрібні форми сопричастя і благодаті, які переходять від руки до доторкнутої особи чи речі. У богословському значенні така динаміка визначає нашу належність до Отця через благословення, яке відганяє від нас злих духів, що намагаються нас ізолювати від Божої громади. За допомогою Святого Духа ми віднайдені Сином для Божого Царства.

Плач, беспорядність і самотність у біді, викликані смертю рідного, якщо їх вчасно не приборкати, стають добрими союзниками Сатани, який таким чином старається замкнути людину в собі, ізолювати від ближніх і від Божої громади. Потім настає аморфність і депресія. Потрапивши раз у такий стан, нам важко знову вийти в люди, в громаду, щоб зустріти Ісуса, який через свій дотик і слово знову зробить нас вільними, динамічними й активними.

Через великі біди, в які потрапляв наш народ, особливо впродовж ХХ століття, коли знищили насильницькою смертю понад 17 мільйонів його синів і дочок, він, зрозуміло, часто впадає у розпач, бездіяльність, апатичність.

Так що ми розуміємо, як конкретно до нашого народу, в якому практично немає жодної родини, яка б не зазнала терору, звернені слова Євангелія. Це не одноразовий заклик, він постійно повторюється. Його треба тільки почути, як, наприклад, у кожній Святій Літургії, коли священник від імени Ісуса Христа запрошує нас до столу благословення, кажучи: «Зі страхом Божим і вірою приступіть!»

Після вбивств і наруги, ми, як суспільство і нація, народжені на християнській основі, переживаємо новий вид смерти через розпач і брак ясної суспільної позиції. Відсутність боротьби зі злом у нашому близькому оточенні, а часом у нас самих, породжує розгул більшого зла, наприклад: корупція, знецінення слова, брак почуття міри, злодійство, обман, нестача провідників, які б із віддачею працювали для народу.

Усе це ще раз має стрепенути кожного з нас і вивести на християнську дорогу, де ми неминуче зустрінемося з Ісусом для дотику, для доброго слова, для розгрішення, для благословення, для любови й миру.

Бо ж це є не лише прагненням нашої висохлої душі, а й мета земної місії Христа, якого Отець покликав стати нашим Спасителем. Він допоміг багатьом, про яких ми вже чули. Він і нам приготував дорогу до щастя, дорогу до неба.

Приклад воскресіння сина вдови з Наїну, визволення його від смерти повторюється щоразу, коли Христос сам або через когось зі святих зцілює хворих, годує голодних, просвічує незрячих, навчає несвідомих чи прощає гріхи.

Так само й ми, які почули ці слова й отримали це благословення, уже не можемо залишатися попередньою людиною. Перемінені й озброєні силою Святого Духа, ми, спокійно і без зайвого гамору, маленькими кроками здобуватимемо Боже Царство, щоб врешті подолати й смерть.

Це все нам доступне «через об'явлення Ісуса Христа», тільки не «за людською мірою» — як пише у Листі до Галатів апос-

тол Павло. Він каже, що не прийняв Євангелія, «ані не навчився від людини», «бувши запеклим руйнівником та гонителем Божої Церкви».

Останні слова ще раз вказують нам на те, що кожна людина, весь наш народ, якими б не були його колишні й теперішні переконання, «вибраний вже від утроби матері і покликаний Божою благодаттю», щоб, «не радившись із ніким», негайно прийняти «об'явлення Сина». Для себе та інших ми приймемо це «об'явлення Сина» через динамічність та життя, які можна отримати через одне просте благословення, через живе творення і спілкування з християнською громадою.

Для вже переконаних християн таку наполегливу поведінку заохочувано в 3-му пункті Суспільного дороговказу віруючого, який каже: «Виявляю приналежність до Ісуса Христа. Втілюю свою віру в щоденній праці та побуті. Беру участь у Святій Літургії та очищую свою душу таїнством покаяння». ✠

Ап: Гал. 2, 16-20

“...а довідавшись, що людина оправдується не ділами закону, а через віру в Ісуса Христа, ми увірували в Христа Ісуса, щоб оправдатися нам вірою в Христа, а не ділами закону; бо ніхто не оправдається ділами закону. Коли ж, шукаючи оправдання у Христі, виявилось, що й ми самі грішники, — то невже Христос — служитель гріха? Жадним робом! Бо коли я знову відбудовую те, що зруйнував був, то я себе самого оголошую переступником. Я бо через закон для закону вмер, щоб для Бога жити: я — розп’ятий з Христом. Живу вже не я, а живе Христос у мені. А що живу тепер у тілі, то живу вірою в Божого Сина, який полюбив мене й видав себе за мене.

Єв: Лк. 8, 5-15

“Вийшов сіяч сіяти своє зерно. І як він сів, одне впало край дороги й було потоптане, і птаці небесні його видзьобали. Друге упало на камінь і, зійшовши, висхло, бо воюкості не мало. Інше впало між тернину, і тернина, вигнавшись з ним вкупі, його заглушила. Врешті, інше впало на добру землю і, зійшовши, сторицею вродило.” Кажучи це, Ісус голосно мовив: “Хто має вуха слухати, нехай слухає.”

Учні його спитали, що б вона могла значити, оця притча. Він сказав їм: “Вам дано знати тайни Божого Царства; іншим же в притчах, щоб вони, дивлячись, не бачили, і слухаючи, не розуміли.

Ось що значить оця притча: зерно це слово Боже. Тії, що край дороги, це ті, що слухають, та потім приходять диявол і вириває геть з їх серця слово, щоб вони не увірували та й не спаслися. Ті ж, що на камені, це ті, що, почувши, з радістю приймають слово, але не маючи коріння, вірують дотчасу й під час спокуси відпадають. А те, що впало між тернину, це ті, що вислухавши, ідуть, та клопоти, багатства і життєві розкоші їх душуть, і вони не дають плоду. Нарешті, те, що на землі добрій, це ті, що чувши слово серцем щирим, добрим, його держать і дають плід у терпінні.

Притчу про сіяча всі ми добре знаємо. Насамперед зауважимо, що в цьому випадку сіяч не займається звичайним обробітком землі. Це особливий сіяч, який добре знає, що робить, — він сіє зерно, спрямовуючи його до визначеної мети. Оскільки він сіє вручну і дуже щедро, то деяке зерно падає не туди, куди потрібно. Така щедрість сіяча може видатися дивною, проте в часи Ісуса в Палестині саме так сіяли. Одне зерно потопчеться на дорозі, друге вивітриться на камені, третє задушиться між тернями, а четверте виросте, оскільки глибоко прийняте доброю землею.

Можливо, що поясненням до цього Господнього Слова є ми самі. Зерно — це Боже Слово і святі таїнства, це благодать. Земля — це наша душа, дух і тіло, це людина, сотворена на образ і подобу Божу.

Вислів Євангелія: «Хто має вуха, щоб слухати, нехай слухає!» — має подвійне значення: по-перше, йде мова про Святого Духа, який кличе нас, заохочує, приготує до прийняття зерна, що для нас є Словом Божим чи Таїнством, а по-друге, ми є людьми, котрих Бог створив вільними Його слухати чи відкидати.

З того випливає, що в нашому житті СЛУХАТИ має дуже важливе значення. А це означає — прийняти, засвоїти, практикувати вислухане. Вміння слухати є найбільшим мистецтвом віруючого, що формує ціле його життя. Зерно, що впало на дорогу, — це добрі слова, молитви і благословення, що їх ми «потоптали» через інші інтереси, що замінили нашу дорогу до храму. Це стається тоді, коли щось для нас є важливішим від дотримання Божих заповідей. А це замикає нас і не дозволяє Господеві виявити себе в нашому житті, аж поки ми не змінимо цього.

Недаремно криза в людини виражається замкненням у собі, відкиданням діалогу, невмінням слухати іншого. Наслідком та-

кої поведінки є зменшення контактів, послаблення практикування, брак інтересів. Це зменшує потік любови та молитви. Саме така поведінка й означена в цій притчі — як зерно, що «ввітрюється» на камені і втрачає властивість дати нове життя, нову надію.

Якщо людина вміє слухати, то вона вміє й БАЧИТИ. Бачити — означає розуміти, що веде нас до загибелі, а що — до спасіння. Бачити — це вміти черпати від святих таїнств і Божого Слова для особистого й суспільного підкріплення. Також це означає мати терпеливість і витривалість, щоб у важких моментах не бути «заглушеним» терниною.

Зрозуміти свою роль у Церкві через християнізацію себе, родини, суспільства та світу — це зерно у добрій землі. Ми є тільки полем, на якому Господь сіє. Таке усвідомлення має бути особистим і громадським, це спільна і приватна справа.

А Господня наука така таїнственна, що зробить тих, котрі приймають зерно на своє поле, сіячами зерна з нового урожаю на інших полях — своїх друзів і ворогів. Таким є значення мотарошних слів: «Вам дано знати тайни Божого Царства; іншим же в притчах, щоб вони, дивлячись, не бачили, і слухаючи, не розуміли».

Рідко трапляється, що людина категорично заперечує Божу науку, є певні критичні ситуації, які ніби не допускають нас до Божого Слова, відкидають чи перетворюють Його. Це можуть бути різноманітні спокуси; нашіптування диявола, які насправді дуже реальні. Це й різні людські поради, що пом'якшують «суворі» вимоги Євангелія.

Сіяч не думав про землю, бо вона «сама від себе плід приносить» (Мр. 4, 28). Через близькість до Божого Слова і святих таїнств людина має лише віддатись у Божі руки, а все решта буде для неї Божою благодаттю. Кредом християнина, як сказано в Суспільному дороговказі віруючого, має бути: «Живу вірою в Ісуса Христа за вченням Церкви. Допмагаю суспільству

через своє особисте життя в Божій благодаті. Шаную образ Божий у кожній людині. Унікаю забобонів і ворожби».

Молімось і ми, щоб терпеливість була однією із рис нашого життя, щоб не сталося так, що ми самі себе засудили — так, як Господь говорить про тих, що слухали, а згодом, ще не прийнявши як слід Слова, відійшли в пошуку іншого щастя, яке, на жаль, виявилось для них погибеллю. Господь дає, коли і як хоче — нам лише треба намагатися зрозуміти, за словами Павла, що наші діла можуть стати позитивними і благословенними тільки «через віру в Ісуса Христа».

Робімо все правильно, щоб Господь благословив і прийняв нашу віру та добрі діла, сподобивши нас бути причасниками Його таїнств на збільшення Його божественної благодаті і на присвоєння Його царства. ✽

Ап: Гал. 6, 11-18

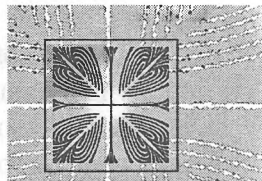
Гляньте, якими буквами пишу вам власною рукою. Ті, що хочуть показатися гарними тілом, — вони слують вас обрізатися, щоб тільки уникнути переслідування за хрест Христа. Бо й самі обрізані, не додержують закону, а хочуть, щоб ви обрізувалися, щоб їм хвалитися вашим тілом. Мене ж не доведи, Боже, чимсь хвалитися, як тільки хрестом Господа нашого Ісуса Христа, яким для мене світ розп'ятий, а я — світові; бо ані обрізання, ані не обрізання є щось, лише — нове створіння. На тих, які поступають за цим правилом, мир на них і милосердя, а й на Ізраїля Божого.

На майбутнє нехай ніхто мені не завдає клопоту, бо я ношу на моїм тілі рани Ісуса.

Благодать Господа нашого Ісуса Христа нехай буде з вашим духом, брати! Амінь.

Св: Лк. 16, 19-31

Був один чоловік багатий, що одягавсь у кармазин та всон та бенкетував щодня розкішно. Убогий же якийсь, на ім'я Лазар, лежав у нього при воротах, увесь струпами вкритий; він бажав насититися тим, що падало в багатого зо столу; ба навіть пси приходили й лизали рани його. Та сталося, що помер убогий, і ангели занесли його на лоно Авраама. Помер також багатий, і його поховали. В аді, терплячи тяжкі муки, зняв він очі й побачив здалека Авраама та Лазаря на його лоні, і він кричав у голос: Отче Аврааме, змилуйся надо мною і пошли Лазаря, нехай умочить у воду кінець пальця свого й прохолодить язик мій, бо я мучуся в полум'ї цім. Авраам же промовив: Згадай, мій сину, що ти одержав твої блага за життя свого, так само, як і Лазар свої лиха. Отже, тепер він тішиться тут, а ти мучишся. А крім того всього між нами й вами вирита велика пропасть, тож ті, що хотіли б перейти звідси до вас, не можуть; ані звідти до нас не переходять. Отче, сказав багатий, благаю ж тебе, пошли його в дім батька мого; я маю п'ять братів, нехай він їм скаже, щоб і вони також не прийшли в це місце муки. Авраам мовив: Мають Мойсея і пророків; нехай їх слухають. Той відповів: Ні, отче Аврааме, але коли до них прийде хто з мертвих, вони покаються. А той відізавсь до нього: Як вони не слухають Мойсея і пророків, то навіть коли хто воскресне з мертвих, не повірять."

Ситуація, у якій ми перебуваємо зараз на цій землі, не має ніякої ваги для нашого вічного призначення. Святий апостол Павло пише в Листі до Галатів, що не треба хвалитися, хто обрізаний, а хто ні. Єдиним предметом гордоців християнина є Хрест Господній. Так само і Євангеліє показує нам минущість земного стану і неважливість соціальної позиції, вказуючи на те, що багач потрапив до пекла, а бідний Лазар, з яким багач навіть уважав за негідне спілкуватися, удостоївся місця біля Авраама.

Нині в Україні ми можемо спостерігати нову касту багатів, які переїжджають по духовно спаленій землі в затемнених ландроверах, живуть за високими стінами своїх резервацій і не спілкуються з народом, з якого вийшли, хіба що використовують його як слуг, і то з грубими лайками. Таких людей ми бачимо і в законі, і поза законом. «Вони одягаються у кармазин та вісон та бенкетують щодня розкішно». Це сучасні багаті чоловіки і їхні брати, які, «навіть коли хто воскресне з мертвих, не повірять».

Річ не в тім, що багаті не знають Божої науки, а в тім, що вони думають, що все якось обійдеться. Це так само, як у нашому суспільстві існує дивне поняття милосердя, яке полягає в самообмані. Професор підвищує оцінку учневі чи студентові, гадаючи, що він є милосердним і робить йому добро. Але це не так. Діючи таким способом, професор, який мав би бути вчителем життя, засліплює себе, учня і суспільство, творячи зачароване коло самообману й загибелі. Учень думає, що він кращий, ніж насправді, а суспільство впевнене, що воно складене з учених громадян і професійно вишколених людей. А це, на жаль, не так, хоч цього серед суцільної брехні та зовнішніх умовностей, як способу суспільних відносин, ніхто не зрозуміє і поважно не сприйме.

І лише коли надходить хвороба, нещастя, смерть, тоді спадає полуда з наших очей і ми розуміємо, що ведемо нечесну гру і закони, які ми практикуємо, не ті, за якими будемо ставати на суд перед Творцем.

Люди, які пережили смертельну небезпеку в театрі “Норд-Ост” у Москві, говорили в різних інтерв’ю, що відтепер їхнє життя позначене зовсім іншою шкалою вартостей. Вони раптом звільнилися від тих минутих цінностей, багатств і бажань, які затемнюють душу і розум і не дають нам бачити потреби інших ближніх, не дають бачити Христового світла.

Науку Ісуса Христа треба не лише знати, а й виконувати. Ісус дає Лазаря багачеві, щоб той зрозумів, що це його брат у Христі і йому треба допомогти. Треба слухати, приймати науку і практикувати її. Бідні, нещасні люди — хворі, злодії, атеїсти, бандити, повії, номенклатура, неправдомовці, шахраї, погані священники — дані нам для особистого спілкування. Нема в тому винятків — кожний має любити свого ближнього!

Зважмо на ці застереження Євангелія і візьмімо собі з того постанову поважно братися до спасенного діла. Наша Церква на своєму Соборі подала дуже практичні Суспільні дороговкази віруючого, між якими 7-ий пункт каже: «Практикую безкорисливість. Не зазіхаю на спільне чи на особисте добро ближніх у матеріальній, духовній та інтелектуальній сферах. Робитиму все можливе, щоб не брати й не давати хабарів»!

Молімось у стіп Христового Хреста, щоб цей знак ганьби і приниження став для нас символом «нового створіння» і щоб нам, «тим, які поступатимуть за тим правилом», був уділений правдивий, Божий «мир і милосердя».

Розумієте, дорогі брати і сестри, що ці «мир і милосердя» — це вже зовсім щось інше, ніж «тяжкі муки», що їх багач терпів в аді, просячи, щоб Лазар «умочив у воду кінець пальця свого й прохолодив язик» його. Бо між тими двома дійсностями «вири-та велика пропасть», яку можна тільки тут, на землі, пройти

через діла милосердя до свого ближнього, в обличчі якого маємо бачити ікону Господа нашого Ісуса Христа. ✠

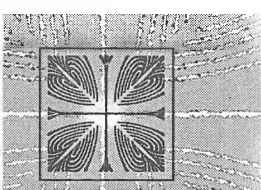
Ап: Еф. 2, 4-10

Та Бог, багатий милосердям, з-за великої своєї любови, якою полюбив нас, мертвих нашими гріхами, оживив нас разом із Христом — благодаттю ви спасені! — І разом з ним воскресив нас, і разом посадив нас на небі у Христі Ісусі; щоб у наступних віках він міг показати надзвичайне багатство своєї благодати у своїй доброті до нас у Христі Ісусі. Бо ви спасені благодаттю через віру. І це не від нас: воно дар Божий. Воно не від діл, щоб ніхто не міг хвалитися. Бо ми його створіння, створені у Христі Ісусі для добрих діл, які Бог уже наперед був приготував, щоб ми їх чинили.

Єв: Лк. 8, 26-38

Вони пристали в краю Геразинськiм, що проти Галилеї. Як Ісус вийшов на берег, трапився йому на зустріч один чоловік з міста, що мав бісів. Він з давнього часу вже не носив одєжі й мешкав не в хаті, а по гробах. Побачивши Ісуса, закричав, припав йому до ніг і сказав голосом сильним: "Що мені й тобі, Ісусе, сину Бога Всевишнього? Благаю тебе, не муч мене!" Бо він велів нечистому духові вийти з чоловіка. Дух той часто хапав чоловіка, і його тоді в'язали кайданами та ланцюгами й стерегли, та він трощив окови, і демон гонив його по пустинях. Ісус же спитав його: "Як тобі на ім'я?" "Леґіон!" — відповів той, багато бо бісів увійшло в нього. І вони благали його, щоб він не велів їм іти в безодню. А було там велике стадо свиней, що паслося на горі. І демони просили його, щоб він дозволив їм увійти в них. І він дозволив їм. Вийшли ті демони з чоловіка, увійшли в свиней, і кинулося стадо з кручі в озеро та й потонуло. Побачивши, що сталося, пастухи кинулись урозтіч і розповіли про це в місті та по селах. І вийшли люди подивитися, що сталося. Вони прибули до Ісуса й знайшли, що чоловік, з якого вийшли біси, сидів при ногах Ісуса, зодягнений та при умі — і злякались. Наочні свідки їм розповіли, як вилікувався біснуватий. Тоді все населення Геразинської округи почало його просити, щоб відійшов від них, бо великий страх огорнув їх. І він увійшов до човна й повернувся. А чоловік, з якого вийшли біси, просив Ісуса, щоб бути з ним, але він відпустив його:

МІЖ МАТЕРІАЛЬНИМ І ДУХОВНИМ

Євангеліст Лука розповідає нам, як Ісус вигнав диявола з одного чоловіка.

Диявол існує, і то дуже конкретно. Ми з ним зустрічаємося, і тому мусимо вміти з ним поводитися, щоб він не тільки не мав влади над нами, а навпаки, — тікав від нас. Євангеліє повчає, що диявол боїться Ісуса, боїться святого, бо каже: «Що мені і тобі, Ісусе, Сину Всевишнього?» Тут чітко сказано, що там, де Ісус, немає місця для диявола. А диявол не зносить присутності того, що посвячене Ісусові, того, що святе. Диявол не зносить дії Ісуса через Церкву, яку Він заснував для того, щоб вона в його імені роздавала людям святі таїнства на спасіння. Ісус діє через святі таїнства, які є в заснованій Ним Церкві. Така діяльність Ісуса ненависна дияволу.

Євангеліє далі повчає нас, що диявол не боїться *нікого* *іншого*, крім Ісуса і Його дії. Це означає, що визволення від злого ми не отримаємо ніде, лише в Ісуса.

Скільки-то людей обіцяють визволити нас з різних духовних і психологічних проблем! Одні шукають розради в екстра-сенсів, інші — у наркотиках, алкоголі та розпусті, а хто — у грошах і маєтках. Кожен з них думає, як сказано в Євангелії, «що такими кайданами і ланцюгами» він зв'яже це зло, що в ньому засіло. Але з розмови Ісуса з нечистим духом ми чітко бачимо, що диявол дуже сильний і нікого не боїться, крім одного, і тим одним є Ісус Христос.

Іншою нинішньою наукою є те, що деколи для нашого душевного спокою нам треба жертвувати матеріальними цінностями, бо немає матеріальної ціни, якої було б досить для оздоровлення духу людини. Коли демони просили в Ісуса дозволу ввійти в свиней, Він ані на секунду не завагався, бо чим є стадо

свиней порівняно зі спасінням однієї людської душі! Чим є матеріальне супроти духовного!

Напевно, нам не доведеться вибирати між стадом свиней і душею, але наш вибір подібний:

- вигода і тимчасовий добробут через сепарацію чи розлучення або з'єднана християнська родина;
- земельна площа під пасовисько чи місце для монастиря;
- гроші на випивку чи на освіту дітей;
- красти і жити в достатку чи важко працювати, заробляючи на чесний хліб.

Мешканці Герасину засудили Ісуса, попросивши Його відійти від них. Вони вибрали стадо свиней. А що нині скажуть мешканці українських міст і сіл? Хоч ми не завжди це розуміємо, але остаточно думаємо, що Ісус добре зробив, пожертвувавши свиньми заради людської душі. А що ми далі робимо в нашому житті? Кожен мусить подумати, чи наявна подібна проблема в нашій поведінці. А якщо так, то роздумаймо, як нам її розв'язати у світлі нині почутого.

У час Великого посту ми відмовляємо молитву св. Єфрема, кажучи: «Духа недбайливости віджени від мене». Такий злий дух існує, і коли він входить до християнської душі, то в повільний спосіб робить її індиферентною до духовних та релігійних практик. У цьому випадку, коли людині треба вибирати між матеріальним чи духовним, вона вибере перше, бо стала апатичною до Божої правди.

Треба бути дуже уважним, щоб не втратити імунітету до зла, щоб ми завжди відрізняли гріх від добра і щоб у нашому серці гріх не мав права на громадянство. Існує різниця між тим, коли християнин грішить і кається і коли змиряється з гріхом й уважає, що має свої переваги й може існувати на землі, у школі, у родині. Християнський вибір — це жертвувати матеріальним, бо воно минуще, щоб досягти духовне, яке триває на віки. Людина

добре може збагнути цей стан речей не лише в час посту, а й під час пішої прощі до святого місця.

Стараймося не легковажити сильною присутністю серед нашого суспільства духа недбайливості. Очищуймо свою душу від гріха часто в таїнстві сповіді. Причащаймося нашого Господа, щоб це було для нас таїнственным виявом нашого щоденного зречення матеріального, дочасного, брехливого на користь вічного і Божого, яке остаточно завжди є на користь людського! ✠

Ап: Еф. 2, 14-22

Бо він — наш мир, він, що зробив із двох одне, зруйнувавши стіну, яка була перегородою, тобто ворожнечу, — своїм тілом скасував закон заповідей у своїх рішеннях, на те, щоб із двох зробити в собі одну нову людину, вчинивши мир між нами, і щоб примирити їх обох в однім тілі з Богом через хрест, убивши ворожнечу в ньому. Він прийшов звітувати мир вам, що були далеко, і мир тим, що були близько; бо через нього, одні й другі, маємо доступ до Отця в однім Дусі.

Отже ж ви більше не чужинці і не приходні, а співгромадяни святих і домашні Божі, побудовані на підвалині апостолів і пророків, де наріжним каменем — сам Ісус Христос. На ньому вся будівля; міцно споєна, росте святим храмом у Господі; на ньому ви теж будуєтеся разом на житло Бога в Дусі.

Єв: Лк. 8, 41-56

Аж ось прийшов чоловік, Яір на ім'я, який був головою синагоги. Припавши до ніг Ісуса, він почав його просити зайти до нього в хату, бо була в нього дочка одиначка, яких дванадцять років, і вона вмирала. І як він ішов туди, люди тиснулись до нього.

Аж тут жінка якась, що була хвора дванадцять років на кровотечу й втратила на лікарів увесь свій прожиток, і ніхто з них не міг її оздоровити, підійшовши ззаду, доторкнулась краю його одежі й умить стала здоровою — спинилась її кровотеча. Ісус спитав: "Хто доторкнувся мене?! А що всі відпекувались, Петро мовив: "Наставнице, то люди коло тебе юрмляться і тиснутьсь." Ісус же сказав: "Хтось доторкнувся до мене, бо я чув, як сила вийшла з мене." Побачивши жінка, що не втаїлася, тремтячи підійшла й упавши йому до ніг, призналася перед усіма людьми, чому до нього доторкнулась і як негайно одужала. Сказав їй Ісус: "Дочко, віра твоя спасла тебе, йди в мир!" Він говорив ще, як приходить хтось від голови синагоги і каже: "Твоя дочка померла, не турбуй більше Учителя." Ісус почувши це, озвався до нього: "Не бійся, тільки віруй, і вона спасеться." Прийшовши до хати, він не пустив нікого з собою всередину, крім Петра, Йоана та Якова з батьком та матір'ю дитини. Всі плакали з нею і голосили. Він же мовив: "Не плачте, вона не вмерла, вона тільки спить." І ті сміялися з нього, бо знали, що вмерла. А він узяв її за руку й голосно промовив: "Дівчино, пробудися!" І дух її повернувся до неї, і вона миттю встала. Тоді він звелів дати їй їсти. Батьки ж її були здивовані вельми, та він наказав їм нікому не говорити, що сталося.

ПОВАЖНЕ СПРИЙНЯТТЯ ЖИТТЯ

Апостол Павло, звертаючись до ефесян, говорить про з'єднання зовнішнього і внутрішнього єства людини в одне ціле в Отці через відкриття дії Духа завдяки жертві Сина. Почули ми й слова Луки, який, розповідаючи про чуда над двома жінками, вказує на чистоту наміру, завдяки якому різні люди отримують саме те спасення, до якого вони покликані.

Яір, голова синагоги, приходить до Ісуса одним способом — через смиренність. Він, за тодішньою традицією, перед ніким не мусив клякати, але він це чинить, бо хоче, щоб зовнішній знак відповідав внутрішній настанові. Він же вірить, що Христос є Богом, і відповідно й поводить ся.

Кровоточива жінка уособлює іншу категорію людей. Вона представляє упосліджених, тих, яким часто відмовляють. Вона вірить, її намір чистий, і вона беззастережно кидається до Ісуса й отримує ту ласку, яка їй потрібна.

Яірова віра виявляється смиренністю — він вчинив це й осягнув єдність у Христі. Кровоточива жінка збирала всю волю й останню надію, щоб ще раз встати, ще раз піднятися з біди — і це був її шлях до осягнення єдності в Христі. Так само й апостол Павло говорить до ефесян, що мир можна лише осягнути «із двох, зробивши в Христі одну нову людину»; довівши ділами свою віру, можна осягнути єдність у Христі.

Таїнство християнської поведінки міститься у нашій тісній злучі з Христом. «Христос — наш мир» — стрижневі слова нашого світосприйняття і нашої дальшої дороги до Господа. У кожної людини є свої Господні стежки, але вони всі зводяться до ранішого чи пізнішого розуміння єдиної правди про те, що не ми творимо мир, а Христос творить наш мир! Якість нашого світогляду, нашого світосприйняття залежатиме від того, на-

скільки ми станемо частиною Христового Тіла в дослівному розумінні. Наскільки ми зможемо віддавати себе на благо іншим із тої простої причини, що вони є Христові, так, як і Христос за нас віддався на хресті, бо ми належали Отцеві.

Праця над собою через постійну участь у таїнстві Євхаристії, до якої нас готує Сповідь, єдина може нам промостити шлях до успіху, шлях до довготривалого миру.

Якщо ми таким чином зможемо самі в собі з'єднати нашу внутрішню і зовнішню людину, контролювати ті пристрасті, які наступають на свободу і гідність іншої людини, яка теж є членом Христового Тіла, тоді ми будемо будівничими своїх родин і громад, бо розумітимемо вагу і зміст свободи, яку Господь подарував людині. Свобода будувати і свобода руйнувати, свобода відкривати чи закривати очі на всесвіт, свобода любити чи ненавидіти, свобода давати чи брати — це дар, присутність якого провадить нас як до внутрішнього, так і до зовнішнього миру, а втрата його — до сумбуру, провалля, неспокою.

Вміти бачити Ісуса в іншому, вміти бачити себе в іншому, «не бути більше чужинцем» — ось заплата за вміння поєднати в собі природне тяжіння людини до Бога зі спокусою гордості, які символізуються яблуком Єви на дереві смерті. Щастя, що його людина шукає в цьому світі, полягає в тому, щоб бути «співгромадянами святих і домашніми Бога».

Подивившись на святих людей, яких нам Церква представляє впродовж століть або яких ми знаємо особисто, зможемо відчутти в одному пориві думки та діла нитку спокою, співжиття з Богом.

Церква, дорогі брати і сестри, — це наша родина, це наша громада. Церква — це всесвіт, створений Богом, який вимагає нашого шанобливого до нього ставлення. Коли ми зрозуміли свободу, мир, єдність наших членів — то ми шануватимемо всіх людей на світі, яких би вони не були переконань, але ми теж і «шануватимемо природні багатства Землі як Божий дар і роз-

судливо користуватимемось ними» (9-ий пункт Суспільного дороговказу віруючого). Церква — це коли двоє стають одним у всіх шляхетних вимірах цього слова, це «руйнування стіни, що була перегородою, тобто ворожнечею».

Відновимо в собі це бачення Церкви, яким воно є насправді в Божих планах. Прародичі не зрозуміли ціни свободи й були покарані, бо для них у практичному вимірі Церква перестала існувати для людей на землі. Праведники перед Йоаном Хрестителем не могли на землі творити єдність з Христовим Тілом, аж поки Агнець не пролив свою кров на дереві життя — хресті і тим знову відчинив двері Церкви — спільноти, де єднається Божественне з людським. Зішестя Святого Духа дає нам відвагу йти тими шляхами, які не обов'язково притаманні людській логіці і які вимагають послідовності і навіть відречення.

Будуємо в собі храм, «будівлю міцно споєну», щоб як у нашій родині, так і в нашому товаристві чи оточенні багато чоловіків і жінок могли знайти свою дорогу до Господа, яка їх виведе на свободу. А цю свободу можна знайти лише в Ньому.

Нехай слова євангелиста Луки та апостола Павла, що їх ми чули, будуть кожному з нас спонукою для роздумів. Один може прийти до Ісуса як Яір, інший — як кровоточива жінка, хтось — як священник чи рільник, а ще хтось — як банкір, але всі ми, щоб осягнути єдність у Христі, щоб спастися, мусимо серйозно до цього прямувати. А це означає, що наші щоденні конкретні діла мають збігатися з нашими внутрішніми переконаннями.

Роздумаємо над нашим ідеалом тепер, у цей передріздвяний час, щоб кожен у глибині свого серця міг сказати: «Я хочу бути свободним, тобто святим!». ✘

Ап: Еф. 4, 1-6

Отож, благаю вас я, Господній в'язень, поводитися достойно поклікання, яким вас візвано, в повноті покори й лагідности, з довго терпелівістю, терплячи один одного в любові, стараючися зберігати єдність духа зв'язком миру. Одне бо тіло, а й в одній надії вашого поклікання, яким ви були візвані. Один Господь, одна віра, одне хрищення. Один Бог і Отець усіх, що над усіма й через усіх і в усіх.

Єв: Лк. 10, 25-37

І ось якийсь законовчитель устав, щоб його випробувати, та й каже: "Учителю, що мені робити, щоб вічне життя досягнути?" А Ісус мовив до нього: "В законі що написано? Як там читаєш?" Озвався той і каже: "Люби Господа, Бога твого, всім серцем твоїм, усією твоєю душею і всією силою твоєю і всією думкою твоєю; а ближнього твого, як себе самого." "Ти добре відповів", сказав (Ісус), "роби це й будеш жити." Та той, бажаючи себе самого виправдати, каже до Ісуса: "А хто мій ближній?" Мовив тоді Ісус, кажучи: "Один чоловік спускався з Єрусалиму до Єрихону й потрапив розбійникам, що його обдерли й побили тяжко та й пішли геть, зоставивши півмертвого. Випадком ішов якийсь священик тією дорогою; побачивши він його й, збочивши, пройшов мимо. Так само й левіт прийшов на те місце, глянув на нього й пройшов мимо. Але один самарянин, що був у дорозі, зненацька надійшов (на нього) й, побачивши його, змилосердився. Він приступив до нього, перев'язав йому рани, полив їх оливою і вином; потім посадив його на власну скотину, привів до заїзду й доглянув за ним. На другий день він вийняв два динарії, дав їх господареві й мовив: Доглядай за ним, і те, що витратиш на нього більше, я заплачу тобі, коли повернуся. Хто з оцих трьох, на твою думку, був ближнім тому, що потрапив розбійникам у руки?" Він відповів: "Той, хто вчинив над ним милосердя." Тоді Ісус сказав до нього: "Іди і ти роби так само."

КОНЕЧНІСТЬ БУТИ САМАРЯНИНОМ

Ісус Христос нині вказує нам головні принципи, які необхідні для досягнення вічного життя. Усі ми здебільшого віримо, що після смерті не настає наш кінець, а шойно тоді починається справжнє життя, вічність. Але як нам його досягнути? Ось питання, яке не одному з нас спадає на думку: «Добре, сьогодні я живу, завтра мене не стане — але ж я хочу до неба! Як зробити, щоб справді до нього дійти?» Відповідь дуже проста і всім відома, вона міститься у головній заповіді любови: «Люби Господа, Бога твого, всім серцем твоїм, усією твоєю душею, і всією силою твоєю, і всією думкою твоєю; а ближнього твого, як себе самого».

Маємо два закони, дві істини, яких треба ретельно дотримуватися, щоб жити вічно. Насамперед, треба щонеділі і приписаного свята брати діяльну участь у Службі Божій і перебувати в Божій благодаті. Щоб досягнути спасіння, треба вміти забути про свої справи, власну родину, турботи і клопоти — з тим, щоб прийти на спільну трапезу до Ісуса Христа. Біля Нього ми пізнаємо, що Він добрий і дасть нам усе, що потрібно для спасіння.

Нинішній наш наголос — на любові до ближнього. Чоловік поставив Ісусові дуже добре запитання: «А хто мій ближній?» Якщо однією із двох передумов досягнення вічного життя є любов до ближнього, то важливо довідатися й уточнити, ким він є. Чи то брат, чи родич, чи колега, чи сусід, а чи ворог — хто мій ближній?

І ось тут Ісус розповідає притчу про доброго самарянина. Лежить нещасний поранений чоловік на відлюдній дорозі. Минає його, не звертаючи уваги, священник, проминув також прислужник святини, а підійшов самарянин, ворог юдеїв, і допоміг усім, чим тільки міг. Усім нам стає зрозуміло, що «ближнім

тому, що потрапив розбійникам до рук, є той, хто вчинив над ним милосердя».

У такий простий спосіб Ісус навчає, що нам робити, щоб здійснилася мета нашого життя — вічність із Богом. Бо ж усі ми дуже хочемо до неба, прагнемо до вічності. Передріздвяний час посту на те й установлений Церквою, щоб можна було серйозніше та докладніше замислитися над нашим спрямуванням, над нашими ділами. Ісус Христос хоче, щоби кожен з нас творив добро, творив діла милосердя. Іншими словами, Господь просить робити

— три головні добрі діла: молитву, піст, милостиню;

— сім діл милосердя для душі: грішника навернути; невіжу навчити; у сумніві порадити; сумного розрадити; кривду терпеливо зносити; образу з серця прощати; за живих і померлих молитися;

— сім діл милосердя для тіла: голодного нагодувати; спраженого напоїти; нагого зодягнути; подорожнього в дім прийняти; недужому послужити; в'язня відвідати; померлого похоронити.

Звернімо особливу увагу на діло милосердя, щоб образу з серця прощати. Нехай кожен, хто має на свого ближнього образу, знайде чи зателефонує до тієї особи і скаже: «Вибач мені, я гнівався на тебе з якоїсь причини, але віднині я вже не ношу тієї злости, бо хочу очистити своє серце, приготувати його до Різдва, хочу любити свого ближнього, а ти — мій ближній». Наскільки легшим і гармонійнішим стане наше життя, коли навчимося образу з серця прощати! Скільки-то скалічено сердець, родин, громад, парохій через брак прощення!? Скільки-то в церковній та політичній сферах непорозумінь і дій, далеких від християнських!?...

Той, хто вважає себе добрим християнином і з усього серця хоче осягнути вічне життя, нехай не омине нагоди і зробить це діло, яке йому і ближньому покращить життя та простелить

шлях до Ісуса Христа. Нехай у нашому житті любов до ближнього завжди і всюди знаходить своє вираження. ✠

Чи це шумати, що Господеві подобається? Коли ми щохвилини, тоді шумим, що подобається малій чи великій і людині чи ангелу. Якщо ми не будемо жити так, що Господь б не сказав, тоді Він скаже нам, що ми безумні.

Щі переді сном, ніччю на ніч, сказати нам, що це кінець життя в небі — дуже повільно і завжди завжди ми шукаємо. Подумаймо лише і слабину душі, чи в тому чині ми мудрі чи «безумні». Що станеться б, якщо був би якийсь ангел до тебе, чи в голубиній статі перед Ягою Любові? Чи б був би в Божій благодаті? Коли я сповідаюсь в гріху, чи в провинній сні: виступаю, затулюю мій рот і відкучу, чи маю, мій в безпринципній, що ми чорно чорно мій життя...

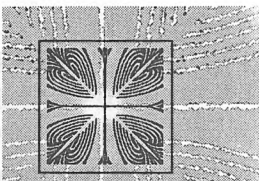
Ап: Еф. 5, 9-19

Плід світла є в усьому, що добре, що справедливе та правдиве. Шукайте пильно того, що Господеві подобається. Не беріть участі в безплідних ділах темряви, а радше їх картайте, бо що ті люди потай виробляють, соромно й казати. Все, що ганяться, стає у світлі явним, а все, що виявляється, стає світлом. Тому говорить: “Прокинься, о сплячий, і встань із мертвих, а Христос освітить тебе!”

Тож, уважайте пильно, як маєте поводитися, — не як немудрі, а як мудрі, використовуючи час, бо дні лихі. Тому не будьте необачні, а збагніть, що є Господня воля. І не впивайтеся вином, яке доводить до розпус-ти, а сповноїтеся Духом. Проказуйте між собою вголос псалми й гимни та духовні пісні, співайте та прославляйте у серцях ваших Господа

Єв: Лк. 12, 16-21

І він розповів їм цю притчу: “В одного багача земля вродила гарно. І почав він міркувати, кажучи сам до себе: Що мені робити? Не маю де звести врожай мій! І каже: Ось що я зроблю: розберу мої стодоли, більші побудую і зберу туди все збіжжя і ввесь мій достаток та й скажу душі своїй: Душе моя! Маєш добра багато в запасі на багато років! Спочивай собі, їж, пий і веселися! А Бог сказав до нього: Безумний! Цієї ж ночі душу твою заберуть у тебе, а те, що ти зібрав, кому воно буде? Отак воно з тим, хто збирає для себе, замість щоб багатіти в Бога.”

Апостол Павло каже: «Шукайте пильно, що Господеві подобається». Вчора Ісус закликав нас до повноти, до винятковости, повчав робити все в Його імені. Сьогодні Він звертається до нас словами євангелиста Луки: «Що з того, що ти набирав собі багатства, і що з того, що ти забезпечений матеріально до смерті? Мене це взагалі не цікавить. Мене цікавить, чи ти забезпечений духовно, щоб осягнути Царство Небесне. Це є твоє багатство, бо ти є сотворінням вічним, і для тебе я визначив, що маєш робити для мене, твого Бога. Якщо будеш діяти в моє ім'я, будеш багатий і на землі, і на небі, якщо захопишся матеріальними благами, то ти безумний».

Після такого твердження постає запитання, як багатіти, щоб осягнути Царство Небесне.

Духовне збагачення — це те, що роз'яснює нам Павло в нинішньому Апостолі: «Плід світла є в усьому, що добре, що справедливе та правдиве. Шукайте пильно того, що Господеві подобається».

Як це шукати, що Господеві подобається? Коли людина закохана, тоді шукає, що подобається милій чи милому, і з любов'ю це виконує. Якщо ми не будемо чинити так, що Господеві було б милим, тоді Він скаже нам, що ми безумні.

Ці тверді слова мають на меті вказати нам, що справа нашого вічного життя в небі — дуже поважна і варта нашої пильної уваги. Подумаймо лише в глибині душі, чи в тому значенні ми «мудрі» чи «безумні». Що сталося б, якби Отець зараз забрав мене до себе, чи я готовий стати перед Його Лицем? Чи я перебуваю в Божій благодаті? Коли я сповідався зі своїх гріхів? Чи зовнішній світ настільки затупив мій розум і відчуття, що думаю, ніби я безгрішний, що не обов'язково мені постійно брати

участь у Євхаристії? Чи мислю я подібно до євангельського «безумця» і кажу: «Я і так маю багато причин, бо я брата відвідував чи батька померлого хоронив».

Ісус оповідає нам нинішню притчу для того, щоб ми не обманювали самі себе, а щоб шукали тільки Його вартостей. Усе це негайно треба чинити так, як апостол Павло вчить нас у Посланні до Ефесян: «Уважайте пильно, як маєте поводитися, — не як немудрі, а як мудрі, використовуючи час, бо дні є лихі». А євангелист Лука, ніби перегукуючись із Павлом, каже: «Цієї ж ночі душу твою заберуть у тебе».

Як малою і незначною є крапля води порівняно до океану, так вимірюється і час кожного людського життя порівняно з вічністю. Поки не пізно, переймаймося нашою душею, переживаймо за наше вічне життя, бо це дуже поважна справа. Саме такий заклик звернений до нас. Використовуймо його самі та заохочуймо інших: друзів, дітей, внуків, рідних. Щоб колись нас, християн, не звинувачували, «що вони не знали, ми їм не казали».

Пилипівка — це час посту перед Різдвом, який Церква надає нам у розпорядження, щоб ми очистили свою душу, приступили до Сповіді та Причастя, більше молилися, в ім'я Ісуса відвідували один одного й говорили на духовні теми, щоб ми по-християнськи приготувалися до Різдва, до приходу маленького Дитяти Ісуса на землю, щоб ми остаточно підготували у своїй душі місце для Бога. Тому даймо позитивну відповідь на заклик Церкви й не забудьмо про головне: матеріальне є не важливе, якщо немає духовного, вповні базованого на Божих засадах. Різдво не буде християнським Різдвом, а радше виставою, якщо ми не підготуємо себе і родину до приходу Ісуса до наших душ через визнання своїх гріхів. Наше християнство не матиме змісту, якщо не будемо готові постійно здавати звіт Богові за наше життя, якщо будемо весь час зайняті іншими речами. Бо Господь попереджає нас: «Безумний! Цієї ж ночі душу твою заберуть у тебе!»

Боже провидіння, чи ікономія (з гр. *ділоуправління*), залучає кожного з нас, залучає людські роди, — від Авраама через Ісаака до Йоакіма і Анни, — щоб бути носіями плоду, світла для зачаття надії. Хоч все діється в «тілі», суть від цього не залежить, бо це дар Святого Духа, обітниця, благодать. Саме тіло породжує лише «рабів». Однак це рабство — не відкинуте, а може одухотворитися через хрест, який нам відчинив двері до нового Єрусалиму. Церква — це той Єрусалим, який завжди оновлюється, це наша мати, яка завжди при пологах. Ми є нареченими Господніми, ми творимо Церкву, яка народжується із терпіння хреста і, так само, як ми, сама не має спроможности народжувати — давати життя, якщо не черпає із джерела життя і світла Ісуса Христа.

Боже Світло передається через Авраама, через людський рід аж до Марії. Люди — це світильники. Хто з нас дивиться, слухає і творить милосердя — той бере участь у родині Ісуса Христа, «родить» у духовний, однак дійсний спосіб, Боже Слово у Світлі.

Основною думкою нинішнього Євангелія є слухання і розуміння Бога, що означає постійно *народжуватися знову*. Це є постійне черпання світла, для того щоб світити. Це світло — це благодать, Боже Слово, життя, терпіння. Отець воплочує Слово, Світло, Життя і виставляє Його на хрест. Заховане стає явним, тайне — знаним. Усе людське буде виявлене на Суді, усе Боже — через Євангеліє Ісуса Христа. Хто має таке багатство, тому дасться ще; хто ж не має — заберуть і те, що має. Бо хто має Світло, той отримає ще більше Світла. Хто знає Об'явлення, той знатиме ще глибше Об'явлення. Хто ж сприймає поверхово, тому забере й те.

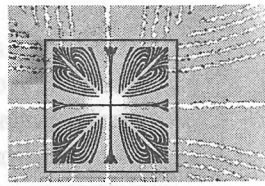
Слова ці, дорогі брати й сестри, для нас мають бути захопотою збирати лише ці жнива, які одухотворюють і є відкритими для нашого ближнього. Тоді вони не приносять смерті власникові, а постійно народжуватимуть у Христі, тобто відбуватиметься повсякчасне Різдва. ✎

Ап: Еф. 6, 10-17

Нарешті кріпиться в Господі та в могутності його сили. Одягніться в повну зброю Божу, щоб ви могли дати відсіч хитрощам диявольським. Нам бо треба боротися не проти тіла й крові, а проти начал, проти властей, проти правителів цього світу темряви, проти духів злоби в піднебесних просторах. Ось чому ви мусите надягнути повну зброю Божу, щоб за лихої години ви могли дати опір і, перемагаючи все, міцно встоятися. Стійте, отже, підперезавши правдою бедра ваші, вдягнувшись у броню справедливості і взувши ноги в готовість, щоб проповідувати Євангелію миру. А над усе візьміть щит віри, яким здолаєте згасити всі розпечені стріли лукавого. Візьміть також шолом спасіння і меч духовний, тобто слово Боже.

Єв: Лк. 13, 10-17

Ісус навчав в одній з синагог у суботу. Була ж там одна жінка, що її тримав дух у недузї вісімнадцять років: вона була скорчена й не могла ніяк випростатись. Побачивши її Ісус, покликав і промовив до неї: "Жінко, ти звільнена від твоєї недуги." І поклав на неї руки й вона зараз же випросталась, і почала прославляти Бога. Тоді начальник синагоги, обурений, що Ісус оздоровив у суботу, озвався і мовив до народу: "Шість день є, коли маєте працювати; тоді, отже, приходьте й оздоровляйтесь, а не в день суботній." Господь у відповідь сказав до нього: "Лицемери! Чи кожний з вас не відв'язує свого вола або осла від ясел і не веде його поїти? Цю ж жінку, дочку Авраама, що її сатана зв'язав ось вісімнадцять років, не треба було від цих узів звільнити в день суботній?" І як він говорив це, усі противники його засоромились, а весь народ радів усім славним вчинкам, які він зробив.

У християнстві ми покликані до відваги. Про це описує Євангеліє від Луки, що розповідає, як Христос оздоровив хвору жінку. Він не побоявся переступити звичний порядок синагоги, щоб звернути свою увагу із молитви на життєву драму людини й покликати жінку до себе з-посеред багатьох людей та її оздоровити. Він не соромився діяти невчасно. Він був відважний і не дбав про те, що про Нього будуть говорити, якщо відчував, що якраз тепер прийшла нагода допомогти іншому. Дуже важливо діяти вчасно, коли Бог дарує нам зустріч із людиною, яка потребує саме цього дару, що його тільки ми можемо в той час їй принести. Христос черпав відвагу зі своєї повної відданості Отцеві, коли Він силою Святого Духа міг коли-небудь і де-небудь діяти на користь свого ближнього. Бо ж нема правдивої молитви, яка йшла б проти іншої людини чи в її некористь.

Для того щоб поширювати тілесне чи духовне оздоровлення, треба мати реальний контакт з іншою людиною, а це не завжди легко. Так наш Господь Ісус Христос із простотою, але з пошаною і любов'ю взиває жінку і доторкається її, кладе на неї руки, щоб вона оздоровилася — випростувалася. Це дуже важлива деталь для нас, праведних християн, які не завжди люблять спілкуватися із суспільно «безнадійними» людьми чи всякими грішниками, щоб їх оздоровити. Уже не говорю про відступників чи ворогів — вони, на думку декого із християн, якщо помоляться з нами — самі нас осквернять. Христос показує, що Його релігія звернена до людини і благодать, яку отримує кожна людина під час хрещення і яку можна віднайти під час другого хрещення — сповіді, є шоломом проти всякої злої сили, навіть коли ми її торкаємося для її ж ізцілення.

Добрі духи, якщо вони в сопричасті з Отцем, що на небі, перемагають всяку немічність, яка, звісно, ходить по цьому світі, і

навіть серед ангельського чину. Про це пише апостол Павло в Листі до Ефесян — про постійну боротьбу, яка супроводить життя християнина на землі. Немає для людини спокійного життя від молодости до старости, немає стану спокою, коли хтось досягнув досконалости, і вже ніяка погана звичка чи пристрасть не можуть його порушити. Тому людині потрібно постійно бути в контактi з Богом, який виявить всяке зло, очистить і просвітить, заспокоїть, а цей зв'язок вимірюється нашою відвагою ширити Боже слово і любов серед світу — прихильного і ворожого.

Вміти усвідомити собі про свій постійний стан очікування, про постійну потребу носити зброю благодаті, про невивистачальність уповати на власні сили, не боятися заявляти про свою неміч і потребу молитви до Бога й реально черпати зі скарбів, що надані людству через Церкву, — ось відвага, про яку нині говорить Боже Слово. Ніколи не можна занедбувати тих засобів — навіть мить без того контакту із Вічністю означає небезпеку запоморочення згубними невидимими силами. Це найважчий спосіб боротьби, який існує. Він невидимий: не вказано про прихід противника, правила боротьби і початок бою. Усе відбувається підступно, неначе в тумані, підпільно, де найсильніше зорганізовані бойові угруповання оточують у невидимій боротьбі, виграють або програють.

Сатана ізолював жінку від людей, він її «зв'язав», так щоб інші не могли до неї приступити через свої зовнішні звички і встановлені порядки. Так у нашому суспільстві є деякі кроки, яких ми не зробимо через власну чи групову гордість, і таким чином творимо нестерпну ситуацію, де людина ізолюється у своїй біді. Іноді гонор ми кладемо вище, ніж любов і спільне добро. А цей стан є рабством «ні теплих, ні зимних», які спаралізовані сидять у сітях, простягнутих злими силами, щоб обмежити правдиву свободу дітей Божих. Вони ізолювані від боротьби, не мають відваги «зі страхом Божим і вірою приступити» до Євхаристії для постійного оздоровлення людської суспільно-політичної динаміки.

Відвага справді потрібна, бо реакції противників багатослівні й гучні, і треба мати сильну духовну основу, щоб не бути розбалансованим їхньою логікою, спертою на закони й більшість. Святий Павло пропонує завжди йти вперед у світлі Святого Духа. Це означає ніколи не боятися правди і справедливості, з яких складається правдива любов. Ми досягнули віру в Бога через Хрещення, щоб, як улюблені дочки й сини, спастися через піднесення свого духа до нашого Сотворителя. Ми це можемо досягнути через достосування і проповідування Євангелія. Жінка, якої торкнувся Христос, наповнюється Божою благодаттю. Так і ми, доторкнуті святими таїнствами, прославляємо Бога, бо в нас живе Боже Слово — а це відвага у святих речах, що рівняється до любови до ближнього, в якому є відбиток ікони нашого Бога. Коли в Божому імені ми торкаємося до інших своїх сестер і братів, не боячись переступити світську моду і закони, оздоровляємо, то знаймо, що хоч би з нас глумилися і ставили нас поза рамки «прийнятного» чи серед «недемократичних», то все-таки зцілили тих, які раніше чи пізніше будуть доторкнуті спокійною, любячою силою доторку Христа. Для цього потрібне лише очікування того моменту, коли ці люди будуть відкритими до зцілення, до свободи.

Не всі хворі справді відкриті до терапії, яка їх оздоровить, не всі раби хочуть працювати для свободи. Без їхнього неупередженого ставлення до всякої істини не пізнають вони сили визволення від хвороби та рабства. Ось трагедія декого з нас, що в ім'я свободи оплутані путами рабства. Інші з нас, брати і сестри оплутаних, які задля дії Святого Духа, який нас купає в благодаті Божій, пізнали правду і нею живемо, — маємо відважно доторкатися їх прикладом життя і словом Євангелія, щоб чиясь біда не стала і нашим нещастям. Для цього всім нам потрібна відвага постійно визнавати своє Боже походження, а звідси й кінцеве покликання. ✎

Ап: Кол. 1, 12-18

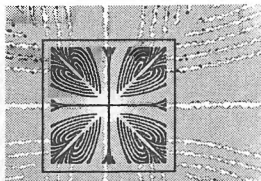
Дякуйте Отцеві, який зробив нас гідними брати участь у долі святих у світлі. Він вирвав нас із влади тьми й переніс у царство свого улюбленого Сина, в якому ми маємо відкуплення, прощення гріхів.

Він — образ невидимого Бога, первородний усякого створіння, бо в ньому все було створене, що на небі і що на землі, видиме й невидиме: чи то престоли, чи господства, чи начала, чи власті, все було ним і для нього створене. Він раніш усього, і все існує в ньому. Він також голова тіла, тобто Церкви. Він — начало, первородний з мертвих, так, щоб у всьому він мав першенство.

Єв: Лк. 14, 16-24

А Ісус озвався до нього: “Один чоловік справив вечерю велику й запрошив багатьох. Під час вечері послав він слугу свого сказати запрошеним: *Ідіть, усе готове. Тоді всі вони однаково почали відмовлятися. Перший йому сказав: Поле купив я, мушу піти на нього подивитись; вибач мені, прошу тебе. Другий сказав: П'ять пар волів купив я і йду їх спробувати; прошу тебе, вибач мені. А інший мовив: Я одружився і тому не можу прийти. Повернувся слуга й розповів це панові своєму. Розгнівався тоді господар та й каже до слуги свого: Іди щоскоріш на майдани й вулиці міста й приведи сюди вбогих, калік, сліпих, кульгавих. Пане, — озвався слуга, — сталося, як ти велів, і місця є ще. Сказав пан до слуги: Піди на шляхи та огорожі й наполягай увійти, щоб дім мій наповнився. Кажу бо вам: Ніхто з отих запрошених не покуштує моєї вечері.”*

ЗАПРОШЕННЯ ДО «ПОТЯГА ЩАСТЯ»

Ісус прийшов на землю, щоб сказати всім людям: «Ви запрошені до Царства Небесного, ідіть, усе готове!» Сьогодні приходить Христос і до нас: «Ви християнський вибраний народ, ідіть, усе готове!»

Що означає вислів євангелиста: «Ідіть, усе готове»? До кого він звернений?

Цей заклик Ісуса звернений, насамперед, до тих із нас, котрі прийняли таїнство хрещення, і «Ідіть, усе готове» означає, що не вистачає самого акту хрещення, щоб бути в добрих стосунках із Богом, бо це лише підготовка, а далі треба підтримувати зв'язок з Ним.

У наших громадянських, виробничих, родинних, товариських стосунках знаємо, що «такому-то» не варто відмовляти, коли нас він запрошує на гостину, бо треба підтримувати взаємини — ану ж він колись стане нам у пригоді! У таких випадках, коли нас запрошують прийти, кажучи: «Ідіть, усе готове», — ми добре розуміємо, що ніяк не личить відмовитися.

Але часто наші відчуття змінюються, коли йдеться не про земні справи, а про Божі. Тут чомусь ми забуваємо про важливість та необхідність відповісти на запрошення, забуваємо про звичний етикет і культуру спілкування. Вигадуємо різні причини (на перший погляд, слушні), щоб зберегти свою показну суспільну порядність, свою позицію та усталений життєвий устрій. Причиною такої малозрозумілої та нелогічної поведінки людини є природне прагнення свободи, бажання стати «кимось».

І саме для того виголошене нинішнє Євангеліє, щоб допомогти нам не сплутати основного з другорядним, щоб не втратити «потяга щастя». Наприклад, коли нас запрошує товариш, на-

чальник чи впливова особа, то ми розуміємо, що з їх допомогою зможемо набути нових якостей, стати кимось вищим, здобути більше свободи. А як ми діємо, коли нас запрошує Господь, коли Він каже нам: «Ходи, я тебе сотворив, щоб ти був щасливий! Ходи, усе готове! Ти вибраний, ти охрещений, ходи до мене, щоб бути вільним!»? Чи ми завжди розуміємо, що аж ніяк не можна відмовлятися від запрошення Бога, бо Він не лише наш Приятель, а й Сотворитель? Він створив кожного з нас на свою подобу, і тільки в Ньому ми зможемо вповні реалізуватися, і це з простої причини — бо Він наш «Конструктор».

Купуючи якийсь електроприлад — кавоварку, дрель, холодильник, — ми розуміємо, що коли не з'єднаємо належним чином його частин і не будемо дотримуватися вказівок конструкторів, то прилад, у кращому разі, не працюватиме, у гіршому — щось перегорить. Наприклад, якщо апарат розрахований на роботу із напругою 110 вольт, то після під'єднання до нього напруги 220 вольт ризикуємо втратити його — зрозуміло, що він перегорить.

Те ж саме говорить нам і Євангеліє, лише не про машини, а про людей. Якщо ми охрещені, то тримаймо постійний контакт із Церквою, берімо участь у бенкеті — Службі Божій, — інакше «згоримо», не будемо спасеними. Якщо ти охрещений, то став Божим улюбленцем, тебе запрошують раз на тиждень на бенкет, бо ти вибраний. Можеш йти чи знаходити певні причини, щоб не йти, але пам'ятай, що на тому закінчується твоє запрошення. Місце, не заповнене тобою, займе інший — уже не ти!

Як дізнаємося з Євангелія, Бог велів шукати «інших». Вони, «інші», не вибрані первинно, вони не охрещені, не є праведні, не належать до вибраного суспільства, до вибраної Церкви. «Інші» — це люди нашого століття, наші сучасники, це безробітні, бездомні, упослідженні. «Інші» — це ті, кому душу занапали нечисті люди, брудні ідеології, це сироти, це покидьки ХХ і ХХІ століть. Вони спасуться, прийнявши Боже запрошення: «Ходіть, усе готове».

А багато охрещених не спасуться, бо вони забули про основне. Забули, що не вистачає бути греко-католиком чи православним, щоб спастися. Не вистачає бути священиком, щоб спастися. Не вистачає бути мирянським активістом, щоб спастися. Для цього треба брати участь у житті Церкви і приймати Євхаристію. Щоб спастися, треба любити Господа. А любити Бога — значить брати участь у Його Вечері, значить щонеділі і свята йти на Святу Літургію, значить БУТИ в Господі.

Щоб нам спастися, треба вміти тимчасово забути про своїх волів, про поле, про свою організацію, про громаду — для того, щоб прийти на Спільну Вечерю до Ісуса, щоб пізнати, що все основне в Ньому, щоб переконатися, що Він добрий, але хоче, щоб ми щотижня до Нього приходили, щоб ми мали рівновагу духа й силу. Господня сила не монопольна, тобто для спасіння не вистачає лишень бути православним чи греко-католиком. Щоб спастися, спершу треба мати щирі стосунки з Богом у Церкві, а щойно тоді займатися своїми храмами та організаціями, які є для нас «полям» і «волами».

«Ходіть, усе готове...». Якщо ж з якої-небудь причини ти не зміг прийти, задумайся, чи не до тебе звернені слова: «Кажу бо вам: ніхто з отих запрошених не покуштує моєї вечері». ✠

Ап: Кол. 3, 4-11

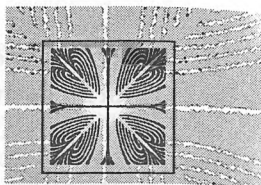
Коли ж Христос, ваше життя, з'явиться, тоді й ви з ним з'явитесь у славі.

Умертвляйте, отже, ваші земні члени: розпусту, нечистоту, пристрасті, лиху пожадливість, зажерливість — що є ідолопоклонство. За все це падає гнів Божий на неслухняних. Ви самі нещодавно поводитися так само, коли жили в тому. Тепер же відкиньте й ви все те геть від себе: гнів, лютість, злобу, наклеп, сороміцькі слова з ваших уст!

Не говоріть неправди одне одному, бо ви з себе скинули стару людину з її ділами й одягнулися в нову, що відновлюється до досконалого спізнання, відповідно до образу свого Творця. Тим то немає грека, ні юдея, ні обрізання, ні не обрізання, ні варвара, ні скита, ні невольника, ні вільного, а все й у всьому — Христос.

Єв: Лк. 17, 12-19

Коли він входив в одне село, вийшло йому на зустріч десять прокажених, що стояли здалека. Вони піднесли голос і казали: "Ісусе, Наставнику, змилуйся над нами!" Побачивши їх, він промовив: "Ідіть та покажіться священикам." І сталося, як вони йшли, очистилися. Один же з них, побачивши, що видужав, повернувся, славлячи великим голосом Бога. І припав лицем до ніг Ісуса, почав йому дякувати. Він був самарянин. Озвався Ісус і каже: "Хіба не десять очистилося? Де ж дев'ять? І не знайшовся між ними, щоб повернутись, Богові хвалу воздати, ніхто інший, окрім цього чужинця?" І він сказав до нього: "Встань, іди: віра твоя спасла тебе."

Якщо існує деяке непорозуміння між християнами щодо їхньої зовнішньої поведінки, то якраз про це йдеться в нинішньому Євангелії. Коли десять людей зустріли Христа й оздоровилися від страшної тілесної і суспільної хвороби, якою є проказа, то лише один повернувся до Христа, щоб цей дар зцілення перетворити в дар повноти віри. Бути доторкнутим Божою благодаттю ще не означає мати віру і нею жити. Не одна людина живе на світі і радше з цікавості пробує Господні стежки, так само, як і інші, не Божі, способи життя. Вона для цього має свободу і право, забезпечені самим Богом, який може тільки запропонувати віру в Себе, але ніколи не накласти її силою. Усвідомлення свого оздоровлення ще не означає почитання і прославу Бога.

Багато людей хоч і охрещені, і ходять до храму кілька разів на рік, однак вони не представляють цього народу, яким Христос послуговується для творення нового суспільства, нової закваски для перетворення рабів у вільних людей. Вони стали християнами, і отримали зцілення таїнствами випадково, бо були у відповідний час у доброму місці чи в добрій компанії, але вони не стали носіями віри. У тому полягає питання, що його Ісус Христос ставить до самарянина, який, усвідомивши собі свій стан оздоровленої людини, приходить до Нього, щоб в результаті жити своєю гідністю і відповідальністю: «Хіба не десять очистилось. Де ж дев'ять?»

Подякувати Богові за отримані дари є обов'язком зціленої людини. Але це зробив лише один; «Де ж дев'ять?» — питає Ісус. Христос високо оцінює самарянина, коли каже до нього: «Встань, іди: віра твоя спасла тебе».

Чому воно так стається, що Бог оздоровляє людину, а вона не може до Нього прийти, щоб Йому подякувати, щоб піднятися

до Його висоти? Чому багато з нас не можуть піднести свої серця до Господа так, як до того нас запрошує Літургія св. Йоана Золотоустого: «Вгору піднесім серця — Піднесли до Господа!»?

Людина, яка покійно може визнати походження дару зцілення від Господа, стає Його свідком перед усіма людьми. Вона прямує до святости. Вона себе добровільно віддає Богові і звідси тягне свою радість і щастя. Апостол Павло для того уживає такі слова: «Коли ж Христос, ваше життя, з'явиться, тоді й ви з ним з'явитесь у славі». Такий стан — це не споглядання, це не констатація факту, це не зовнішня цікавість — це, натомість, активне споглядання, це страждання і хрест, про які мати Тереза із Калькутти говорила, що вони «найчудовіші дари, які походять від Бога».

Різниця між правдивими християнами і тими, що отримали зцілення, але випадково, задля цікавості, через інших, які були праведниками, така, що другі неспроможні «одягнутися в нову людину, що відновлюється до досконалого спізнання, відповідно до образу свого Творця». Щоб вийти зі звихненої діафрагми життя, в яку вони потрапили, треба навчитися пізнавати правду Євангелія й віднаходити багатство молитви — ці єдині істини змінюють серце людини.

Апостол Павло говорить колоссянам про пристрасті, які віддаляють серце від Бога, приземлюють людину від висот, до яких вона покликана. Мій професор Тома Федерічі говорить, зокрема, про ту, яка перевертає всі цінності в людині, — «лиху пожадливність». Тобто йдеться про працю, кар'єру, успіх, позицію, вплив тощо — вони захоплюють серце людини і стають там посередниками між людиною і Богом, між однією людиною й іншою, між людиною в її ставленні до самої себе. Це страшний стан, якого нікому не бажаю, коли людина витворює собі такі ілюзії щастя і свободи, що вже не спроможна подивитися здоровим глуздом на себе, на найближчих людей, на Батьківщину, на Бога. Для характеристики такого стану уживають вислів, що на цю особу «падає гнів Божий», і про це ми молимося в Господній

молитві «Отче наш»: «і не введи нас у спокусу, але визволь нас від лукавого». Тут уже не диявол, як зовнішня сила, спокушає нас, а спокуса виходить з нашого серця, з нашого нутра, з нашого «я» вона поширюється проти нас особисто і проти нашого довкілля, де ми розносимо всяке зло, навіть уже не думаючи про це. Коли хтось нам на це звертає увагу, ми готові кричати про наше право на свої думки, про свободу і т. п.

Нинішнє Євангеліє чітко ставить нам різницю про знання Божих справ і про їх достосування, про уцерковлення через хрещення і про освячення через сокрушення серця і бажання уподібнитися до ікони нашого Господа. Одна річ бути оздоровленим Ісусом Христом через Його Церкву із доброти Його чи через молитви святих своїх родичів, які сприяли тому, що милосердний погляд Ісуса спочив на нас і благословив нас, а друга істина — це коли ми встали, повертаємося оздоровлені до нашого Господа, щоб схрестити наші погляди, щоб Він міг нас наповнити святою вірою. Цей етап дорослого людського життя можна назвати пізнанням Бога, яке нас формує, яке перетворює нашу особистість. Це є той стан, про який пише апостол Павло до Римлян: «Тим, які люблять Бога, все співдіє на добро!» (8, 28)

Подивімся довкруги себе на плоди нашої співпраці з Богом. Якщо вони існують, то в нашому серці запанують мир, любов, спокій, прозорість. Якщо в нас є підозра, страх, огірчення, гнів, — то ці слова звернені до нас, хто б ми не були в Церкві чи суспільстві, бо ми не спроможні зараз ввійти в сопричастя з Христом і прийти до Нього, кинутися до ніг і сказати: «Дякую за оздоровлення», і Він не може нам натомість сказати: «Встань, іди: віра твоя спасла тебе». А це мета Його воплощення, переображення, щоб обмінятися з кожним з нас своїм люблячим і спасеним поглядом віри. ✠

Ап: Кол. 3, 12-16

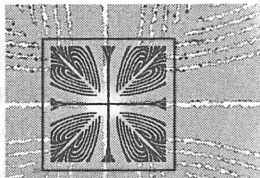
Вдягніться, отже, як вибрані Божі, святі й любі, у серце спочутливе, доброти, смиренність, лагідність, довготерпеливість, терплячи один одного й прощаючи одне одному взаємно, коли б хтось мав на кого скаргу. Так, як Господь простив вам, чиніть і ви так само. А над усе будьте в любові, що є зв'язок досконалості, і нехай панує в серцях ваших мир Христовий, до якого ви були покликані, в одному тілі, та й будьте вдячні.

Слово Христове нехай у вас перебуває щедро: навчайтесь у всякій мудрості й напоумляйте одні одних, співаючи Богові з подякою від свого серця псалми, гимни та духовні пісні.

Єв: Лк. 18, 18-27

Один знатний спитав Ісуса: "Учителю благий, що мені робити, щоб успадкувати життя вічне?" А Ісус озвався до нього: "Чому мене зवेश благим? Ніхто не благий, хіба один Бог. Та заповіді знаєш: не перелобстуй, не вбивай, не кради, не свідкуй лоно, шануй свого батька і матір." Той же відповів: "Все це я зберіг змалку." Почувши те Ісус, сказав до нього: "Одного ще тобі бракує: продай усе, що маєш, і роздай бідним, і будеш мати скарб на небі; тоді прийди і йди слідом за мною." Почувши це, той засмутився вельми, бо був дуже багатий. Глянув Ісус на нього й мовив: "Як тяжко тим, що багатства мають, увійти в Царство Боже! Легше пройти верблюдові крізь вушко в голці, ніж багатому увійти в Царство Боже." А ті, що слухали, сказали: "Хто ж тоді може спасти-ся?" Він відповів: "Неможливе в людей, можливе є в Бога."

ПРАВИЛЬНИЙ РОЗПОДІЛ БАГАТСТВА

Ми не можемо не бути багатими, коли свобода і добробут вносять нові виклики суспільству й кожній людині, яка сотворена на образ і подобу Бога.

Нинішнє Євангеліє говорить нам про «багатого». Але якого «багатого»? Загляньмо пильніше до Писань, щоб зрозуміти, що саме Христос хоче цим сказати кожному з нас особисто як спільноті святих. Почнімо з того, що в Євангеліях є, скажімо, декілька багатих, як, наприклад, Закхей і нинішній *молодий*. У нашій християнській традиції ми ще знаємо св. Миколая і, напевно, інших.

На перший погляд, тут йдеться лише про матеріяльне багатство, яке показане як перешкода до покликання. Якщо ми й далі шукатимемо й доповнимо Євангеліє Апостолом, то зрозуміємо, що нині Церква говорить нам про багатство, яке окреслене як «любов, що є зв'язком досконалости».

З цього виходить, що нам треба поставити запитання: що заважає юнакові йти за покликом Христа і робити добро? Чому Закхей та інші є інакшими від нього, і як це їм вдалося?

Багатий Закхей мав добре, відкрите серце до Господа, і це спричинилося до його праведности. Він раптом зрозумів, що найбільше багатство — душа, серце, таланти, здібності, які є в кожній людині. Натомість «знатний» чоловік не хотів визнати і впроваджувати в життя думки, що всі його здібності та посілості призначені для допомоги в побудові Божого Царства, і це йому належить лише як Божий дар, для праведного роздавання. Він хотів щось затримати собі, відмовитися від сповнення «доброти, смиренности, лагідности, довготерпеливості», він не хотів терпіти інших, «прощати тим, на яких мав скаргу», як описано в Листі до Колосян (3, 12-15).

Напевно, той багатий такий, як і ми, що приходимо до Христа, розмовляємо з Ним, але не готові Йому віддати ВСЕ. Ми даємо багато, але щось залишаємо під нашим контролем.

Євангеліє каже, що така поведінка призводить до «великого смутку», бо не віддали ми всього, а це означає, що деякі свої принципи ми ставимо поперед Божого Царства.

Усі Божі заповіді — це не поради, а закон — щоб дійти до неба, щоб Царство Боже мало для нас сенс. Побудова Божого Царства означає щастя на землі і спасіння в небі. Усе це можна досягнути, піддаючись Божому закону, який обов'язковий для життя і розквіту людини.

Роздумаймо, дорогі браття і сестри, над нашим особистим життям, над тим, наскільки повно ми виконуємо Божі заповіді. Проаналізуймо, скільки ми змогли вкласти Божої благодаті у скарбницю своєї родини, парохії, громади. Напевно, дехто з нас поведився не так ідеально, а радше як нинішній «багатий», який не був вповні щасливий, бо цілковито не віддав усе Господеві.

Ісус Христос через свою Церкву створив в Україні цивілізований народ. Культура, господарство, письменство, музика, національний гімн, точні науки, політика — буквально майже всі галузі життя України завдячують Церкві своїм піднесенням на вершини. Усе це сталося тому, що в центрі виховання і практики наших родин, які по селах і містах народжували великих синів і дочок Українського народу, був Ісус Христос.

У нинішніх викликах, які бачимо в нашому родинному і суспільному житті, не забуваймо цих основних правд, що нема майбутнього без Ісуса Христа, який діє через свою Церкву.

Ми є тим «багатим і знатним», ми багато зробили, і нам частково здається, що все контролюємо і дамо собі раду інакше, що Христа і Його Церкви не треба нам ставити на перше місце в житті. Нинішні спокуси можуть бути різними: або «нема часу» для участі у святих таїнствах і для спільноти, яку ці таїнства народжують і творять, щоб таким чином черпати Христовий во-

гонь; або наше «особисте життя» стало таким егоїстичним, що родинна молитва не практикується; або справедливість приходить поперед любові, і в протилежному випадку це є приниженням нашої гідності і т. д.

Борімося проти таких думок, повернімося всі нині до нашого єдиного Учителя і запитаймо Його, чому Він у Йордані хрестився, чому, як людина, воплотився, чому Він хоче, щоб ми зробили те, про що ще вчора, ще нині думали, що це неможливо?

А відповідь така: ми багаті, бо християнське зерно посіяне в кожному з нас!

Наслідуймо Миколая і Закхея, а також Петра і Павла, віддаймо Господеві те, що ми дотепер приховували, цю частину нашої особи, яка могла бути перешкодою до Божого Царства, до миру, а тепер почне нести Божу Любов через наше серце у громаду та суспільство. ✠

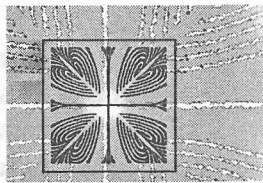
Ап: 1 Тим. 1, 15-17

Вірне це слово й повного довір'я гідне, що Христос Ісус прийшов у світ, щоб спасти грішних, з яких я — перший. Але я був на те помилуваний, щоб Ісус Христос на мені першим показав усю свою довготерпеливість, на приклад тим, що мають увірувати в нього на вічне життя. Цареві ж віків, нетлінному, невидимому, єдиному Богу честь і слава на віки вічні! Амінь.

Єв: Лк. 18, 35-43

І як він наближався до Єрихону, один сліпий сидів край дороги й просив милостині. Почувши, що народ іде мимо, він спитався, що б воно могло бути. Йому сказали, що це Ісус Назарянин проходить. І він почав голосно кричати: "Ісусе, Сину Давидів, змилуйся нао мною!" Ті, що йшли попереду, сварилися на нього, щоб замовчав, та він кричав ще дужче: "Сину Давидів, змилуйся нао мною!" Ісус зупинився і звелів привести його до себе. І коли той наблизився до нього, спитав: "Що хочеш, щоб я зробив тобі?" "Господи", — сказав той, — "щоб я прозрів!" Ісус сказав до нього: "Прозри! Віра твоя спасла тебе." І вмить прозрів той і пішов за Ісусом, славлячи Бога. І весь народ, побачивши те, віддав хвалу Богові.

ВІРА В БОЖУ СИЛУ ОЗДОРОВЛЕННЯ

Ісус Христос потребує нас, людей, щоб разом провадити свою місію спасіння, щоб з нами співтворити Боже Царство. І Церква нам нині представляє дві різні події, які мають утвердити нас в тому переконанні. Це свідчення Павла про самого себе, що Бог помилував його, щоб іншим показати, що варто увірувати в Нього. Далі, у Євангелії від Луки, нам показано стан сліпого, який вміє закликати Ісуса, щоб висловити своє прагнення до оздоровлення, — ця його чітка дія дає йому помилування для нової якості життя, а народові приклад до наслідування. Обидві події є позитивними, бо дають іншим привід не нарікати, а прославляти Бога.

Стрижем нинішньої благовісти є милість Бога, яка дає помилування людям. Павло став зразковим християнином, бо був помилуваний Господом. Єрихонський сліпець прозрів, бо Ісус помилував його. Тут нема заслуги людини, а видно спрограмовану дію Божого Провидіння, на яке сильно уповають люди.

Такі події показують нам, що Ісус Христос вірний своїм обіцянкам, і кожному з нас можна в Нього увірувати без небезпеки розчаруватися, як не раз стається з тими, хто надмірно покладається на поміч подібних собі людей. «Не надійтеся на князів і на синів чоловічих — в них нема спасіння». Таку істину доводять дії милосердя, як і сама місія Христа, яку Він сповнює від імени Отця. Він посланий для нашого спасіння, і Він послідовно це виконує, очевидно, потребуючи згоди кожного з нас, яких Отець створив свобідними достосовувати чи ні Його науку.

Прослава, до якої ведуть нас милосердя і любов, як сповнення нашої надії, показує нам Бога у Його величі. Він «Цар віків, нетлінний, невидимий, єдиний». Прослава Бога, подяка

Йому за Його добродійство — це вже участь людини в Царстві Божому. Ось тому дуже важливо, щоб у християнстві віра не була відірвана від конкретного життя, бо через діла милосердя в ім'я Христа ми даємо змогу своєму ближньому відчувати радість, а з нею і надію — а це вже первісток вічності, до якої кожна людина покликана. Отож, єдиний Бог, через дію Святого Духа, надихає людину вірити в Нього, Його прославляти. Це — входження в зачароване коло добра.

Добро породжує добро, сила Святого Духа через милосердя, яке ми отримали від Отця, спонукує нас прославляти Його й чинити милосердя для свого ближнього в Його ім'я. Така динаміка, своєю чергою, допомагає людині взивати про допомогу до свого Творця, мати витривалість у цьому воланні, вміти слухати в тиші свого серця, коли прийде відгомін на наш крик до невидимого Бога.

Може, у цій картині ми бачимо себе? Впізнаємо сучасну людину, яка, хоч як зайнята, хоч скільки контактує з іншими, однак відчуває таку велику самотність і поважну відсутність діалогу і розуміння серед своїх ближніх? Наші сучасники не вміють як слід і з витривалістю та покорою просити, а як і вміють, то не мають терпеливості для очікування відповіді. А якщо відповідь і приходить, то не завжди її чують.

Я б не сказав, що в сучасній людини замало віри, що Бог не може відродити те, що вже раз сотворив. Він зуміє повернути зір тому, хто його втратив. Зуміє очистити совість тому, хто її загубив. Зуміє перетворити гордого в покірного. Сучасній людині замало скромності, щоб піддатися духовній діагностиці у відповідного Просвітителя, щоб сприйняти її серйозно, а згодом щоб могли просити й отримати оздоровлення.

Річ у тім, що такий сервіс не можна купити. Треба таки самому докласти зусиль, щоб отримати його безоплатно, і до того ж без черги. А таке налаштування і відповідна до нього поведінка — це вже початок оздоровлення, це вже надія, яка стає життям, це те умалення, що рівносильне з обожествленням.

Звісно, важко нам, людям, котрі звикли до того, що можна «все купити» в нашому пострадянському суспільстві; і про це не цураються заявляти промотори того пекельного танцю.

Нинішня неділя подає нам іншу динаміку — на основі того, що «вірне це слово й повного довір'я гідне, що Ісус Христос прийшов у світ, щоб спасти грішних, з яких я — перший».

Через милосердя Господь повертає нам зір. Недаремно хрещення називається і «просвіченням». Це міцний символ прозріння для бачення одвічних правд віри. Після прийняття Святого Причастя на Літургії Івана Золотоустого співаємо, що «ми бачили світло істини». І це справді так! Нам відкривається нове бачення нашої участі в Божій дійсності. Нова надія і життя полягають в тому, що ми по-новому відчуваємо й бачимо Божі Таїнства, переживаючи їх у Царстві Божому, що на нашій землі.

Перше, що побачив сліпий з Єрихону після прозріння, — це обличчя свого Просвітителя — і він Його полюбив. Це була блискавична любов — перша й остання, вона тривала до кінця його життя. Одначе вона запалала на тлі інших лиць, що їх сліпець теж полюбив, хоч вони не сприяли його оздоровленню, бо «сварилися на нього, щоб замовчав». Усе це він вчинив задля любови, яку отримав від свого Просвітителя. ❖

бути моральною істотою, а не простою, що живе тільки тілом. Чи можливо до цього прийти у нашому життєвому світі?

Такі дари, одержані через Божу благодать, притаманні тільки такому суспільству, громад. Вони даються з Богом і не можна, але приходять через співпрацю з Божим словом, а не тільки благодатю. Тимчасово благословення Павла в Єрихоні до Ісайки Ісус попросився до хати. Тут стався «заста» між ними, а Ісус, очевидно, відчув, що це був його хата.

Першого і другого благословення ті, які не в світлі Божого слова, і співпраця відбулася в громад, коли першодар, а другий Божу благодать. Усе це було для Божого

ПРО ЗАКХЕЯ

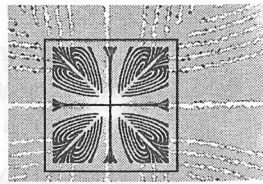
Ап: 1 Тим. 4, 9-15

Вірне це слово й повного довір'я гідне. На це бо й трудимося та боремося, тому що ми поклали нашу надію на живого Бога, який є Спасителем усіх людей, особливо ж вірних. Це наказуй і навчай.

Ніхто твоїм молодим віком хай не гордує, але будь зразком для вірних у слові, поведінці, любові, вірі й чистоті. Заки я прийду, віддавайся читанню, умовлянню та навчанню. Не занедбуй у собі дару, що був даний тобі через пророцтво з накладанням рук збору пресвітерів. Про це міркуй, будь увесь у цьому, щоб поступ твій усім був очевидний.

Св: Лк. 19, 1-10

Увійшовши в Єрихон, Ісус проходив через (місто). А був там чоловік, Заклей на ім'я; він був головою над митарями й був багатий. Він бажав бачити Ісуса, хто він такий, але не міг із-за народу, бо був малою зросту. Побіг він наперед, виліз на сикомор, щоб подивитися на нього, бо Ісус мав проходити тудию. Прийшовши на те місце, Ісус глянув угору і сказав до нього: "Закхею, притьмом злізай, бо я сьогодні маю бути в твоїм домі." І зліз той швидко і прийняв його радо. Всі, бачивши те, заходилися нарікати та й казали: "До чоловіка грішника зайшов у гостину." А Закхей устав і до Господа промовив: "Господи, ось половину майна свого даю вбогим, а коли чимсь когось і покривдив, поверну ч четверо." Ісус сказав до нього: "Сьогодні на цей дім зійшло спасіння, бо й він син Авраама. Син бо Чоловічий прийшов шукати і спасти те, що загинуло."

Неділя про Закхея відома своїм небуденним персонажем, який, всупереч усьому, прагне душевного поступу. Так і розпочинаються апостольські читання до Тимотея, які заохочують його, молодого християнського провідника, трудитися і боротися, незважаючи на юний вік, в надії на живого Господа.

Кожен, хто навернувся чи навертається до Господа і поступає вперед на дорозі боротьби із собою, — робить це задля вірності Слову. Молодий Тимотей переконаний в тому, а Павло утверджує його в цій певності. Закхей, натхнений Святим Духом, йде подивитися на Ісуса й переконується, що дійсно «вірне це слово й повного довір'я гідне».

Ще одна цікава річ, про яку пише Павло до Тимотея, це те, щоб він «не занедбував у собі дару, що був даний йому». Це і є дар Святого Духа, що даний кожному, щоб допомогти всім відкритися до Ісуса, до Слова. Так і зробив Закхей.

Цей дар може бути різним: Тимотей став єпископом, Закхей отримав дар любови до скривджених. Це не обов'язково мусять бути надзвичайні речі, а, наприклад, щасливе подружнє життя чи особлива допомога у важкому життєвому моменті.

Такі дари, одержані через Божу благодать, притаманні християнському суспільству, громаді. Вони даються з благословенням, яке приходить через сопричастя з Божими людьми, наповненими благодаттю. Тимотея благословив Павло в імені Ісуса, до Закхея Ісус попросився до хати. Тут слово «хата» має не лише значення будинку, а й, очевидно, вказує нам на серце й душу людини.

Першого і другого благословили ті, котрі вже самі мали благословення. І сопричастя відбулося в громаді, коли один передавав дар, а другий його приймав. Усе належало Отцеві,

передавалося і приймалося в Його імені. Усе вимагало від обдарованого, щоб «про це міркував, був весь у цьому, щоб поступ його всім був очевидний».

З цієї науки, дорогі брати і сестри, ясно бачимо, що дари, дані у громаді, призначені для поширення в суспільстві. Нема особистого християнського життя без суспільного його наповнення і свідчення про нього. Ми отримали хрещення і через нього благодать, «щоб поступ наш усім був очевидний». Так і робить Ісус, коли йде до хати Закхея, щоб там передати йому правди віри, які не є нічим іншим, як правдою життя.

Для того щоб нам справді перейти від теорії до практики й перетворити своє життя в постійну проповідь, треба зважити на два негативні моменти з нашого духовного життя, про які нині згадувано.

Ісус кличе Закхея і каже: «*Притьмом злізай, бо я сьогодні маю бути в твоїм домі*». Так само рішуче відповідає і Закхей: «*ось половина майна*». Зауважте, що все відбувається сьогодні й без зволікань. Це одна із проблем нашого сьогодення, що ми, прийнявши відважні рішення, не наважуємося їх відразу ж виконувати, незважаючи на наслідки і спираючись на силу Христа. Для того треба також усвідомлювати собі істину, що Христос не посідав нічого тут, на землі. Він як народився убогим, так і помер ним, а Закхей до Нього уподібнився, роблячи відважні рішення і зразу їх виконуючи. Умалюючи себе до бідних братів, яких перед тим кривдив, Закхей уподібнився до Христа і тим самим відкрив для себе дорогу свободи і щастя. Це дорога, якою йшов Ісус для сповнення Божої волі.

Другий, негативний, бік людської сутности, що нам відкривається, стосується недовіри, критиканства й ненависти, що їх ми носимо в собі і які нам не дозволяють духовно скористатись із молитви і дарів сопричастя в християнській громаді. У нинішньому Євангелії це окреслено словами: «*всі, бачивши те, захопилися нарікати*». Справді, «*хіба криниця з одного джерела б'є солодким і гірким?*» (Як. 3, 11). Коли ми стоїмо на молитві, нам

треба прощати, як маємо щось проти кого-небудь (пор.: Мр. 11, 25), а якщо в «нашому серці заздрість», то нема правдивої молитви, нема сопричастя, нема благословення.

Роздумаймо над нашою молитвою: чи вона така ж щира, як Закхеєва, яка приводить до рішучих кроків тільки силою та в імені умаленого Ісуса Христа. А може, ми діємо в ім'я інших сил, обтяжені заздрістю і шуканням інтелектуальних схем людської справедливості, які доводять нас до кризи, недовіри до ближніх, до «безладу і всього, що тільки є лихого» (Як. 3, 16).

Очевидно, що єдиною дорогою для нас є дорога умалення, яку нам показує Ісус. Якщо хочемо жити щасливими, якщо хочемо сповнити мету свого життя, нам треба вміти заходити до хати всіх Закхеїв нашого часу, залишаючи при дверях людську мудрість і справедливість, озброївшись убогістю Ісуса Христа, виявленою через хрест. Апостол Яків пише у своїх посланнях, що «мудрість, що походить згори, найперше чиста, потім мирна, поблажлива, примирлива, милосердя та добрих плодів повна, безстороння, нелицемірна. Плід праведности сіється в мирі тим, хто мир чинить» (Як. 3, 17-18).

Наслідуймо Ісуса в тому, будучи «зразком... у слові, поведінці, любові, вірі й чистоті», бо, «робивши це, спасемо себе самих і тих, що слухають нас» (пор.: 1 Тим. 4, 16). ✠

ПРО МИТАРЯ І ФАРИСЕЯ

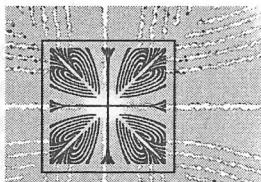
Ап: 2 Тим. 3, 10-15

Ти ж слідував моїй науці, моїй поведінці, моїй настанові, вірі, довго-терпеливості, любові, постійності, у переслідуваннях, у стражданнях, які були спіткали мене в Антіохії, в Іконії та в Лістрі. Яких то переслідувань не переніс я на собі! А від усіх Господь мене визволив! Та й усі, що побожно хочуть жити у Христі Ісусі, будуть переслідувані. А лихі люди й дурисвіти будуть чим далі, тим до гіршого посуватися, зводячи інших, і самі зведені.

Ти ж тримайся того, чого навчився і в чому переконався. Відаєш бо, від кого ти навчився, і вже змалку знаєш Святе Письмо, яке вірою у Христа Ісуса може тобі дати мудрість на спасіння.

Єв: Лк. 18, 10-14

“Два чоловіки зайшли в храм помолитись: один був фарисей, а другий — митар. Фарисей, ставши, молився так у собі: Боже, дякую тобі, що я не такий, як інші люди — грабіжники, неправедні, перелюбці, або як оцей митар. Пошу двічі на тиждень, з усіх моїх прибутків даю десятину. А митар, ставши здалека, не смів і очей звести до неба, тільки бив себе в груди, кажучи: Боже, змилуйся надо мною грішним! Кажу вам: Цей повернувся виправдений до свого дому, а не той; бо кожний, хто виноситься, буде принижений, а хто принижується, — ввищений.”

Неділею Митаря і Фарисея ми розпочинаємо період посної тріоди, тобто приготування до святого Христового Воскресіння. Це свого роду спеціальна програма, в якій подано особливі літургійні відправи та біблійні читання. Період посної тріоди починається плавним переходом від Різдвяного часу до Великого посту. Він триває чотири тижні. Пригадаймо собі: це неділі Митаря і Фарисея, Блудного Сина, М'ясопусна (про Страшний Суд) і Сиропусна (про Піст та Скарби). Церква пропонує нам ставати завжди якомога подібнішими до нашого Господа Ісуса Христа — померлого й воскреслого. Вона каже робити це, згідно із запропонованими євангельськими темами, через смиренність, повернення до батьківської хати, піддавання себе під Господній милосердний осуд, через мудре збирання скарбів, що на небі.

Посна тріодь — це програма, яку для нас століттями накреслює Церква, і з нинішніх священних читань ми можемо зрозуміти, що наше християнство не для хвали перед людьми, а для упокорення. У цьому контексті важливі дві навички: постійна і зосереджена молитва та дитяча безпосередність і щирість.

Наука про Митаря і Фарисея приводить до роздумів над нашими стосунками із ближнім, із собою та з Богом. Якщо маємо надмірну довіру до себе та до власних засобів спасіння, то ми себе вивищуємо. Це призводить до погорди над тими, що думають інакше, і поганями, а відтак — до образи нашого Бога, до заперечення нашої молитви до Нього. Тут є велика засторога для нас, християн, щоб ми не заплутались у своїй праведності.

Апостол Павло повчає, якою має бути праведна поведінка християнина, успіх якого не залежить від світської похвали, а приходить через відповідну поведінку, довготерпеливість, постійність у переслідуваннях і стражданнях. Період посної тріоди

має бути часом роздумів для чіткої нашої відповіді «так» чи «ні»: ми віримо в те, що, скільки б ми не втратили задля чесного виконання Божої заповіді, отримаємо «сторлицю тепер, у цьому часі» (Мр. 10, 30). Якщо не боїмось істини, то чи ми справді обрали такий стиль життя? — бо ті, що «побожно хочуть жити в Христі Ісусі, будуть переслідувані».

Ці переслідування є дуже реальними, і в нашому суспільстві вони виглядають так: принципово не даю ані не приймаю хабарів, і тому терплю несправедливість; шаную закони, і тому уряд мене практично обкрадає; пропагую конечність миру із сусідами своєї держави, а мене висміюють чи принижують; сумлінно виконую свої обов'язки, і маю таку ж зарплатню, як і ті, що недбало ставляться до роботи; відмовляюся свідчити ложно, і за це мене ненавидять колеги.

Коли ми зможемо дати чітку відповідь щодо свого способу життя, то зрозуміємо, «що лихі люди й дуриствіти будуть чим далі, тим до гіршого посуватися, зводячи інших, і самі зведені». Це наука, яку нашому суспільству з його пострадянськими синдромами, та й нашій Церкві, треба конечно засвоїти. Не всі є учителями, а лише ті, які самі наслідують Христа. Не всі є провідниками, лише ті, які читають знаки часу і традицію власного народу у світлі Нового Завіту. Довіру викликають лише ті, котрі поводяться чесно, — як удома, так і в Церкві, так і на людях. Лише ті для нас учителі, котрі мають Господню силу, щоб допровадити нас до джерел віри, звідки й ми зможемо черпати мудрість життя.

Молитва і читання Святого Письма — спосіб увійти до Господнього храму і через постійність і довготерпеливість отримати дар Святого Духа. Цей дар дозволить нам полюбити себе і прийняти благодать, яка зможе наділити нас вірою воскреслого Ісуса Христа.

Полюбити себе — це визнати, що все походить від Господа, а ми — негідні слуги, які до кінця не можуть Його зрозуміти, а тим більше наслідувати. Якщо ми не вважаємо себе негідними перед

Господом, як фарисей, то практично відкидаємо потребу Бога. Якщо будемо виступати проти «оцього митаря», якого бачимо у храмі, то перехитримо себе. Це тому, що чинитимемо супроти нього несправедливість і, тим самим, виступатимемо проти свого Бога, який хоче милосердя, а не всепалення. Покаянний псалом 50 повторює: «Жертви Богові — дух сокрушений: серцем сокрушеним і смиренным Ти, Боже, не нехтуєш».

Слова, що завершують нинішнє Євангеліє від Луки, нам, християнам, треба дуже серйозно зважити і, як наслідок, полюбити смиренність, яку найяскравіше пережив на хресті наш Господь Ісус Христос. Слова нап'ямнення звучать: «бо кожний, хто виноситься, буде принижений, а хто принижується, — вивищений».

Чи наша гонитва за незаслуженими нагородами в суспільстві, в Церкві і державі не показує нам, що ці слова звернені до нас? Чи наша молитва зможе бути простою, милосердною, без ніяких інших цілей?

Чи ми зможемо просто стати перед Господом і без ніяких інших думок сказати: «Боже, милостивий будь мені грішному»? Це дано всім: зрозуміти свою гідність Божих синів, яку ми отримуємо просто через нашу присутність у Ньому.

Навчимося цієї мудрости від Ісусових митарів — Леві-Маттея, Закхея і нинішнього молільника. Не додавати інших міркувань до нашої молитви — це перший крок у нашій програмі підготовки до Великого посту.

Молімося словами недільної стихирі з Вечірні 8-го голосу: «Ти, Господи, що з-поміж митарів поставив пастирів своїй Церкві, з колишнього ж гонителя вчинив їй нині заступника, вчини їхніми молитвами й нас своїми овечками, Спасе, щоб не стали ми, непотребам — для ворога нашого». ✠

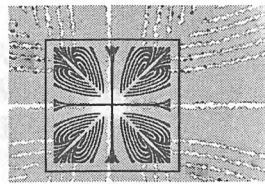
ПРО БЛУДНОГО СИНА

Ап: 1 Кор. 6, 12-20

“Все мені можна”, та не все корисне. “Все мені можна”, та я не дам нічому заволодіти надо мною. “Їжа для живота, і живіт для їжі!” Бог же одне і друге знищить. Тіло ж не для розпусти, але для Господа, і Господь для тіла. Бог же і Господа був воскресив — та й нас воскресить своєю силою. Хіба не знаєте, що тіла ваші — члени Христові? Узвзяши, отже, члени Христові, — зроблю їх членами блудниці? Хай так не буде! Чи не знаєте, що той, хто пристає до блудниці, є з нею одним тілом? Бо “будуть, — каже, — двоє одним тілом.” Хто ж пристає до Господа, є одним духом. Утікайте від розпусти! Усякий гріх, що його чинить людина, є поза її тілом; а хто чинить розпусту, грішить супроти власного тіла.

Єв: Лк. 15, 11-32

Він сказав далі: “В одного чоловіка було два сини. Молодший з них сказав батькові: Тату, дай мені ту частину маєтку, що мені припадає. І батько розділив між ними свій маєток. Кілька днів потім, молодший, зібравши все, подався у край далекий і там розтратив свій маєток, живши розпусно. І от як він усе прогайнував, настав великий голод у тім краю, і він почав бідувати... Опам'ятавшись, він сказав до себе: Скільки то наймитів у мого батька мають по достатком хліба, а я тут з голоду канаю. Встану та й піду до батька мого і скажу йому: Отче, я прогрішився проти неба й проти тебе! Я недостойний більше зватися твоїм сином. Прийми мене як одного з твоїх наймитів. І встав він і пішов до батька свого. І як він був іще далеко, побачив його батько його й, змилосердившись побіг, на шию йому кинувся і поцілував його. Тут син сказав до нього: Отче, я прогрішився проти неба й проти тебе. Я недостойний більше зватися твоїм сином. А батько кликнув до слуг своїх: Притьмом принесіть найкращу одіж, одягніть його, дайте йому на руку перстень і сандалі на ноги. Та приведіть годоване теля і заріжте, і їжмо, веселімся, бо це мій син був мертвий, і ожив, пропав був, і знайшовся...

Вчитуючись у Послання до Коринтян, що його написав апостол Павло, зауважимо, що він описує ситуацію в суспільстві, яка не дуже ризниться від нашої. У читаннях, які сьогодні Церква пропонує, йде мова про поділ серед християнської громади, про сварки, що їх коринтяни не можуть між собою полагодити, тому звертаються до поганських трибуналів. Там же описано обжирство й сексуальну розбещеність. Тоді були вони в Коринті, тепер вони є в Україні.

Які розв'язки цих наболілих проблем подано?

Апостол починає від того, що стверджує, що тіло — це щось добре само по собі, бо воно «для Господа, і Господь для тіла». Якщо проаналізувати це твердження, то стає зрозуміло, що тіло — це не лише питання самої матерії, у ньому присутнє вище покликання людини. Сексуальне життя, створене Господом з метою зміцнювати подружжя і щоб подруги були співтворцями людського роду, допомагає правильно зрозуміти істину, чим є тіло для Господа, який його створив. Господь, коли створив тіло, став на боці тіла. Він так виліпив тіло, щоб воно ставало для людини знаряддям піднесення себе до Божої гідності.

Річ у тім, що людина не має тіла з одного боку, а душі — з другого. Ні. Людина творить цілість, і тіло одухотворюється душею, а душа вповні воплочена в тіло. Тут апостол вказує нам ще більше, що людська особа є членом одного Тіла, в якому головою є Христос, а членами всі наші ближні. Це дуже поважне твердження, яке посилює попереднє — що «Господь для тіла». Так, як тіло і душа творять одну цілість, так само всі члени тіла творять одне тіло.

Наслідком такої логіки є те, що ми одні відповідаємо за інших, і вже нема приватного, яке відрізняється від суспільного

життя. Будь-яке наше добре діло, чи молитва, чи шляхетна жертва приводять до зростання всього тіла, а кожний упадок є зраненням цілого організму й негативно впливає на всіх членів особисто.

У такому розумінні нам треба читати слова: «узявши, отже, члени Христові, — зроблю їх членами блудниці»? Так і колись чітко в суспільстві наших дідів і прадідів розумілося, що коли хтось, наприклад, мав хоч один контакт із блудницею чи співпрацював з ворогом, ставав для всіх персоною «non grata», бо його вважали «нечистим» чи «втраченим». Дітей напучували не приятелювати із «зіпсутими» ровесниками, бо «одне гниле яблуко знищить кошик здорових, якщо їх тримати разом». Так і Церква хоче нам пригадати, що така істина завжди важлива, в тому сенсі, що навіть один контакт із гріхом, яким би тимчасовим чи потаємним він не був, може мати непередбачувані наслідки в нашому житті. Такі речі, які виглядають другорядними, мають настільки велику вагу в Божому провидінні, що можуть перешкодити Божій дії в житті нашої спільноти і нас самих.

З того роздумування можемо зробити висновок, що якщо тілесна злука з повією має такі значні негативні наслідки, то яке велике позитивне зрушення зможе викликати наш контакт із священним, з Божими таїнствами.

Ці істини неприйнятні в суспільстві, де нормою є тілесна розбещеність. Однак не треба боятися такого розташування сил, так, як і Павло не боявся і відважно досвідчував сам і проповідував правду.

Нині Церква теж кличе нас до розуму і в шостому пункті Суспільного дороговказу віруючого закликає: «Зберігаю чистоту як у подружньому, так і в безженному стані. Плекаю подружню любов, зміцнюю сім'ю спільною молитвою та взаємною повагою і турботою. Дотримуюся подружньої вірності. Виховую дітей та молодь особистим християнським прикладом. Допомогаю їм протистояти спокусам».

Гріх розпусти — це також тема Євангелія про Блудного сина. Втеча від батька — це бажання відійти від спільноти батька, стати членом іншого тіла. Це бажання гріха, бажання відрізнитися від праведности, сховатися. Так колись уже вчинив Каїн, що ховався від Божого обличчя, в якому кожна жива ікона віднаходить правдиві свої риси через наповнення благодаттю.

Молодший син опам'ятався. Пригадав собі, що його тіло має душу і що перше й друге потрібне для чіткого діяння в житті. Можна сказати, що час і досвід спрацювали на його користь, і в тому полягає Боже Провидіння. Зробивши іспит сумління, він навернувся в глибині свого серця і прийняв рішення повернутися до батька. Для такого рішення він мав необхідну силу волі — щоб виконати. Повернувся до реальності, визнавши: «Отче, я прогрішився проти неба й проти тебе!», бо мав єдину мету — знову стати подібним до свого Отця. А для нас це означає знову стати одним тілом з Богом, що є метою Господньої дії.

Батько не чекає, а біжить, він «на шию йому кинувся і поцілував його». Лише Бог єдиний може своїм поцілунком очистити нечистоту, яку ми приносимо через наші гріхи і через які вводимо в оману інших. Просім, щоб і ми мали стільки сили, щоб, опам'ятавшись, навернулися, визнали свої провини, впали в обійми Батька й бенкетували святими таїнствами, які знову нам повернуть гідність Божих синів.

Бог хоче, щоб ми любили Його за посередництвом інших людей. Щоб ми завжди були готові навернутися, щоб завжди наше відновлене сопричастя з Отцем означало й сопричастя з братом. Бо лише так виявляється в людині «ікона Отця», лише так наше Причастя Святих Таїнств може бути повноцінним — як для нашого, так і для суспільного спасіння. Лише через суспільний вимір можемо судити про справжній стан нашої участі в Божому Царстві. ✠

М'ЯСОПУСНА

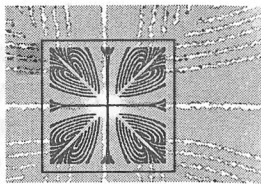
Ап: 1 Кор. 8, 8 – 9, 2

Адже страва не зближує нас до Бога: коли не їмо, не втрачаємо нічого, ані коли їмо, не набуваємо нічого. Але глядіть, щоб оця ваша свобода не стала причиною падіння для слабких. Бо коли хтось побачить тебе, що маєш знання, як ти у капиці сів за стіл, то чи ж його сумління, будиши слабке, не буде захочене їсти ідольські жертви? Таким чином твоє знання погубить немічного брата, за якого Христос помер. Грішивши так проти братів і ранивши їх слабовите сумління, ви грішите проти Христа. Тому, якщо справа призводить брата мого до гріха, повік не буду їсти м'яса, щоб не спокушувати мого брата.

Хіба я не вільний? Хіба я не апостол? Хіба я Ісуса, Господа нашого, не бачив? Хіба ви не моє діло у Господі? Коли іншим я не апостол, то бодай вам, бо ви, у Господі, є достовірним доказом мого апостольства.

Єв: Мт. 25, 31-46

Якже прийде Син Чоловічий у своїй славі, й ангели всі з ним, тоді він сяде на престолі своїй слави. І зберуться перед ним усі народи, і він відлучить їх одних від одних, як пастух відлучає овець від козлів; і поставить овець праворуч себе, а козлів ліворуч. Тоді цар скаже тим, що праворуч нього: Прийдіть, благословенні Отця мого, візьміть у спадщину Царство, що було приготоване вам від створення світу. Бо я голодував, і ви дали мені їсти; мав спрагу, і ви мене напоїли; чужинцем був, і ви мене прийняли; нагий, і ви мене одягли; хворий, і ви навідалися до мене; у тюрмі був, і ви прийшли до мене. Тоді озвуться праведні до нього: Господи, коли ми бачили тебе голодним і нагодували, спрагненим і напоїли? Коли ми бачили тебе чужинцем і прийняли, або нагим і одягнули? Коли ми бачили тебе недужим чи в тюрмі й прийшли до тебе? А цар, відповідаючи їм, скаже: Істинно кажу вам: усе, що ви зробили одному з моїх братів найменших — ви мені зробили. Тоді скаже й тим, що ліворуч: Ідіть від мене геть, прокляті, в вогонь вічний, приготований дияволові й ангелам його; бо голодував я, і ви не дали мені їсти; мав спрагу, і ви мене не напоїли; був чужинцем, і ви мене не прийняли; нагим, і ви мене не одягнули; недужим і в тюрмі, і не навідалися до мене. Тоді озвуться і ті, кажучи: Господи, коли ми бачили тебе голодним або спраглим, чужинцем або нагим, недужим або в тюрмі, і тобі не послужили? А він відповість їм: Істинно кажу вам: те, чого ви не зробили одному з моїх братів найменших — мені також ви того не зробили. І підуть ті на вічну кару, а праведники — на життя вічне.”

Євангеліє М'ясопусної неділі про суд над усіма народами звернене до нас, людей ХХІ століття, котрі стараються все бачити й розуміти лише своїм розумом. Ми дуже часто думаємо, що все перебуває під контролем інтелекту і що поза тим, що можна логічно пояснити, немає нічого тривалого й цінного або якщо і є, то воно менш вартісне.

Сьогодні чуємо про праведних і неправедних. Вони повторюють одну й ту саму істину: коли ми Тебе бачили? І справді: коли ми бачили Христа? Якщо базуватись на нашому розумі й інтелекті — ми Христа не бачили!

Але тут прихована справжня дійсність, про яку нинішній світ забуває: людина створена не лише як розумна істота, а і як любляче сотворіння. Людина не має керуватися розумом без сумління, а розум має служити сумлінню та серцю.

Щодня бачимо людей, у яких немає ані сумління, ані любови, і бачимо, як вони чинять. Вони організували голодомор 33-го року в Україні, їхні колеги придумали концентраційні табори смерті під час II Світової війни — у світовому масштабі. Коли подивитися на скромну українську сім'ю, то сьогодні окремі з так званих «раціональних людей» щороку через аборти вбивають понад мільйон дітей, а через розлучення руйнують ядро нашого народу — українську родину. Можна навести багато інших подібних прикладів, які виглядають начебто приватними, навіть і в межах закону, але обсягом своєї шкоди для суспільства порівнюються до голодоморів та концтаборів.

Це дивна і вражаюча дійсність. Чому так стається? Чому релігійна нація займається самознищенням? Чому наші люди вже втратили гармонію у своїх серцях? Відповідь міститься у словах Христа: «Усе, що ви зробили одному з моїх братів найменших —

ви мені зробили». Можна продовжити ці слова: «Ви зруйнували свою родину, отже, ви мене відкинули від себе, бо шлюб був укладений між нами трьома: чоловіком, жінкою та мною — Христом. Ви сповнюєте десять Божих заповідей, але не любите когось — тоді ви нічого не зрозуміли і, насправді, мене не любите».

Може, хтось думає чи відчуває навіть, що вже напрацювався, втомився в тій боротьбі зі злом і може собі відпочивати? Але ж єдиним господарем нашого життя є Христос! Ми — як ті свічки: маємо горіти до кінця. Є свічки коротші й довші, але, незважаючи на це, вони світять до кінця. Так і ми, допоки є дар життя, маємо розвивати дар спілкування, дар спільноти. Вважаймо, щоб серця наші не заскорузли від життєвих клопотів (пор.: Лк. 21, 34). Про ці дари спілкування і спільноти апостол Павло, звертаючись до Коринтян, говорить: «Таким то чином твоє знання погубить немічного брата, за якого Христос помер». Справді, з того виходить, що віра — це не лише наша приватна справа, а істина, яку нам треба впроваджувати у всі суспільні відносини.

Ісус дає нам зрозуміти, що, поки живемо, мусимо годувати, одягати, приймати, відвідувати «немічного брата». Чи ми робимо це? Чи вже змучилися? Чи замість категоріями серця мислимо розумом, що промовляє: «Це нічого мені не дасть, це не моя справа»? Чи знаємо, що ми тут тимчасово і призначені для вічності, яку мусимо заслужити й постійно собі готувати? Чи ми пристосувалися до самозакоханого світу й мовчимо, замість того щоб діяти в ім'я своєї правдивої особистості і здорової гордості, одержаної від Бога при народженні?

Якщо наші відповіді на ці запитання будуть правильні, то ми знову й знову будемо заковувати рукави і продовжувати гостити Ісуса Христа, тобто допомогати ближньому в різних вимірах суспільного життя. Мусимо зрозуміти сучасні проблеми, бо сьогодні ми, почасти, і недужі, і в тюрмі. Нинішня недуга — смертельно небезпечна апатія, небажання слухати про

Божі справи. Окови гріха є тюрмою, бо вони нищать нашу людську гідність, а Боже Слово, таїнство сповіді і Пресвятої Євхаристії — це пожива і напій для нашого життя, добрий приклад і наука яких, неначе одяг, — показують цю гідність.

Нехай кожен із нас подумає, скільки він таких бідних, потребуючих людей знає. Треба починати від найближчих — чоловіка, дружини, брата чи сестри, дітей, близьких родичів та друзів. Даймо собі відповідь на запитання: чи допомагаю я їм, а чи допомагав і вже втомився; чи переконаний, що все походить від Бога, і тому далі безжурно допомагаю, чи піддався загальній моді рахувати, сам про себе дбати й не допомагати іншим в ім'я так званого «святого спокою». Поставмо собі запитання: чи я хочу допомагати і чи я готовий, попри невдачі і невдячність, знову пробувати?

Якраз нинішнє Євангеліє і вчить нас: якщо ми їм («німеч-ним братам») не допомагаємо, то ми просто відкидаємо Ісуса і тим самим шкодимо собі, тоді ми приречені на погибель. Євангеліє вказує нам дієвий спосіб, як до того дійти, — це піст і молитва. Ця дивна логіка, не від світу цього, призначена для тих, хто справді є людиною, для тих, хто є Людиною з великої букви. Бо, як писав сучасний автор (Т.Дайчер, *Роздуми про віру*): «Зрілість віри — це готовість віддати Господеві все, що Він нам дає». Цього бажаю всім, і за це молимося нині разом. ✎

М'ЯСОПУСНА

Ап: Рим. 13, 11 – 14, 4

Тим більше, що ви знаєте час, що вже пора вам прокинутись із сну: тепер бо ближче нас спасіння, ніж тоді, як ми увірували. Ніч проминула, день наблизився. Відкиньмо, отже, вчинки темряви й одягнімось у зброю світла. Як день, — поведьмося чесно: не в ненажерстві та пияцтві, не в перелюбі та розпусті, не у сварні та заздрощах; але вдягніться у Господа Ісуса Христа і не дбайте про тіло задля похотей.

Слабкого в вірі приймайте, не вступаючи з ним у суперечки. Один вірить, що можна все їсти, а слабкий (у вірі) їсть городину. Хто їсть, хай тим, що не їсть, не гордує; а хто не їсть, хай того, що їсть, не судить, бо Бог його прийняв. Ти хто такий, що чужого слугу судиш? Своєму господареві стоїть він або падає; а стоятиме, бо Господь має силу втримати його.

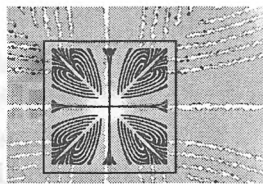
Єв: Мт. 6, 14-21

Коли ви прощатимете людям їхні провини, то й Отець ваш небесний простить вам. А коли ви не будете прощати людям, то й Отець ваш небесний не простить вам провин ваших.

Коли ж ви постите, не будьте сумні, як лицеміри: бо вони виснажують своє обличчя, щоб було видно людям, мовляв, вони постять. Істинно кажуть вам: Вони вже мають свою нагороду. Ти ж, коли постиши, намасти свою голову й умий своє обличчя, щоб не показати людям, що ти постиши, але Отцеві твоєму, що перебуває в тайні; і Отець твій, що бачить таємне, віддасть тобі.

Не збирайте собі скарбів на землі, де міль і хробацтво нівечить, і де підкопують злодії і викрадають. Збирайте собі скарби на небі, де ні міль, ані хробацтво не нівечить і де злодії не пробивають стін і не викрадають. Бо де твій скарб, там буде і твоє серце.

ЧУДОВИЙ ПІСТ (Божий план)

Сьогодні останній день перед початком Великого посту, день, який запровадить нас до символу нашого християнства — Христової смерті і Воскресіння. Неділя називається сиропусною тому, що для монахів нині ще дозволено споживати сир, а вже від завтра лише городину, хліб, сіль і воду.

Важливо в цей день зрозуміти, що всі зусилля християнина для свого спасіння мають зводитися до Бога. Лише через нього ми можемо щось осягнути. Лише підкоривши себе його волі. Цю істину нам треба зрозуміти: Бог діє в нас через свою благодать за своїм планом. Цей план розпочався ще до нашого народження, наприклад, через охрещення нашого народу Володимиром Великим, через переслідування Церкви впродовж століть, а особливо у ХХ столітті. Бог діє через свободу, яка нині настала і в якій навіть важче бути християнином, ніж за комуністів, бо ніби немає нікого, хто б виступав явно проти Бога, і немає нам проти чого чинити опір; а натомість є люди, які виявляють симпатію до Бога і навіть належність до християнства, але їхня поведінка така розмита, що й ми непомітно втрачаємо межі добра і зла, правди і брехні, чесноти і гріха.

Цей план продовжується через наше тілесне й духовне народження, через наше свідоме посвячення себе Господеві і через Боже Провидіння та Покров Пресвятої Богородиці.

Якщо ми житимемо в Божій благодаті, то зможемо використати для своєї духовної користі всі дари й ласки, які були дані Богом нашим попередникам у час історії спасіння, як також зможемо спертися на силу наших особистих талантів і добрих прикмет.

Коли зрозуміємо цю істину нашого буття як у Церкві, так і в родині та суспільстві, де ми одні за одних відповідаємо і всі

прагнемо до одного спасіння, то стане зрозуміло, в чому полягає зусилля Церкви — як громади людей під час посту.

Наші предки передали нам світло віри, відкидаючи «вчинки темряви». Це сталося на грані Старого і Нового Завітів, це сталося із появою свободи. Це стається під час хрещення і сповіді кожної людини впродовж віків. Це стається під час кожного глибокого іспиту сумління, до якого ми всі спроможні силою Святого Духа. Це і є завданням на піст, яке ставить перед нами апостол Павло, коли каже: «Як день, — поведьмося чесно».

Що означає для християнина поводитися «як день»? Тут може бути багато прикладів, і нам неважко зрозуміти, що йдеться про чесність і прозорість у наших родинних і суспільних стосунках. Як нам зробити, щоб створити принаймні між християнами таке замкнене коло, де ми могли б лікуватися без додаткової оплати лікареві, так само поводитися в школі, під час прийняття на роботу, у державних службах. Як би так зробити, щоб бути чесними перед податковою інспекцією чи в інших важливих життєвих моментах, коли від правди чи неправди, яку ми сказали, залежить якась життєва справа, а може, і ціле життя. Як нам, християнам, почати від себе? Як, наприклад, нам по парохіях створити чітку фінансову систему, цілковито прозору для всіх?

Як нам «вдягнутися в Господа Ісуса Христа і не дбати про тіло задля похотей»? Як нам повірити, що дарма ми боїмося і надто вагаємося, думаємо і передумуємо і, врешті-решт, сповнюємо заповіді наполовину. Як нам повірити, що ми «стоятимемо, бо Господь має силу нас втримати»?

Як нам зрозуміти суть життя, суть релігії, суть щастя та, властиво, і суть посту? Євангеліст Матей говорить, що суть посту — не сумувати, не показувати назовні, а «намастити свою голову й умити обличчя». Як нам зрозуміти, що піст — це лише «для Отця»?

Це все є тим навершенням, яке ми зможемо досягнути, якщо замислимося, якщо зробимо внутрішнє зусилля. Це те зусилля,

яке не дозволить нам зводити піст до відсутності м'яса, танців і музики, а змусить дивитися глибше на свій стан перед Богом і людьми й сокрушити своє серце від зрозуміння, що надто мало світла в нашому житті.

Зусилля, яке маємо вчинити під час посту, — це роздуми про те, що я можу купити, а чого не можу купити за гроші в моєму житті. Або що є таким цінним і святим для мене, що я не можу ним поступитися в житті, що б не сталося?

Напевно, в тому полягає протиставлення, яке нині подає Євангеліє, між «скарбами на землі» і «скарбами на небі». Перші можна знівечити і знищити, другі — вічні. А де скарб, там і серце.

Наше щастя в наших руках. Наше щастя у вирішенні того життєвого питання. Ціла Церква, небесна і земна, за допомогою Святого Духа створює сприятливий час, щоб підтримати тих, кому важко дійти до мети. Скористаймося з того благословенного часу, із тої амністії на тіньовий капітал (наших гріхів і поганих навичок), щоб визначити наше становище перед Господом і щоб таким чином наш скарб перекласти в надійні руки — руки Творця.

Отож будемо постити з радісним обличчям і серцем, бо наш скарб буде там, звідки ніхто не зможе його вкрати. А це означатиме наше життєве щастя, наш порив ділитися тим щастям з нашими ближніми.

Такого нелицемірного посту із сокрушеним серцем бажаю усім, дорогі брати і сестри, бо вірю, що все нам можливо, якщо, за порадою апостола, «вдягнутися в Христа». ✠

ЗМІСТ

1 Неділя по Зісланні Святого Духа	6
<i>Святість</i>	7
2 Неділя по Зісланні Святого Духа	10
<i>Християни і погани</i>	11
3 Неділя по Зісланні Святого Духа	14
<i>Намір і журба людини</i>	15
4 Неділя по Зісланні Святого Духа	18
<i>Проповідь про якість віри</i>	19
5 Неділя по Зісланні Святого Духа	22
<i>Нерозуміння Божих дій</i>	23
6 Неділя по Зісланні Святого Духа	26
<i>Бути самим собою в Бозі</i>	27
7 Неділя по Зісланні Святого Духа	30
<i>Християнські очі</i>	31
8 Неділя по Зісланні Святого Духа	34
<i>Спосіб їсти</i>	35
9 Неділя по Зісланні Святого Духа	38
<i>Дорога спасіння одна</i>	39
10 Неділя по Зісланні Святого Духа	42
<i>Батьки</i>	43
11 Неділя по Зісланні Святого Духа	46
<i>Взаємні борги</i>	47
12 Неділя по Зісланні Святого Духа	50
<i>Багатства</i>	51
13 Неділя по Зісланні Святого Духа	54
<i>Виноградник</i>	55
14 Неділя по Зісланні Святого Духа	58
<i>Людський одяг</i>	59
15 Неділя по Зісланні Святого Духа	62
<i>Рівновага і гармонія</i>	63
16 Неділя по Зісланні Святого Духа	66
<i>Обрахунок талантів</i>	67
17 Неділя по Зісланні Святого Духа	70
<i>Віра матері</i>	71
18 Неділя по Зісланні Святого Духа	74
<i>Ловитва риб і людей</i>	75

19 Неділя по Зісланні Святого Духа	78
<i>Християнські принципи</i>	79
20 Неділя по Зісланні Святого Духа	82
<i>Зневіра і благословення</i>	83
21 Неділя по Зісланні Святого Духа	86
<i>Послух і терпеливість</i>	87
22 Неділя по Зісланні Святого Духа	90
<i>Мій ближній Лазар</i>	91
23 Неділя по Зісланні Святого Духа	94
<i>Вибір між матеріальним і духовним</i>	95
24 Неділя по Зісланні Святого Духа	98
<i>Поважне сприйняття життя</i>	99
25 Неділя по Зісланні Святого Духа	102
<i>Конечність бути самарянином</i>	103
26 Неділя по Зісланні Святого Духа	106
<i>Розумне багатство</i>	107
27 Неділя по Зісланні Святого Духа	110
<i>Відвага</i>	111
28 Неділя по Зісланні Святого Духа	114
<i>Запрошення до «потяга щастя»</i>	115
29 Неділя по Зісланні Святого Духа	118
<i>Людське серце</i>	119
30 Неділя по Зісланні Святого Духа	122
<i>Правильний розподіл багатства</i>	123
31 Неділя по Зісланні Святого Духа	126
<i>Віра в божу силу оздоровлення</i>	127
32 Неділя по Зісланні Святого Духа	130
<i>Поступ</i>	131
33 Неділя по Зісланні Святого Духа	134
<i>Чистота молитви</i>	135
34 Неділя по Зісланні Святого Духа	138
<i>Трикутник любови</i>	139
35 Неділя по Зісланні Святого Духа	142
<i>Дар спільноти</i>	143
36 Неділя по Зісланні Святого Духа	146
<i>Чудовий піст</i>	147

Літературно-художнє видання

свящ. Михайло Димид
**РОЗДУМИ НАД НЕДІЛЬНИМИ ЧИТАННЯМИ
СВЯТОГО ПИСЬМА**
(від 1 до 36 неділі по Зісланні Святого Духа)

Богословські редактори
о. Сергій Стесенко, Олександра Угрин
Художній редактор
Софія Бурак
Технічний редактор
Юрій Пелех

Підп. до друку 26.10.04. Формат 60х84/16. Папір офс. Офс. друк.
Ум. друк. арк. 8,9. Ум. фарбовідб. 9,2. Обл.-вид. арк. 5,9.
Вид. № 55. Зам. № 58П.

Монастир Свято-Іванівська Лавра
Видавничий відділ «Свічадо»
79008, Львів, а/с 808, вул. Винниченка, 22
e-mail: post@svichado.com, url: www.svichado.com

Віддруковано з готових діапозитивів у ВАТ «Патент»
88006 Ужгород, вул. Гагаріна, 101

КІРІАКОДРОМІОН

I SBN 966-561-382-0

9 789665 613824

« C b i l a d o »